

Se å få deg et liv!

En korpusbasert analyse av se-o-V-konstruksjonen i norsk

Urd Vindenes

Masteroppgave i nordisk språk

Institutt for lingvistiske og nordiske studier

UNIVERSITETET I OSLO

Våren 2013

Se å få deg et liv!

*En korpusbasert analyse av se-o-V-
konstruksjonen i norsk*

Urd Vindenes

Masteroppgave i nordisk språk

Institutt for lingvistiske og nordiske studier

Universitetet i Oslo

Våren 2013

© Urd Vindenes

2013

Se å få deg et liv! : *En korpusbasert analyse av se-o-V-konstruksjonen i norsk*

Urd Vindenes

<http://www.duo.uio.no/>

Trykk: Reprosentralen, Universitetet i Oslo

Sammendrag

Denne oppgava er en korpusbasert undersøkelse av *se-o-V*-konstruksjonen i norsk. *Se-o-V*-konstruksjonen brukes i norsk blant annet som en ekspressiv forsterker av imperativ: *Se å få deg et liv!* Den består av verbet *se* som innledningsverb, et forbinderord [o] (*og* eller *å* i skrift) og et følgeverb som enten står i infinitiv (*se å komme deg ut*) eller med samme bøyingsform som *se* (*se og kom deg ut*).

Formålet med prosjektet er å beskrive og kartlegge de semantiske og morfosyntaktiske egenskapene til *se-o-V*-konstruksjonen ved hjelp av skriftspråskorpus. Resultatene av analysen viser blant annet at konstruksjonen uttrykker et resultativt aspekt (fokus på resultatet eller målet med en handling), og at dette begrenser hvilke typer verb som kan stå som følgeverb (verb nr. 2) i konstruksjonen. Verb som betegner handlinger av uavgrensa varighet (f.eks. *bo* eller *jobbe*), og handlinger av kort varighet uten mål (f.eks. *nyse*), står sjelden som følgeverb i konstruksjonen (f.eks. *?se og ei en båt!*). De mest frekvente følgeverba er teliske verb, som betegner handlinger med et resultat eller en overgang (f.eks. *se og skaff deg en båt!*).

En annen restriksjon på følgeverba i *se-o-V*-konstruksjonen er at de i regelen må ta agenssubjekter, ettersom konstruksjonen uttrykker intensjonalitet. Eksempler på slike verb er *finne* og *skaffe* (*seg*). Konstruksjonen forekommer sjelden med subjekter som er inanimater uten egen vilje eller kontroll over verbalhandlinga, f.eks. steiner. *Se-o-V*-konstruksjonen uttrykker og framhever også deontisk modalitet, altså ordre eller påbud, og brukes ofte i imperativ eller med modale hjelpeverb. Konstruksjonen er ekspressiv og talemålsnær, og brukes langt oftere i skjønnlitteratur enn i avis- og sakprosaetekster.

Følgeverbet i konstruksjonen kan enten stå i samme bøyingsform som *se* (*se og kom deg ut!*), eller det kan stå i infinitiv (*se å komme deg ut!*). Den førstnevnte varianten er litt mer talemålsnær enn den andre. *Se-o-V*-konstruksjonen kan brukes i imperativisk presens (*hvis ikke du ser og tar deg sammen...*) og i supinum (*jeg skulle sett og fått meg en båt*), men ikke prototypisk presens eller preteritum med indikativ betydning.

Forord

Det har vært et privilegium å få lov til å bo i min helt egne akademiske hule i nesten ett år. Heldigvis har jeg ikke lidd av ensomhet under arbeidet, og det er mange som fortjener en takk for å ha hjulpet meg med stort og smått underveis.

Aller størst takk til hovedveileder Hans-Olav Enger for at du satte meg på sporet av dette prosjektet, og for god, grundig og inspirerende veiledning gjennom hele arbeidet. Tusen takk også til biveileder Åse Wetås for de grundige og nyttige tilbakemeldingene jeg har fått. Jeg er heldig som har hatt så kunnskapsrike og engasjerte veiledere som dere!

Jeg vil også takke Ruth Vatvedt Fjeld for innspill i drøftinga av den ekspressive funksjonen til *se-o-V*-konstruksjonen. Takk til Klem-Skarstens legat for stipendet, til Yngvild og foreldrene mine for innspill om dette og hint, og til alle studievenner på lesesalen for hyggelige lunsjpauser, utveksling av bøker og for faglige samt ikke-faglige samtaler. En spesiell takk til Marianne og Elisabeth for litteraturtips og til Eivor, Ingeborg og Kalinka for gode råd og godt naboskap på lesesalen.

Sist, men ikke minst: Tusen takk til Stephan for korrektur og for all støtte og oppmuntring du har gitt meg.

Oslo, april 2013

Urd Vindenes

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	1
1.1	Formålet med oppgava.....	1
1.2	Teoretisk utgangspunkt og metode	3
1.3	Er <i>se-o-V</i> -konstruksjonen pseudokoordinering?.....	4
1.4	Terminologi.....	5
1.5	Struktur	5
2	Bakgrunn og teori	7
2.1	Om pseudokoordineringer	7
2.1.1	Syntaks.....	7
2.1.2	Morfologi	11
2.1.3	Fonologi	12
2.1.4	Pragmatikk	12
2.1.5	<i>Og, å</i> eller bare [o]?	13
2.2	Om aspekt og aksjonsart	14
2.2.1	Skillet mellom aksjonsart og aspekt	15
2.2.2	Aksjonsartstyper	16
2.2.3	Aspekttyper	18
2.3	Modus og modalitet	19
2.4	Semantiske typer av pseudokoordinering	21
2.4.1	Grammatikalisering og semantisk utvidelse	21
2.4.2	Klassifisering av pseudokoordineringene	22
2.5	Konstruksjoner og konstruksjonsgrammatikk	24
2.5.1	Begrepet <i>konstruksjon</i>	24
2.5.2	Mentale forbindelser mellom konstruksjoner	26
3	Tidligere forskning på <i>se-o-V</i> - og <i>ta-og-V</i> -konstruksjonen	29
3.1	<i>Se-o-V</i> -konstruksjonen	29
3.2	<i>Ta-og-V</i> -konstruksjonen	31
4	Materiale og metode	33
4.1	Valg av metode	33
4.1.1	Teoretisk utgangspunkt.....	33
4.1.2	Forskningsspørsmål	34

4.2	Korpus.....	36
4.2.1	Fordeler og ulemper ved bruk av korpus	36
4.2.2	Kort presentasjon av korpusene	39
4.3	Innhenting og sortering av data.....	40
4.3.1	Søkestrenger.....	40
4.3.2	Kriterier for <i>se-o-V</i> -konstruksjonen.....	42
4.3.3	Sortering av data: variabler og variabelverdier.....	42
5	Statistiske funn.....	49
5.1	Kongruens eller <i>se o + inf.?</i>	49
5.2	Følgeverbet i konstruksjonen.....	50
5.3	Bøyingsformer	51
5.4	Sjanger	52
6	Semantiske egenskaper	55
6.1	Hva betyr konstruksjonen <i>se o V?</i>	55
6.1.1	Om verbet <i>se</i>	55
6.1.2	Aspekt	58
6.1.3	Modalitet	60
6.1.4	Pragmatikk	61
6.2	Mer om restriksjonene på følgeverbet	65
6.2.1	Restriksjoner på aksjonsarten	66
6.2.2	De mest frekvente følgeverba	68
6.3	En sammenlikning av <i>ta og V</i> og <i>se o V</i>	68
6.4	Oppsummering.....	70
7	Morfosyntaktiske egenskaper	71
7.1	Ufullstendig paradigme.....	71
7.1.1	Infinitiv og imperativ	71
7.1.2	Presens, preteritum og supinum.....	72
7.1.3	Semantikken til <i>se-o-V</i> -konstruksjonen begrenser paradigmet.....	75
7.2	Kongruerende verbformer.....	75
7.2.1	En sammenlikning med <i>prøve-o-V</i> -konstruksjonen.....	75
7.2.2	Hvorfor valgfri kongruens?.....	77
7.2.3	Tvetydighet som mulighet for reanalyse.....	82
7.3	Oppsummering.....	85

8	Oppsummering og konklusjon.....	87
8.1	Hva betyr <i>se-o-V</i> -konstruksjonen?.....	88
8.2	Hvilke bøyingsformer brukes konstruksjonen i?	89
8.3	Infinitiv som følgeverb eller kongruerende former?.....	90
8.4	Konklusjon.....	90
	Litteraturliste.....	93
	Korpus.....	97
	Register	99
	Vedlegg 1: Lenker til eksempelsetningene	101
	Vedlegg 2: Korpustreff	103

Figurer

Figur 1.	Skjematisk oversikt over aksjonsarttyper. Basert på NRG, Vendler (1968) og Comrie (1976).....	17
Figur 2.	Nettverkforbindelser.....	27
Figur 3.	Andel av ulike følgeverb i konstruksjonen	51
Figur 4.	Ulike hjelpeverb som modifierer <i>se-o-V</i> -konstruksjonen.....	52
Figur 5.	Pseudokoordineringer i nettverk	56
Figur 6.	Nabokonstruksjoner til <i>se-o-V</i> -konstruksjonen	81
Figur 7.	Andel se_t o V_t , se o V_{inf} . og tvetydige konstruksjoner i korpus.....	84

Tabeller

Tabell 1.	Oversikt over alle variablene	43
Tabell 2.	Fordeling av se o V_{inf} . og se_t o V_t i korpus	49
Tabell 3.	Fordeling av aksjonsart for følgeverbet.....	50
Tabell 4.	Fordeling av bøyingsformer av <i>se</i>	51
Tabell 5.	Fordeling av sjangre	53
Tabell 6.	Sammenlikning av <i>ta</i> og <i>V</i> og <i>se</i> o <i>V</i>	69
Tabell 6.	Paradigme for <i>se-o-V</i> -konstruksjonen	74
Tabell 7.	Seks beslekta verbkonstruksjoner med [o] (Endresen 1995).....	80

1 Innledning

1.1 Formålet med oppgava

Hva er forskjellen på de to setningene *Nå får vi komme i gang* og *Nå får vi se å komme i gang*? Denne oppgava handler om konstruksjonen *se/sjå + å/og + verb* (heretter *se-o-V-konstruksjonen*, hvor *o* står for *og/å* – denne skrivemåten er kommentert i avsnitt 1.4) som i eksempelet over. *Se-o-V-konstruksjonen* brukes i de skandinaviske språka, men meg bekjent finnes det ingen store og detaljerte beskrivelser av den. Grunnen til det kan være at *se-o-V-konstruksjonen* ikke er så veldig vanlig i skriftspråk, eller at det er vanskelig å spesifisere nøyaktig hva slags funksjon og betydning den har. Tidligere, korte beskrivelser av *se-o-V-konstruksjonen* finnes blant annet i Western (1921), Askedal (2007) og Nielsen (2011), og i de tre skandinaviske referansegrammatikkene *Svenska Akademiens grammatik* (SAG), *Norsk referansegrammatikk* (NRG) og *Grammatik over det Danske Sprog* (GDS). Disse studiene sier noe om semantikken til *se-o-V-konstruksjonen*, nemlig at den betyr 'sørge for' (GDS s. 999 og Nielsen 2011), og de sier noe om de morfosyntaktiske egenskapene, som at det andre verbet i konstruksjonen (heretter *følgeverbet*) enten kan være en infinitiv (*se o komme deg ut!*) eller en verbform som kongruerer med *se* (*se o kom deg ut!*) (NRG s. 589 og Askedal 2006). Jeg ønsker å grave litt dypere, og vil finne ut hva slags grammatiske funksjoner konstruksjonen uttrykker (aspektuelle eller modale), og *hvorfor* følgeverbet har valgfri kongruens med *se*. Dessuten vil jeg finne ut om det finnes noen restriksjoner på hvilke typer verb som kan stå som følgeverb i konstruksjonen. Så vidt jeg veit, har ikke disse spørsmåla blitt besvart tidligere, så prosjektet er slik sett et nybrottsarbeid.

GDS (s. 999) og Nielsen (2011: 127) omtaler *se-o-V-konstruksjonen* som en pseudokoordineringskonstruksjon. Pseudokoordineringer minner om koordinerte verbfraser siden de består av to kongruerende verbaler forbundet med *og*, f.eks. *han driver og lager mat* eller *hun tok og kasta ballen*. I ekte koordinering (f.eks. *han hopper og danser*) er de to verba likeverdige og kan bytte plass, men i pseudokoordineringer har verba en fastere stilling, og forholdet mellom dem er asymmetrisk – det første verbet minner mer om et hjelpeverb enn et selvstendig verb. Siden *se-o-V-konstruksjonen* i utgangspunktet likner en del på pseudokoordineringskonstruksjoner som *ta og V*, blir tidligere forskning på pseudokoordinering viktig som bakgrunn for dette prosjektet.

Oppgava har to hovedmål: Det ene er å finne ut hvorfor vi bruker *se-o-V*-konstruksjonen (hva betyr konstruksjonen?), og hvilke kontekster vi bruker den i. Det andre hovedmålet er å gi en beskrivelse og analyse av de morfosyntaktiske egenskapene til *se-o-V*-konstruksjonen. I den siste delen av analysen vil jeg finne ut om verbet som kommer etter følgeverbet, oftest er en infinitiv, eller om det oftere får den samme bøyingsformen som *se*. Jeg vil også finne ut om disse to variantene av *se-o-V*-konstruksjonen (med infinitiv eller med kongruerende verb som følgeverb) har ulike betydninger eller funksjoner. Dette er forsknings-spørsmåla for prosjektet:

1. Hva betyr konstruksjonen *se o V*?
 - a. Hvilke restriksjoner finnes for hva som kan være følgeverb?
 - b. Har $se_t o V_t$ (kongruerende verbformer) en annen betydning enn $se_t o V_{inf}$ (infinitiv som følgeverb), eller er de synonyme?
2. Hvilke bøyingsformer kan verba i konstruksjonen stå i, og hvilke forekommer oftest?
3. Hvilke morfosyntaktiske egenskaper skiller *se o V* fra ekte koordineringer og evt. pseudokoordineringer?

Det første forskningsspørsmålet med underspørsmål handler om semantikk og til dels pragmatikk, mens de to siste handler om grammatikk. Noen av spørsmåla kan belyses med kvantitative analyser (1a, 2 og deler av 3), mens andre må besvares med kvalitativ analyse (1, 1b og 3).

Prosjektet har en synkron vinkling. Det kunne også ha vært aktuelt å se på den diakrone utviklinga av *se-o-V*-konstruksjonen, men det er vanskelig å få plass til både en synkron og diakron analyse og samtidig kunne gå i dybden på begge. Det er også en av grunnene til at jeg kun ser på én konstruksjon, og ikke f.eks. flere pseudokoordineringskonstruksjoner under ett – jeg får da mulighet til å gjøre en grundigere analyse. Dessuten ser det ikke ut til at det finnes noen konstruksjoner som oppfører seg veldig likt *se-o-V*-konstruksjonen (som vi skal se i kapittel 7), og derfor blir det naturlig å se på denne konstruksjonen for seg selv. Jeg vil likevel sammenlikne *se-o-V*-konstruksjonen med andre, beslekta konstruksjoner underveis, bl.a. *ta-og-V*-konstruksjonen (som i *ta og ro deg ned!*).

1.2 Teoretisk utgangspunkt og metode

Den teoretiske bakgrunnen for prosjektet er konstruksjonsgrammatikk. Konstruksjonsgrammatikken regnes som en grein av den kognitive lingvistikken, som ser på språkevnene som en del av de generelle mentale evnene våre (Langacker 2008: 4). En grammatisk konstruksjon kan defineres som et konvensjonalisert form-funksjon-par (Goldberg 2006: 3), og kan være alt fra enkle ord til et komplekst leddstillingsmønster som f.eks. *subjekt-gi(V)-objekt1-objekt2* (*Hun gav ham en ørefik*), via sammensatte ord og idiommer. Felles for disse konstruksjonene er at de har en funksjon eller betydning som ikke kan utledes av komponentene aleine. *Se-o-V*-konstruksjonen er en konstruksjon nettopp fordi det ikke er mulig å forklare hva funksjonen og betydninga til dette uttrykket er, ved bare å se på de enkelte orda og rekkefølgen mellom dem.

For å svare på forskningsspørsmåla i 1.1 vil jeg analysere bruken av *se-o-V*-konstruksjonen ved hjelp av elektroniske skriftspråkskorpus, og jeg vil bruke både kvantitative og kvalitative tilnærminger til dataene. Blant annet vil jeg se på det tallmessige forholdet mellom konstruksjoner som har infinitiver som følgeverb, og konstruksjoner som har kongruerende verb. Jeg vil også undersøke hvilke bøyingsformer konstruksjonen brukes i, og hvor ofte den brukes i de ulike bøyingsformene (jf. forskningsspørsmåla i avsnitt 1.1). En stor del av denne studien går ut på å kartlegge betydninga og funksjonen til *se-o-V*-konstruksjonen, og da vil jeg måtte gjøre kvalitative analyser og vurderinger som i stor grad er basert på egen intuisjon og introspeksjon. Jeg vil likevel forsøke å finne eksempelsetninger fra korpus eller internett, og dessuten underbygge argumentene mine med kvantitative data.

Det ideelle hadde vært å bruke talespråkskorpus i stedet for skriftspråkskorpus, siden talespråket er mer spontant enn skriftspråket, og fordi *se-o-V*-konstruksjonen ser ut til å være mer frekvent i tale (jf. SAG s. 908). En stor ulempe med talespråkskorpus er imidlertid at de inneholder lite tekst i forhold til skriftspråkskorpus, og derfor egner de seg ikke så bra til å studere middels frekvente konstruksjoner som *se-o-V*-konstruksjonen. Siden skriftspråkskorpus er så mye større, får man flere treff på konstruksjonen – nok til å gjøre kvantitative analyser.

1.3 Er se-o-V-konstruksjonen pseudokoordinering?

Det kan diskuteres om *se-o-V*-konstruksjonen er et eksempel på pseudokoordinering eller ikke. *Se-o-V*-konstruksjonen finnes i to varianter, en med kongruerende verb som følgeverb (*se o kom deg ut!*) og en med infinitiv som følgeverb (*se o komme deg ut*). Den førstnevnte kan klassifiseres som pseudokoordinering ut fra vanlige kriterier, som at de to verba skal kongruere og at man ikke kan bytte plass på de to verba (se kapittel 2.1). Wiklund (2007: 8) reserverer begrepet *pseudokoordinering* for verbkonstruksjoner som ikke har valgfri infinitiv på plassen til følgeverbet, som f.eks. *sitte-og-V*-konstruksjonen. Konstruksjonene som har valgfri infinitiv som følgeverb (f.eks. *slutte o V, forsøke o V*), kaller hun for *TMA-copying*, hvor T står for *tense*, M for *mood* og A for *aspect*. En annen innvending mot at *se-o-V*-konstruksjonen er pseudokoordinering, er at varianten med kongruens (*se o kom deg ut*) bare har kongruens i imperativ, og i noen avgrensa tilfeller i presens, preteritum og supinum (se avsnitt 7.1). Denne begrensninga gjelder imidlertid ikke bare for kongruensen, men for selve konstruksjonen. *Se-o-V*-konstruksjonen vil være like unaturlig i prototypisk preteritum (med indikativ betydning) om det er en infinitiv på plassen til følgeverbet (f.eks. **hun så o få seg jobb*, se 7.1.2). Det at *se-o-V*-konstruksjonen ikke får kongruens i preteritum, skyldes at den generelt ikke *brukes* i preteritum – heller ikke med infinitiv som følgeverb. Med andre ord kan konstruksjonen få kongruens (være ”pseudokoordinert”) i alle de bøyingsformene den kan ha: imperativ og presens, preteritum og supinum med imperativisk betydning (f.eks. *hvis du ikke ser o tar deg sammen...*). Andre pseudokoordineringer får tilsvarende begrensninger etter hva slags funksjon de uttrykker. *Drive-og-V*-konstruksjonen uttrykker f.eks. kursivt aspekt (se kapittel 2.4), og er pragmatisk markert i imperativ (*?driv og vask opp!*) på samme måte som *se-o-V*-konstruksjonen er pragmatisk markert i preteritum (*?hun så o kom seg ut*).

Lødrup (2002: 141) påpeker at termen *pseudokoordinering* ikke sier noe om hva disse konstruksjonene egentlig *er*, den sier bare at det ikke er ekte koordinering. Denne oppgava handler om *se-o-V*-konstruksjonen, som definitivt ikke er ekte koordinering på grunn av den faste rekkefølgen på verba og den valgfrie infinitiven som følgeverb. Siden *se-o-V*-konstruksjonen ikke kan forveksles med ekte koordinering, er det kanskje heller ikke relevant å kalle den for pseudokoordinering. Men pseudokoordineringer, inkludert *se-o-V*-konstruksjonen, har noe annet til felles enn at de ikke er koordineringer: De uttrykker aspekt (jf. kapittel 6).

1.4 Terminologi

Jeg har valgt å kalle konstruksjonen jeg undersøker, for *se-o-V*-konstruksjonen. Siden konstruksjonen minner om pseudokoordinering (jf. avsnitt 1.3), henter jeg mange av termene fra forskning på pseudokoordineringer i skandinavisk (bl.a. Vannebo 1969 og 2003, Johannessen 1998, Lødrup 2002, Hesse 2009 og Nielsen 2011). De to verba i konstruksjonen kalles ofte *V1* og *V2* (f.eks. i Nielsen 2011), men siden disse termene først og fremst forbindes med verbplassering i setninger, kan det virke både forvirrende og forstyrrende å bruke dem om verbplassering i pseudokoordineringer. Jeg velger heller å kalle de to verba for *innledningsverb* og *følgeverb*, som Vannebo (1969) gjør.

Det er to grunner til at jeg bruker *o* i stedet for *og* eller *å* mellom de to verba. For det første er det ikke alltid mulig å avgjøre om følgeverbet i konstruksjonen kongruerer med *se*, f.eks. hvis konstruksjonen står med modalt hjelpeverb (*vi får se o komme oss vekk*) eller hvis følgeverbet er et kortverb (*se o ta deg sammen!*). For det andre kommer ikke det skriftspråklige skillet mellom subjunksjonen *å* og konjunksjonen *og* til uttrykk i tale.¹ Uttalen av de to er lik, og det har blitt argumentert for *og/å* egentlig er ett polysemt ord med beslektet betydning, heller enn to homonymer (Endresen 1995). Julien (2003) bruker symbolet *O* om elementet mellom de to verba i konstruksjoner som *prøve-o-V*-konstruksjonen (*prøv o lås døra*), men jeg har valgt å bruke liten bokstav (*o*) ettersom *O* kan forveksles med symbolet for objekt.

Andre spesielle eller ukjente termer som jeg bruker, blir forklart i oppgava etter hvert som de dukker opp.

1.5 Struktur

Oppgava består av 8 kapitler medregna innledninga. I kapittel 2 presenterer jeg bakgrunnen for analysen, blant annet hva som kjennetegner ulike typer pseudokoordineringer, og hva slags grammatisk funksjon de har, og jeg gir en fyldigere presentasjon av det teoretiske rammeverket for prosjektet. Kapittel 3 er en gjennomgang av tidligere forskning på *se-o-V*-konstruksjonen og liknende konstruksjoner i skandinavisk, som *ta-og-V*-konstruksjonen. I

¹ Jeg ser hovedsakelig på skriftspråk, men mye tyder på at *se-o-V*-konstruksjonen hører mer til i talespråket enn skriftspråket, og derfor er det også viktig å se på faktorer som hører til talespråket, og som er relevante for hvordan språkbrukerne oppfatter konstruksjonen.

kapittel 4 begrunner jeg valg av metode for innsamling og analyse av data i undersøkelsen, og jeg beskriver hva jeg gjør i hvert trinn av innsamlingsprosessen. Resultatene av den kvantitative undersøkelsen blir presentert i kapittel 5, mens selve drøftinga av disse resultatene blir en del av kapittel 6 og 7. Kapittel 6 er en semantisk analyse av *se-o-V*-konstruksjonen, hvor jeg forsøker å svare på forskningsspørsmål 1 (*hva betyr konstruksjonen?*). Her drøfter jeg også hvilke begrensninger som finnes på hva slags verb som kan være følgeverb i konstruksjonen, og hvorfor disse begrensningene finnes (forskningsspørsmål 1a). I kapittel 7 analyserer jeg de morfosyntaktiske egenskapene til konstruksjonen (forskningsspørsmål 3), og jeg drøfter hvorfor fordelinga av bøyingsformer er som den er (forskningsspørsmål 2). I kapittel 8 kommer en oppsummering av funnene.

2 Bakgrunn og teori

I dette kapitlet tar jeg opp emner som er relevante for analysen av *se-o-V*-konstruksjonen i kapittel 6 og 7. Jeg går først nærmere inn på hva som kjennetegner pseudokoordineringer grammatisk, fonologisk og semantisk, hva som skiller dem fra ekte koordineringer, og hvordan man kan klassifisere de ulike typene av pseudokoordineringer. Jeg gjør også rede for hvordan jeg bruker termene *aspekt* og *aksjonsart, modus* og *modalitet* i oppgava. Den siste delen av kapitlet er en kort presentasjon av det teoretiske rammeverket for prosjektet, konstruksjonsgrammatikk.

2.1 Om pseudokoordineringer

2.1.1 Syntaks

Pseudokoordineringer ser formelt ut som ekte koordineringer (f.eks. *Barna tegner og skriver*): De består av to kongruerende verbaler forbundet med konjunksjonen *og*, f.eks. *ta og ro deg ned!* eller *jenta sitter og leser*.² Det er imidlertid flere indikasjoner på at konstruksjonen ikke kan analyseres som ekte koordinering. Josefsson (1991), NRG (s. 534), Johannessen (1998) og Lødrup (2002) viser at pseudokoordineringer har en rekke unike syntaktiske egenskaper. For det første kan det se ut til at verba i pseudokoordineringskonstruksjoner er tettere knytta til hverandre enn verba i koordineringer. Ved ekte koordinering kan man plassere et nektingsadverb hvert av verba:

- 1) Barna tegner ikke og skriver ikke (NRG s. 534)

Ved pseudokoordinering (eks. *Barna sitter og skriver*) kan man bare plassere nektingsadverbet bak innlednings verbet, ikke bak begge:

- 2) Barna sitter ikke og skriver (NRG s. 534)
- 3) * Barna sitter ikke og skriver ikke (NRG s. 534)

² I noen dialekter fra indre Agder og Telemark kan pseudokoordineringene forekomme uten konjunksjonen *og*, som i *Han sat las* (NRG s. 535).

NRG påpeker at dette minner om plasseringa av nektingsadverb i hjelpeverbskonstruksjoner (s. 534) (*Vi får ikke åpna døra, *Vi får ikke åpna ikke døra*). Restriksjonene på plassering av setningsadverbial er også en indikasjon på at det ikke egentlig er snakk om to verbaler, men ett, mener Nielsen (2011: 27):

Når det sidste verbal har et selvstændigt sætningsadverbial, eller når begge verbaler har et, er der entydigt tale om sideordning af to propositionelle indhold som har hver deres markering af talerattitude.

Et annet argument for at pseudokoordineringa utgjør ett predikat, er at subjektet ikke gjentas ved det andre verbet:

- 4) *Mona sitter og hun fisker (Johannessen 1998: 50)
- 5) Mona lager middag og hun fisker (Johannessen 1998: 50)

Her er det imidlertid uenighet om det er snakk om ellipse, altså underforstått subjekt i et setningsemne (*Mona sitter + (og) ~~hun~~ fisker*), eller om pseudokoordineringa utgjør ett predikat (Lødrup 2002). Western (1921: 49) sier at vi må tenke oss det samme subjektet for begge verba, men Nielsen (2011: 26) og GDS (s. 981) mener at ellipse er utelukka fordi det ikke er mulig å føye inn det påstått utelatte subjektet uten at setninga får en annen betydning. Pseudokoordineringa danner basis for én ytring, og ikke to: *Hun gik, og hun snakke med sin nabo* er ikke det samme som *Hun gik og snakke med sin nabo* (GDS s. 981). Det at pseudokoordineringene knytter til seg kun ett subjekt og ett setningsadverbial, er argumenter for at de utgjør ett verbal. Lødrup (2002) mener imidlertid at det kun er pseudokoordineringer med *ta* som bør analyseres som ett verbal, mens andre pseudokoordineringer, f.eks. med posisjonsverb, bør analyseres som to verbaler. Hovedargumentet for å analysere *ta-og-V-*konstruksjonen som ett verbal er at det er umulig å passivere følgeverbet aleine – man må passivere hele konstruksjonen:

- 6) * Han tok og ble slått (Lødrup 2002: 135)
- 7) Dette arrangementet [...] ble tatt og vist på lokalfjernsyn (Lødrup 2002: 135)

Man kan imidlertid ikke passivere hele pseudokoordineringer med posisjonsverb (f.eks. *sitte*) som innledningsverb:

8) En mann sitter på kontoret og blir beundret av kollegaene (Lødrup 2002: 135)

9) * En mann blir sittet og beundret av kollegaene (Lødrup 2002: 135)

En annen egenskap som skiller pseudokoordineringer fra ekte koordineringer, er den faste rekkefølgen mellom de to verba (se f.eks. Josefsson 1991: 148). Det går fint å bytte plass på de to verba i en ekte koordinering, men i pseudokoordinering vil slik flytting endre betydninga:

10) Barna tegner og skriver → Barna skriver og tegner (NRG s. 534)

11) Barna sitter og skriver → *Barna skriver og sitter (NRG s. 534–535)

I pseudokoordineringer som er spørsmål, flytter innledningsverbet ut av konstruksjonen og foran subjektet, men i ekte koordineringer står verba samla.

12) Sitter barna og skriver? *Sitter og skriver barna? (NRG s. 535)

13) Tegner og skriver barna? *Tegner barna og skriver? (NRG s. 534)

Lødrup (2002) påpeker også at pseudokoordinering, i motsetning til ekte koordinering, kan skrives om til presenteringskonstruksjon:

14) Det sitter en mann på kontoret og skriver dikt (Lødrup 2002: 122)

15) *Det leser en mann på kontoret og skriver

Pseudokoordineringer med *ta* som innledningsverb kan imidlertid ikke skrives om til presenteringskonstruksjon, ifølge Lødrup. En annen egenskap ved pseudokoordineringene som skiller dem fra ekte koordineringer, er at eventuelle argumenter til det første verbet kan stå etter både innledningsverbet og følgeverbet (SAG s. 904, Lødrup 2002):

16) Han sto i hagen og glodde (Lødrup 2002: 123)

17) Han sto og glodde i hagen (Lødrup 2002: 124)

I ekte koordineringer er det derimot ikke mulig å plassere argumentet til det første verbet bak det andre verbet uten at setninga blir ugrammatisk eller at betydninga forandrer seg (*Hun så på tv og lo* → **Hun så og lo på tv*). Dette er ikke relevant for pseudokoordineringer med *ta* eller *se*, ettersom disse alltid er intransitive i pseudokoordineringer (GDS s. 999). Når verba *ta*

og *se* brukes aleine, er det så å si alltid med et objekt (*ta ballen, se problemet*), men i pseudokoordineringer står de alltid uten utfylling (*ta og kast ballen, se o løs problemet*).

Konjunksjonen som forbinder innlednings- og følgeverbet i en pseudokoordinering, kan ikke erstattes av noen andre konjunksjoner, og dette skiller dem også fra ekte koordineringer (Johannessen 1998: 51):

18) Mona sitter og fisker

19) *Mona sitter eller/men fisker

Pseudokoordineringene kan heller ikke modifieres av *både*, slik ekte koordineringer kan, uten at setninga forandrer betydning (Johannessen 1998: 51):

20) *Mona både sitter og fisker

Ekte koordineringer kan modifieres med *både*, så dette er enda et argument for at pseudokoordineringer ikke egentlig er koordinering. Det som faktisk er felles for pseudokoordineringer og ekte koordineringer, ser ut til å være konjunksjonen *og*, påpeker Johannessen (1998).

Pseudokoordineringer har altså ikke de samme syntaktiske egenskapene som ekte koordineringer. Hva slags forbindelse er det så mellom de to verba i en pseudokoordinering? Nielsen (2011) argumenterer som nevnt for at verba i en pseudokoordinering utgjør ett verbal, og at forholdet mellom verba ikke er hypotaktisk, men katataktisk, altså at det er gjensidig avhengighet mellom de to verba. I de fleste typene av pseudokoordineringer er det ikke noe styrende verb eller noe underordna verb som *ikke* kan stå aleine. På grunnlag av dette utelukker Nielsen (2011) at det er snakk om underordning. Selv om begge verba i en pseudokoordinering som f.eks. *står du der og danser?* kan stå aleine (*danser du?, står du der?*), kan ingen av dem oppfylle samme funksjon som helheten (Nielsen 2011: 64). Betydninga til konstruksjonen er mer enn summen av betydninga til de to underverbalene. Derfor er det heller ikke snakk om sideordning på det semantiske nivået.

Nielsen (2011) mener at pseudokoordineringer med intransitivt *ta* og *se* som innledningsverb ikke er katataktiske, i motsetning til andre pseudokoordineringer. De er ifølge ham hypotaktiske, siden verken *ta* eller *se* brukes intransitivt utafør en pseudokoordinering. Følgeverbet i setninga *Han tok og svømte* kan stå aleine (*Han svømte*), men **Han tok* er ugrammatisk. Innledningsverbet er altså underordna følgeverbet i pseudokoordineringer med *ta* og *se*, ifølge Nielsen (2011).

2.1.2 Morfologi

Innlednings- og følgeverbet i pseudokoordineringer kongruerer³ med hverandre: *Han sitter og leser, Han satt og leste*. På grunn av denne egenskapen kaller Nielsen (2011) og GDS pseudokoordineringer for *kongruenskonstruksjon*. To verb i en ekte koordinering trenger ikke å være bøydd i samme tempus, men i pseudokoordinering er det obligatorisk:

21) Mia hadde boka i går og gir den tilbake i dag (Johannessen 1998)

22) *Per kom og spiser middag i dag (Johannessen 1998)

Lødrup (2002) påpeker at slik kongruens eller "copying of verbal features" ikke er begrensa til pseudokoordineringer. Såkalt supinumattraksjon er vanlig i talespråk: *Han fortalde at han hadde ikkje orka (å) tenkt meir på det* (Sandøy 1991: 251), og det uttrykker *irrealis*, altså et tenkt tilfelle. Ellers skjer attraksjon av bøyningstrekk vanligvis når de to verba angir situasjoner som overlapper i tid (Lødrup 2002). I pseudokoordineringskonstruksjoner der innledningsverbet er presens partisipp, kongruerer ikke følgeverbet: *De ble stående og vente* (Lødrup 2002: 138), og det finnes en gruppe med verb som har valgfri kongruens, som f.eks. *prøve o V/inf., holde på o V/inf., begynne o V/inf., vere åt o V/inf. og slutte o V/inf.* Ifølge Wiklund (2001) brukes variantene med kongruerende verb mest i imperativ og mest i talespråk i både norsk og svensk.

Som nevnt i avsnitt 2.1.1 likner innledningsverbet i en pseudokoordinering på hjelpeverb. Den grammatiske funksjonen til innledningsverba diskuterer jeg i avsnitt 2.2. Verbaler som utgjøres av hjelpeverb og hovedverb, består imidlertid av ett finitt og ett infinitt ledd, og det gjør ikke pseudokoordineringer. I pseudokoordineringer er begge verba enten finitte eller infinitte: *Han sitter og sover, Han pleier å sitte og sove* (GDS s. 981). I den siste setninga står subjunksjonen *å* til hele konstruksjonen *sitte og sove*. I ekte koordineringer sløyfer man gjerne *å*-en foran det andre verbalet: *Hun lærte både å svømme og (å) stupe* (Vinje 2002: 136). Hvis man setter inn en ny *å* foran følgeverbet i en pseudokoordinering, forandrer betydninga seg: *De bestemte seg for å gå i sauna og drikke øl ≠ De bestemte seg for å gå i sauna og å drikke øl*. GDS sammenlikner dette med plasseringa av genitivs-s, som

³ Jeg bruker termen *kongruens* om like verbformer, selv om den vanligvis brukes om formlikhet mellom ord av ulike ordklasser (f.eks. adjektiv som kongruerer i tall med substantiv). Corbett (2006: 140) avslår ikke ideen om verb-verb-kongruens, men sier at «the argument for tense, aspect, mood and polarity as agreement features remains open; [...] but these features cannot be rejected as agreement features without very careful consideration.»

alltid kommer bak hele substantivfrasen: *kongen av Danmarks bil* (Enger og Kristoffersen 2000: 68). Subjunksjonen står til hele pseudokoordineringsuttrykket.

2.1.3 Fonologi

Det finnes også fonologiske egenskaper som skiller pseudokoordineringene fra ekte koordineringer. Innledningsverbet i en pseudokoordinering er normalt trykksvakt (markert med [,] foran verbet i eksempel 23 under) (Josefsson 1991, Vannebo 1969, Hesse 2009), i motsetning til innledningsverbet i en ekte koordinering (markert med ['] i eksempel 24):

23) Lisa ,sitter og 'strikker (Hesse 2009: 58)

24) Lisa 'synger og 'strikker (Hesse 2009: 58)

Digranes (2000: 189) mener at «når posisjonsverbet ofte er trykksvakt, så avspeiler det underordningen» (jf. avsnitt 2.1.1). Pseudokoordineringer med posisjonsverb som innledningsverb kan regnes som katatakse, mens pseudokoordineringer med *ta* eller *se* som innledningsverb regnes som hypotakse/underordning (jf. avsnitt 2.1.1). *Ta-og-V*-konstruksjonen får ikke trykk på innledningsverbet (*ta*), men ifølge Digranes (2000: 188) er det *mulig* å aksentuere innledningsverbet i *ligge-og-V*-konstruksjonen (*Han 'ligger og 'skriver*). Dette styrker argumentet til Nilsen (2011) om at *ta* har mer funksjon som hjelpeverb enn f.eks. *ligge* i pseudokoordineringer.

I noen dialekter fra indre Agder og Telemark har [o] falt bort i pseudokoordineringer (jf. fotnote 2, s. 6): *Han sat venta spent* (Digranes 2000: 189, sitatet er fra *Fuglane* av Tarjei Vesaas). I de dialektene hvor [o] inngår i pseudokoordineringer, er [o] alltid trykksvakt (Digranes 2000: 191).

Hvis opphavet til *se-o-V*-konstruksjonen er konstruksjonen *se til å/at*, har preposisjonen *til* falt bort (dette kommer jeg tilbake til i kapittel 7). Slik fonologisk reduksjon er et tegn på at konstruksjonen grammatikaliseres (se avsnitt 2.4.1).

2.1.4 Pragmatikk

Hvordan og i hvilke sammenhenger brukes pseudokoordineringer? Det ser ut til å være enighet i forskningslitteraturen om at pseudokoordineringer understreker *aspekt* for verbalhandlinga (jf. f.eks. NRG, Hesse 2009, Tonne 2001 og Vannebo 2003). Johannessen (1998: 49) påpeker at siden verb i skandinavisk ikke har morfologisk markering av aspekt, er

pseudokoordineringer én måte å uttrykke aspekt syntaktisk på. Aspekt er en kategori som beskriver det interne tidsforløpet for en handling eller situasjon. I avsnitt 2.2 blir dette forklart nærmere. Pseudokoordineringer kan også uttrykke og understreke modalitet. GDS nevner f.eks. at *ta-og-V*-konstruksjonen har en *direktiv* betydning (s. 1002). En annen funksjon som pseudokoordineringene har, er at de setter fokus på selve verbalhandlinga som følgeverbet uttrykker, og ikke på resultatet av handlinga (Josefsson 1991: 134):

25) Han räknade ut vad det skulle kosta (Josefsson 1991: 134)

26) Han satt och räknade ut vad det skulle kosta (Josefsson 1991: 134)

Det at verbalhandlinga settes i fokus kan også forklares med at visse typer pseudokoordineringer uttrykker kursivt aspekt, som jeg vil komme tilbake til i avsnitt 2.2.

Josefsson (1991: 135) trekker også fram at pseudokoordineringer kan brukes for å uttrykke forbauselse og skuffelse: *Och så går han och berättar det för sin fru!* Lie (2012) skriver om den beslektede konstruksjonen *gå hen og V* i norsk, og sier at den angir noe som skjer tilfeldig eller uventa. I avsnitt 2.4.2 kommer jeg tilbake de ulike betydningene av pseudokoordineringene.

Pseudokoordineringer varierer ikke bare i betydning og syntaktisk oppbygging, men også i bruk. Josefsson (1991) påpeker at flere svenske normative grammatikere har betrakta pseudokoordineringene som ubrukelige i formelt språk. Andre igjen har ment at konstruksjonen er nyttig, særlig pseudokoordinering med posisjonsverb, fordi den er med på å understreke lokasjon (Josefsson 1991). Pseudokoordineringer som *hun sitter og leser* er nokså vanlige i norsk skriftspråk, selv om de nok er litt mer frekvente i tale. Konstruksjoner med *ta* er imidlertid mer avgrensa til talespråket, ifølge NRG (s. 535).

2.1.5 Og, å eller bare [o]?

I de skandinaviske språka er den vanlige uttalen av konjunksjonen *og/och* lik uttalen av subjunksjonen/infinitivsmærket *å/at/att*. De fleste pseudokoordineringskonstruksjonene må i skrift være med *og*, siden følgeverbet ikke alltid står i infinitiv: *Han driver og spikker, Hun tok og hakka løken*. Det er imidlertid ikke sikkert om vi kan sette opp et så klart skille mellom *og* og *å*. Mange språkbrukere har uttalen [o(:)g] av subjunksjonen *å* når de bruker såkalt leseuttale eller skal legge vekt på noe. Endresen (1995) brukte denne observasjonen som bakgrunn for en hypotese om at [o]-uttalen *ikke* representerer homonymi mellom *og* og *å*, men at [o] er et polysemt ord med flere beslektede betydninger. Dette ordet skal ha utvikla seg

fra den norrøne konjunksjonen *ok*, mens den norrøne subjunksjonen *at* ikke har overlevd (Endresen 1995: 202). Endresen styrker denne hypotesen blant annet ved å vise ved en kognitiv-semantisk analyse at de ulike betydningene til [o] i ulike konstruksjoner er beslekta, at [o] har ekvivalenten [oso] (*også*), som ofte kan brukes foran infinitiv (*Det er interessant [oso] reise*, Endresen 1995: 209), og at det finnes paralleller til dette i andre språk.

Også Western (1921) mener at [o] er et hybrid ord, som i norsk verken er bare konjunksjon eller bare subjunksjon, men har begge funksjonene. Han sier at pga. det lydlige sammenfallet av *og* og *å* «inntreer meget hyppig sideordning med *og* istedenfor underordning med *å* + infinitiv» (Western 1921: 47). Han skriver også at det er en viss tilbøyelighet i germansk til å sideordne istedenfor å underordne, og at lydsammenfallet mellom *og* og *å* forsterker denne tendensen.

GDS (s. 1003) sier at konstruksjonen *se* + infinitiv med *å* er en synonym med *se* + *og* + kongruerende verb i dansk. I de tilfellene innledningsverbet er en infinitiv, kan man ikke avgjøre om følgeverbet kongruerer eller ikke, og man veit derfor ikke hvilken av konstruksjonene man har. På dansk kan man imidlertid skille de to variantene ved å se på plassering av setningsadverbial, siden dette må plasseres foran infinitivsmarket *at* i dansk: *nu må vi se ikke at komme galt af sted* (GDS s. 1003). Dersom setningsadverbialet kommer mellom [o] og følgeverbet, har vi varianten med kongruens (*nu må vi se og ikke komme galt af sted*, GDS s. 1003), og da er det mulig å argumentere for at [o] er en konjunksjon. I norsk kan setningsadverbialet alltid plasseres mellom *å* og infinitiven, så det er ikke mulig å skille konstruksjonene på den måten.

Pseudokoordineringer likner både på koordinering og underordning, og det kan muligens være grunnen til at det er vakling mellom bruk av konjunksjon og subjunksjon i skrift (dette gjelder særlig for *se-o-V*-konstruksjonen, som vi skal se i kapittel 7). Ifølge Endresen er *og* og *å* polyseme i norsk talespråk, og jeg velger derfor å bruke symbolet *o* i omtalen av pseudokoordineringer og i analysen av *se-o-V*-konstruksjonen (jf. avsnitt 1.4).

2.2 Om aspekt og aksjonsart

Som nevnt i avsnitt 2.1.4 er en av funksjonene til pseudokoordineringene å angi *aspekt* til verbalhandlinga som følgeverbet uttrykker, og i kapittel 6 vil jeg bl.a. se på de aspektuelle funksjonene til *se-o-V*-konstruksjonen. I dette avsnittet vil jeg forsøke å gi en definisjon av begrepet *aspekt*, og gi en kort oversikt over hvordan aspekt kan uttrykkes i norsk. Aspekt er

ifølge NRG «en måte å betrakte en handlings eller en situasjons interne tidsforløp på» (s. 644). I mange språk, bl.a. de romanske og de slaviske språka, er aspekt en egen morfologisk kategori tilsvarende tempus og modus. I norsk bruker vi syntaktiske konstruksjoner istedenfor bøyning når vi skal uttrykke aspekt (NRG s. 644), og Tonne (2001: 57) betrakter usammensatte verbformer i norsk som nøytrale eller aspektløse. De viktigste generelle aspekttypene er perfektivt og imperfektivt aspekt. Førstnevnte dreier seg om en hel og avslutta handling, uten tanke på de ulike fasene handlinga består av (Comrie 1976: 16). Imperfektivt aspekt dreier seg om ulike faser i en uavslutta handling (Comrie 1976: 16). Før jeg går inn på de andre aspekttypene, skal jeg forklare hva som skiller begrepene aspekt og aksjonsart.

2.2.1 Skillet mellom aksjonsart og aspekt

Det finnes ikke noe entydig skille mellom aspekt og aksjonsart i forskningslitteraturen – termene brukes litt om hverandre. Ifølge Vannebo (1969: 13) er det mulig å se på aksjonsart og aspekt som motsvarende termer med hver sin historie (henholdsvis germansk forskningstradisjon og slavisk, engelsk og fransk tradisjon). Vannebo (1969: 18) velger selv å bruke termen *aksjonsart* i sin beskrivelse av norsk, og reserverer termen *aspekt* for språk som uttrykker kategorien morfologisk, som slaviske språk. Det samme gjør SAG. NRG har definert et annet skille mellom de to termene for norsk. *Aksjonsarten* beskriver ifølge NRG «handlingas interne tidsforløp slik dette er fastlagt gjennom verbets eller verbfrasens semantikk» (s. 637). Med andre ord ser de på aksjonsarten som en semantisk og fast egenskap ved verbet. *Aspekt* er derimot en egenskap som kan forandre seg for et gitt verb, ved hjelp av f.eks. syntaktiske konstruksjoner. Comrie (1976), som NRG refererer til i kapittelet om aksjonsart, bruker de samme definisjonene, men bruker ikke begrepet aksjonsart. I stedet snakker han om «inherent aspectual (i.e. semantic aspectual) properties of various classes of lexical items» (s. 41). Croft (2012: 136) bruker heller ikke termen aksjonsart, men skiller mellom grammatisk og leksikalsk aspekt.

Videre i oppgava har jeg valgt å bruke de samme definisjonene av aspekt og aksjonsart som NRG har, siden disse er tilpassa norsk språk. Termen *aspekt* vil bli brukt om aspektuelle egenskaper som syntaktiske konstruksjoner kan tilføre en verbalhandling, og *aksjonsart* vil bli brukt om de *iboende egenskapene* ved verbet som sier noe om det interne tidsforløpet for handlinga. Jeg vil også bruke de samme termene som NRG bruker om de ulike aspekt- og aksjonsartstypene, med unntak av noen aksjonsartstyper (se 2.2.2). Resten av

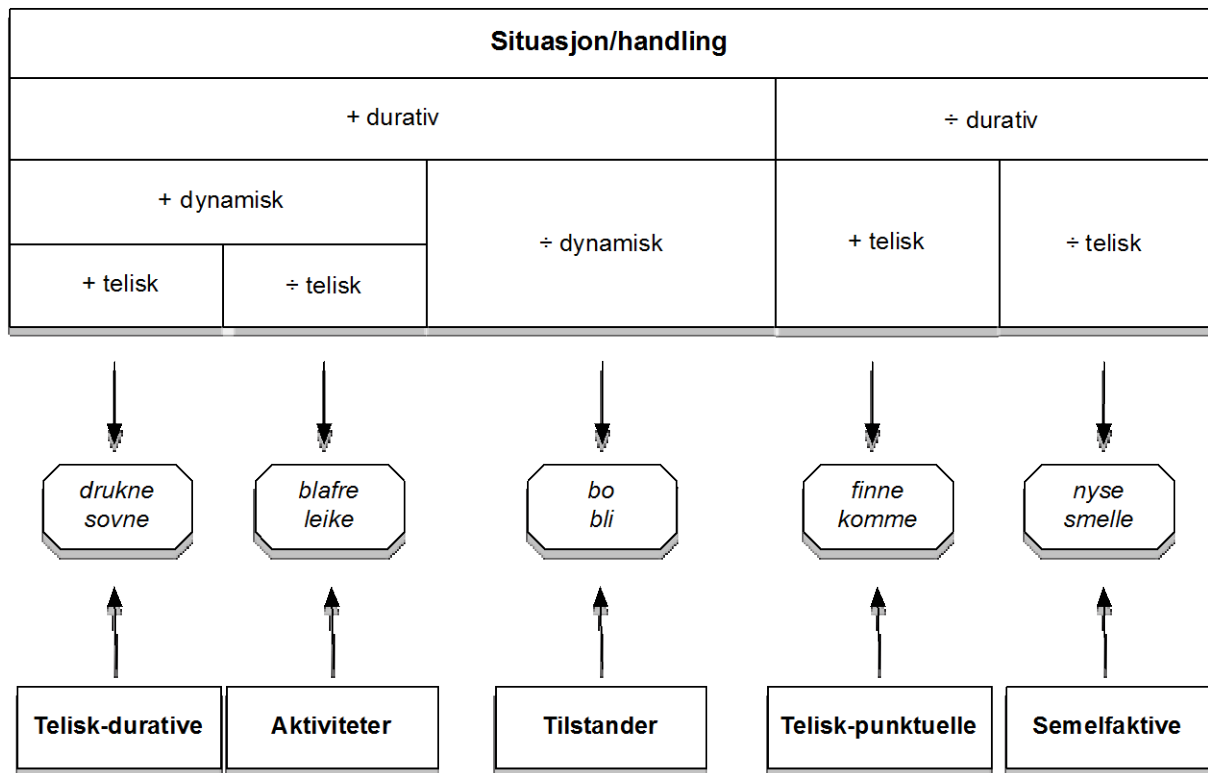
dette avsnittet skal jeg bruke til å presentere disse, og sette dem opp mot noen av de tilsvarende begrepene fra annen forskningslitteratur.

2.2.2 Aksjonsartstyper

I kapittel 6 skal jeg undersøke hva slags aksjonsart følgeverbet i *se-o-V*-konstruksjonen kan ha, og derfor presenterer jeg de ulike aksjonsartstypene her. Konstruksjoner som brukes for å angi aspekt kan nemlig ikke forekomme sammen med verb av alle aksjonsartstyper (jf. Comrie 1976: 41, NRG s. 649, Lie 2012). Jeg kommer til å følge Vendlers (1968) inndeling (med et tillegg fra Comrie 1976, se under), som omfatter fire aksjonsarttyper som er ulike kombinasjoner av variablene \pm durativ, \pm dynamisk og \pm telisk. NRG bruker nesten de samme kategoriene som Vendler (1968), men har i tillegg med variabelen \pm iterativ (s. 641), som jeg ikke kommer til å bruke, siden den kan betraktes som en fininndeling av dynamisk-durativ aksjonsart.

Ikke-durative verb er momentane verb, som f.eks. *finne*, *nyse* osv. (se figur 1 under). Handlingene de betegner, har kort og avgrensa varighet. De ikke-durative verba kan deles i to underkategorier: punktuelle og semelfaktive. Punktuelle verb er teliske, som vil si at verbalhandlinga leder til en overgang, f.eks. *finne*, mens de semelfaktive handlingene ikke fører til endra tilstand, f.eks. *nyse*.

Durative verb har utstrekning i tid uten avgrensning. Disse verba deles igjen inn i dynamiske og ikke-dynamiske verb. De durative, ikke-dynamiske verba er såkalte tilstandsverb som f.eks. *sove* og *bo*. Handlinga som disse verba uttrykker, er konstant, og krever ikke "tilførsel av energi" for å kunne realiseres. De durative, dynamiske verba, som altså krever tilførsel av energi for å realiseres (f.eks. *arbeide*), deles videre i teliske og ateliske kategorier. De telisk-durative verba har en handling som har et bestemt slutt punkt eller mål (på samme måte som de telisk-punktuelle verba), f.eks. verba *drukne* og *sovne*. De dynamiske, ateliske verba betegner handlinger uten bestemt slutt punkt, og kalles *aktivitetsverb*. NRG (s. 641) deler denne gruppa videre i iterative og ikke-iterative verb. De iterative verba uttrykker gjentakende handling, f.eks. *flakse* eller *vrikke* (med hoftene). Faktoren *iterativ* kan også brukes om grammatisk aspekt, og det kan uttrykkes med en konstruksjon der verbet gjentas: *De arbeidet og arbeidet* (NRG s. 640). De ulike aksjonsartstypene (minus iterativ) kan settes opp skjematisk (NRG s. 641, Vendler 1968: 97 ff., Comrie 1976: 41 ff.):

Figur 1. Skjematisk oversikt over aksjonsarter. Basert på NRG, Vendler (1968) og Comrie (1976)

Inndelinga til NRG baserer seg delvis på inndelinga til Vendler (1968). Han deler verba i fire grupper etter de tre variablene \pm durativ, \pm dynamisk, \pm telisk, men ikke \pm iterativ. De fire kategoriseringene *accomplishments* (telisk-durative verb), *activities* (aktivitetsverb), *states* (tilstandsverb) og *achievements* (telisk-punktueller verb) i figuren over er henta fra Vendler (1968), mens *semelfaktiv* er henta fra Comrie (1976). I kapittel 4 presenterer jeg kriterier for de ulike aksjonsartene, dvs. tester som skiller de ulike aksjonsartene fra hverandre.

Aksjonsartinndelinga til Vendler (1968) er nokså problematisk på flere områder ifølge Croft (2012: 33). Han kritiserer blant annet testene som Vendler bruker for å skille de ulike aksjonsartene fra hverandre, for å ikke gi klare nok svar. Testene som skal skille punktueller verb fra de durative verba, fanger f.eks. også inn de telisk-durative verba (jeg presenterer disse testene i kapittel 4). Det største problemet ved å lage distinkte kategorier av aksjonsarter er at konteksten virker inn på aksjonsarten, slik at den blir diffus (Croft 2012: 37). Et verb eller predikat hører ikke nødvendigvis bare til én aksjonsarttype. For eksempel kan verbet *reach* tolkes både telisk-punktuellet og telisk-durativt i disse to setningene:

27) They reached the summit (Croft 2012: 37)

28) It took them two hours to reach the summit (Croft 2012: 37)

Croft (2012) foreslår en ny og utvida klassifisering av aksjonsarttypene til Vendler (1968), som er en slags oppsummering av flere ulike forlag fra aspektlitteraturen. Den nye klassifiseringa inneholder flere undertyper av aksjonsarttypene. Croft (2012: 45) påpeker at denne inndelinga (i likhet med tidligere inndelinger) ikke er helt systematisk, og at den antakeligvis ikke har fått med seg alle mulige aksjonsarttyper. Jeg har valgt å bruke Vendlers inndeling (med tillegget *semelfaktiv* fra Comrie 1976) fordi den er kjent og utbredt, og fordi den i stor grad samsvarer med NRG og annen litteratur om pseudokoordineringer. Vendler (1968) påpeker selv at inndelinga ikke dekker alle de aspektuelle betydningene et verb kan brukes i, men at den kan fungere til et deskriptivt formål.

2.2.3 Aspekttyper

Som nevnt i avsnitt 2.2.1 behandler NRG aspekt i norsk som en slags grammatisk kategori som blir uttrykt gjennom konstruksjoner. I dette avsnittet skal jeg presentere aspekttypene som pseudokoordineringene oftest uttrykker. Ikke alle aspekttypene er like relevante, men jeg gir en kort omtale av alle. NRG bruker forskjellige termer for undertypene av aspekt og aksjonsart, med unntak av faktoren *iterativ* (gjentakende handling). Grunnen til dette er at iterering både kan være en iboende semantisk egenskap ved verbet (f.eks. *hoste* eller *klappe*, som har iterativ aksjonsart) og det er en egenskap som kan tillegges andre verb (som ikke har iterativ aksjonsart) ved hjelp av aspektkonstruksjoner (*han bare spør og spør*, NRG s. 658).

Kursivt aspekt markerer at handlinga eller situasjonen er utstrakt i tid uten noen tenkt avgrensning (NRG s. 646). NRG bruker *drive-og-V-konstruksjonen* (*Studentane dreiv og las til eksamen*) som eksempel på en konstruksjon som uttrykker kursivt aspekt.⁴ Pseudokoordineringer med posisjonsverb (*sitte og V*) uttrykker også kursivt aspekt, ifølge NRG. Det som skiller de to, er at *drive-og-V-konstruksjonen* brukes om handlinger med mer habituell preg (flere like handlinger over lengre tid), mens *sitte-og-V-konstruksjonen* brukes mest om enkeltstående situasjoner (NRG s. 648). Den kursive betydninga er klarest når følgeverbet i konstruksjonen er et durativt, atelisk aktivitetsverb. Durative verb har jo allerede dette aspektet ved seg, som leksikalsk uttrykt aksjonsart, men konstruksjonen understreker og framhever det kursive aspektet:

29) Barna skreiv → durativ aksjonsart uttrykt leksikalsk

⁴ Vannebo (1969) omtaler denne aspekttypen som *durativ aksjonsart*.

30) Barna satt og skreiv → *framheving* av kursivt aspekt

Hvis følgeverbet i *sitte-og-V-* eller *drive-og-V-*konstruksjonen tar objekt og har telisk-durativ aksjonsart, kan konstruksjonen forandre aspektet til handlinga (NRG s. 649):

31) Barna skreiv et brev → avslutta handling (perfektivt aspekt)

32) Barna satt og skreiv et brev → ufullført handling (imperfektivt aspekt)

Ingressivt aspekt markerer at handlinga er i begynnelsesfasen (NRG s. 646). Pseudokoordineringskonstruksjoner med *ta* kan sies å ha som funksjon å angi ingressivt aspekt til handlinga for følgeverbet (NRG s. 535). Vannebo (2003: 272) kaller *ta* i denne konstruksjonen et «slags hjelpeverb med intensjonal betydning». Ekberg (1993) mener også at *ta-og-V-*konstruksjonen angir «ingressive, momentaneous (and consequently bounded) aktionsart» (s. 28) (her har termen *aktionsart* samme betydning som aspekt slik NRG definerer det). Jeg kommer tilbake til betydninga til *ta-og-V-*konstruksjonen i avsnitt 2.4.2.

De resterende aspekttypene NRG opererer med, har ikke vært brukt mye i forbindelse med pseudokoordineringer tidligere, men noen av dem vil likevel være aktuelle for analysen i kapittel 6. Det såkalte ”*nær ved*”-aspektet fokuserer på handlinger som er like ved å skje, men som normalt ikke finner sted: *Soldatene holdt på å drukne* (NRG s. 646). *Kontinuativt* aspekt markerer at handlinga har begynt og fortsetter: *Gutten fortsatte å øve* (NRG s. 646). Konstruksjoner som fokuserer på handlinger som utføres som følge av vane, uttrykker *habituel* aspekt: *Jenta pleier (å) være med til byen* (NRG s. 646). *Egressivt* aspekt markerer at en handling slutter: *Elevene holdt opp å erte han* (NRG s. 646). Gjentakende handling uttrykkes ved *iterativt* aspekt: *Hun hostet og hostet* (NRG s. 646). Til sist har vi aspekttypen *resultativt* aspekt, som fokuserer på resultatet av handlinga: *Endelig fikk de to snakket ut med hverandre* (NRG s. 646).

2.3 Modus og modalitet

NRG sier at «Konstruksjoner med *se* + infinitiv med *å* blir brukt i utsagn som fungerer som direktiv» (s. 531), og at *se* har en klar intensjonal betydning i denne konstruksjonen. GDS (s. 1002) sier også at konstruksjonen har direktiv betydning. Siden *se-o-V-*konstruksjonen ser ut til å uttrykke modale egenskaper i tillegg til aspektuelle, skal jeg gi en kort framstilling av kategorien modus i dette avsnittet.

Modalitet kan ifølge NRG i vid forstand defineres som «en semantisk kategori som har å gjøre med avsenderens holdning til gyldigheten i et utsagn» (s. 579). Dette kan uttrykkes på ulike måter, bl.a. morfologisk (med moduskategoriene imperativ og indikativ, og i litt eldre norsk også konjunktiv), ved leksikalske uttrykk, eller ved hjelp av konstruksjoner som f.eks. *se-o-V*-konstruksjonen. Indikativ er den nøytrale moduskategorien, ifølge NRG, mens konjunktiv og imperativ er de markerte kategoriene.

To viktige hovedkategorier av modalitet er epistemisk og deontisk modalitet (Lyons 1977: 791). Epistemisk modalitet handler om kunnskap eller holdning til sannhetsverdien av innholdet i et utsagn, mens deontisk modalitet handler om nødvendigheten eller muligheten av innholdet i utsagnet. Modalverb som uttrykker at noe er nødvendig eller mulig, uttrykker epistemisk modalitet, mens modalverb som uttrykker at noe er påbudt eller tillatt, uttrykker deontisk modalitet (Lie 1993). I setninga *De må være ute* (Lie 1993: 62) tar avsenderen utgangspunkt i at innholdet er sant, men i setninga *Du må bli med* uttrykker avsenderen et påbud.

Modus er som nevnt en morfologisk kategori som markerer modaliteten i det som blir sagt. I norsk har vi bare to modi: indikativ og imperativ, hvor indikativ er den umarkerte eller nøytrale formen. Imperativ er et uttrykk for deontisk modalitet, men i norsk brukes denne bøyingsformen bare i 2. person. Setninger i imperativ har som regel ikke subjekt, men det er likevel vanlig å snakke om et underforstått subjekt i 2. person (NRG s. 588–589). Noen ganger kommer dette subjektet til uttrykk: *Vær du sikker, gutten min!* (NRG s. 589). Direktiver som rettes til en selv (1. person) eller i omtale av noen (3. person), blir noen ganger kalt for *jussiv* (Palmer 1995: 111).⁵ Dersom *se-o-V*-konstruksjonen har den samme betydninga som imperativ modus (se kapittel 6), men brukes med subjekter i 1. og 3. person (*nå får jeg se o vaske opp*), kunne det tenkes at jussiv hadde vært en nyttig merkelapp. Men slik jeg ser det, er det ingen grunn til å skille mellom jussiv og imperativ i norsk, siden betydninga som uttrykkes, er den samme.

⁵ Termen *jussiv* blir også noen ganger brukt om imperativsetninger, som en motsetning til selve bøyingsformen imperativ (Lyons 1977).

2.4 Semantiske typer av pseudokoordinering

I dette avsnittet tar jeg opp de semantiske (og pragmatiske) funksjonene som skiller de ulike pseudokoordineringene. I kapittel 6 vil jeg forsøke å beskrive *se-o-V*-konstruksjonen ved hjelp av klassifiseringskriteriene som blir nevnt her.

2.4.1 Grammatikalisering og semantisk utvidelse

Noen av innledningsverba i pseudokoordineringene har en ganske klar leksikalsk betydning, f.eks. *ligge* i *han ligger og leser på senga*, mens andre har en mindre konkret, og annerledes, betydning enn de vanligvis har, f.eks. *se* i *se o rydd opp her!* Flere forskere vil si at verbet *se* har fått svakere eller *bleika* betydning i denne sammenhengen (jf. f.eks. Askedal 2007: 22). Om man sier *se o rydd opp her!*, brukes ikke verbet i den mest konkrete betydninga 'oppfatte med øyet' (man kan f.eks. også si det til en blind person). Semantisk bleiking er et begrep som ofte brukes i forbindelse med grammatikalisering, og det betyr at ordet får en mindre konkret betydning. Grammatikalisering er en diakron prosess der språkenheter går fra mer leksikalsk til mer grammatisk betydning, eller fra grammatisk til mer grammatisk betydning. Det finnes ikke ett bestemt skille mellom det leksikalske og grammatiske, men en gradvis overgang (engelsk *cline*) mellom de to stadiene. Begrepet *cline* kan også brukes til å beskrive synkrone stadier, om språklige uttrykk som brukes i mer leksikalske og mer grammatikaliserte former samtidig (Hopper og Traugott 2003: 6). Det at både grammatiske og leksikalske former av det samme uttrykket finnes samtidig i språk, kalles *layering* (lagdeling). Et eksempel er det engelske uttrykket *be going to*, som både betyr *gå til* (*I am going to town*) og *skulle* (*I am going to go to town*). Grammatikaliserte former kjennetegnes ofte ved at de er fonologisk reduserte (*going to* → *gonna*).

Hopper og Traugott (2003: 94) påpeker at i tidlige stadier av grammatikalisering skjer det ikke nødvendigvis *tap* av betydning, men *endring* eller *utvidelse* av den eldre betydninga. Semantisk utvidelse går ofte mot en mer abstrakt betydning, og den tjener ofte til å spesifisere grammatisk funksjon (Hopper og Traugott 2003: 101). Ifølge NRG tjener innledningsverbet i en pseudokoordinering mest til å «understreke varigheten av den aktiviteten som det andre verbet uttrykker», altså aspekt (s. 534). Dette gjelder også verbet *ligge* i eksempelet over, selv om det også uttrykker at subjektet *ligger* og ikke sitter eller står. Som innledningsverb i en pseudokoordineringskonstruksjon betyr altså *ligge* mer enn det gjør når det står aleine: Det har både betydninga 'være i vannrett stilling' e.l. og betydninga 'kursivt aspekt'. Også verbet

gå kan ha forskjellige betydninger i og utafør en pseudokoordinering: En konkret betydning i setninga *Hun går til skolen*, og en mer abstrakt i setninga *Han gikk og tenkte på henne i mange år* (Hesse 2009: 98). I det siste eksempelet har verbet *gå* mista den spesifikke leksikalske betydninga og fungerer heller som en forsterker av det kursive aspektet. Sameksistensen av disse to formene i norsk er et eksempel på *lagdeling* (*layering*). Jeg vil komme tilbake til den semantiske utvidelsen av verbet *se* i kapittel 6.

2.4.2 Klassifisering av pseudokoordineringene

Det finnes ulike semantiske klassifiseringer av pseudokoordineringene. Jeg vil ta utgangspunkt i inndelingene til Lødrup (2002), Vannebo (1969) og NRG, og supplere med inndelingene til Nielsen (2011), GDS og SAG før jeg foreslår en inndeling som også kan inkludere *se-o-V*-konstruksjonen.

En type pseudokoordineringer består av konstruksjoner med såkalte posisjonsverb som *sitte*, *stå* og *ligge*, og bevegelsesverb som *komme* og *gå* som innledningsverb. Vannebo (1969: 28) mener at denne konstruksjonstypen uttrykker kursivt aspekt: «[verbalaktiviteten] blir oppfatta i sin kontinuerlege realisasjon og utan avgrensing i høve til eit generelt tidsløp» (Vannebo bruker begrepet *durativ aksjonsart*, men jeg bruker en annen definisjon av aksjonsart i denne oppgava, jf. avsnitt 2.2). Innledningsverba får da betydninga *holde på med*. NRG (s. 646) har den samme beskrivelsen som Vannebo (1969). Lødrup (2002) påpeker at posisjons- og bevegelsesverb som innledningsverb i pseudokoordineringer ikke egentlig er grammatikalisert, fordi de beholder den konkrete betydninga og også uttrykker lokalitet. Pseudokoordineringer med *gå* kan imidlertid brukes uten konkret betydning, men bare med aspektuell betydning (*han gikk og tenkte på henne i mange år*, se avsnitt 2.4.1).

En annen gruppe av pseudokoordineringer har innledningsverb av typen *drive* og *holde på*. Ifølge Lødrup (2002) uttrykker disse verba kun aspekt. NRG sier at denne konstruksjonstypen, i likhet med posisjonsverbtypen, uttrykker kursivt aspekt, og at forskjellen på de to er at den første gruppa (*sitte og lese*) har et mer avgrensa tidsperspektiv, mens den andre gruppa (*drive og lese*) ofte uttrykker et lengre tidsperspektiv og har også et habituellt preg (s. 648). Både *ligge-og-V-* og *drive-og-V-*konstruksjonen kan ta subjekter som er inanimater: *Biffen ligger og godgjør seg på grillen*. Disse konstruksjonene sier derfor ikke så mye om *intensjonen* bak verbalhandlinga.

Pseudokoordinering med verbet *ta* kan regnes som en egen type av pseudokoordineringer, slik f.eks. Lødrup (2002) gjør. Han sier at det ikke er enkelt å definere

hva *ta* som innledningsverb uttrykker, men «it gives a touch of perfectivity, unexpectedness and suddenness» (Lødrup 2002: 122). Ifølge NRG tjener *ta* til å understreke intensjon ved *igangsettinga av handlinga* som følgeverbet uttrykker, med andre ord et ingressivt aspekt (s. 535) (jf. avsnitt 2.2.3): *Vi tar og går ut*. Vannebo (1969) og Ekberg (1993) sier også at *ta-og-V*-konstruksjonen uttrykker ingressivt aspekt. Men verken de eller Lødrup (2002) drøfter hvorvidt det finnes andre innledningsverb som kan danne pseudokoordineringer av samme type som *ta-og-V*. GDS (s. 999) regner derimot pseudokoordineringer med henholdsvis *ta* og *se* (og dessuten verba *prøve*, *huske*, *glemme*, *skynde sig*) som innledningsverb som samme type. De kjennetegnes ved at innledningsverba normalt er transitive, men brukes intransitivt i konstruksjonen. Ifølge GDS forekommer den danske konstruksjonen *tage og V* ofte i imperativ, og i spørsmål får konstruksjonen ofte en direktiv funksjon: *tager du så ikke og sender den ansøgning?* (s. 1002). Det samme gjelder pseudokoordinering med *se*, ifølge GDS: *nu må vi se og få vasket op*. Den intensjonale og direktive funksjonen til *ta-og-V*-konstruksjonen (Ekberg 1993, GDS) er mer pragmatisk enn semantisk. SAG sier at *ta-och-V*- og *se-till-och-V*-konstruksjonen angir igangsetting av agentiv aksjon (ingressivt aspekt): *Se till och kom hem i tid* (s. 908). SAG mener at *ta-och-V*-konstruksjonen er den vanligste av pseudokoordineringene som uttrykker ingressivt aspekt, og at *se-till-och-V*-konstruksjonen brukes mest i talespråk og i oppfordringer.

På bakgrunn av diskusjonen over kan vi sette opp tre semantiske kategorier av pseudokoordineringer:⁶

1. Pseudokoordineringer som uttrykker kursivt aspekt og lokalitet:
han sitter og leser, hun går og snakker i mobiltelefonen
2. Pseudokoordineringer som uttrykker kursivt og habituelte aspekt:
hun driver og skriver et brev, de holder på og lager mat
3. Pseudokoordineringer som uttrykker intensjon og ingressivt aspekt:
vi tar og går ut

⁶ NRG opererer også med typen *fjern-lokativ*, som har *være* som innledningsverb: *Han er og fiskar* (s. 536), eller et bevegelsesverb som innledningsverb: *Hun kjørte nettopp og handlet* (s. 537). Fjern-lokativ uttrykker at handlinga foregår et annet sted enn der ytringa sies, og at handlinga er vedvarende eller skal til å skje. Også pseudokoordineringer med predikativkonstruksjoner som innledningsverb kan regnes som en egen type: *Vær grei og send meg saltet*.

2.5 Konstruksjoner og konstruksjonsgrammatikk

2.5.1 Begrepet *konstruksjon*

I avsnittene over har jeg presentert pseudokoordineringene som *konstruksjoner* og jeg har sagt noe om hva slags *betydning* eller *funksjon* disse konstruksjonene kan uttrykke. I dette avsnittet skal jeg forklare hvordan begrepet *konstruksjon* brukes i oppgava, og jeg skal forsøke å plassere det i en teoretisk kontekst. En grammatisk konstruksjon kan defineres som «eit kompleks av språkleg form, språkleg funksjon og språkleg tyding» (Enger og Kristoffersen 2000: 321). Konstruksjonsgrammatikk er en teoretisk retning som gir begrepet *konstruksjon* en teoretisk status. Grunnprinsippet i teorien er at «traditional constructions—i.e., form–meaning correspondences—are the basic units of language» (Goldberg 1995: 6). Konstruksjonene er ikke bare grupper av ord med en bestemt syntaktisk oppbygging – de har også en grammatisk funksjon. En konstruksjon kan være alt fra enkeltord til idiomer til generelle leddstillingsskjemaer (Bybee 2010).

Sveen (2002) framhever at det har vært en tendens i lingvistikken (særlig den generative) at betydninga til syntaktiske byggverk er noe man kommer fram til ved å dekomponere byggverket og analysere de enkelte leksikalske enhetene. Betydninga til helheten blir da kun summen av betydninga til de enkelte komponentene. Konstruksjonsgrammatikerne ser i tillegg på selve konstruksjonens bidrag til betydning. Enger og Kristoffersen (2000: 322) påpeker at siden konstruksjonene inngår i leksikon på samme måte som ord, kan man si at skillet mellom grammatikk og leksikon i konstruksjonsgrammatikken til en viss grad blir viska ut. Dessuten beskriver konstruksjonene forholdet mellom spesifikke leksikalske enheter (den delen av en konstruksjon som består av et fast ord, f.eks. *drive* i *drive-og-V-konstruksjonen*) og grammatisk struktur. Skillet mellom semantikk og pragmatikk er ikke helt fast, ifølge Goldberg (1995); konstruksjonene kan uttrykke informasjon om begge deler. Som bl.a. Goldberg (1995) og Sveen (2002) påpeker, finnes det ikke én velavgrensa konstruksjonsgrammatikk. Teorien kan knyttes til flere retninger som f.eks. leksikalsk-funksjonell grammatikk eller til kognitiv grammatikk (Sveen 2002).

Ikke alle lingvister mener at vi trenger begrepet *konstruksjon* i lingvistisk teori. Tradisjonelle generative teorier, f.eks. prinsipp- og parameterteorien, bruker kun konstruksjonsbegrepet til uformelle beskrivelser (Goldberg 1995: 1). Ifølge Jackendoff (2002: 178) vil den chomskyanske generative grammatikken hevde at idiomatiske konstruksjoner har

oppstått tilfeldig: «the emergence of a complex construction can be regarded only as the application of a fortuitous sequence of independent movement rules». Generative grammatikere ser altså ikke på konstruksjoner som en teoretisk størrelse, og mener heller ikke at betydning eller funksjon er grunnleggende for den formelle språkstrukturen. I konstruksjonsgrammatikken ser man derimot på språklig struktur hovedsakelig som uttrykk for en funksjon.

Pseudokoordineringskonstruksjonene kan vanskelig beskrives uten konstruksjonsbegrepet. Som vist i avsnitt 2.1 skiller de seg fra ekte koordineringer bl.a. ved at betydninga til hele konstruksjonen ikke kan leses ved å tolke betydninga til to de verba aleine. I *ta-og-V*-konstruksjonen er det ikke bare verbet *ta* som uttrykker intensjon eller momentan igangsetting (se avsnitt 2.4.2), men konstruksjonen som helhet. Vannebo (2003) skriver følgende om *ta-og-V*-konstruksjonen:

Den momentane betydningen til konstruksjonen som helhet gjør også at selv om verbet *ta* isolert sett både kan kombineres med verbfraser og adverbial som uttrykker en vedvarende eller langsom handling, som i eks. [...] [Han tok sakte boka fram], så kan *ta*-konstruksjonen neppe brukes i setningen [...] [*Han tok sakte og spurte henne]. Vannebo (2003: 260)

Dette viser at pseudokoordinering (med *ta*) må regnes som en konstruksjon. Goldberg (1995: 9) påpeker at en av fordelene med konstruksjonsgrammatikken er at en f.eks. slipper å anta at verbet *nyse* (som normalt er *intransitivt*) tar tre argumenter, for å forklare setninga *He sneezed the napkin off the table*. En konstruksjonsgrammatiker vil heller si at det er *konstruksjonen* (*X får Y til å flytte Z ved å nyse*) som tar tre argumenter. Det at *ta* alltid opptrer *intransitivt* i pseudokoordineringer, til tross for at det ellers tar objekt, er også et argument for at vi trenger konstruksjonsbegrepet. Ellers er man nødt til å si at verbet *ta* er *intransitivt*, og det er det sjelden når det brukes utafør pseudokoordineringer.

Konstruksjoner er språkspesifikke, noe som er vist gjennom en rekke typologiske undersøkelser (Bybee 2010: 77). Den generative grammatikken har tradisjonelt forsøkt å finne den universelle grammatikken, altså det som er felles for alle språk. Det har imidlertid vist seg å være veldig vanskelig å forklare all variasjonen i de grammatikkene som finnes i verden (jf. f.eks. Newmeyer 2004). Forklaringer på hvordan språkspesifikke konstruksjoner oppstår kan også være med på å forklare hvordan all variasjonen innad og mellom språk i det hele tatt er mulig.

2.5.2 Mentale forbindelser mellom konstruksjoner

Goldberg (2006: 4) påpeker at konstruksjonsgrammatikken og den generative grammatikken har det til felles at begge anser språket som et mentalt system. Forskjellen er at generativ grammatikk regner det mentale språkssystemet som primært og språkbruken som sekundær, mens konstruksjonsgrammatikken tar utgangspunkt i at språkssystemet ikke er gitt a priori, men blir tilpassa og forma av språkbruken. Dessuten er konstruksjonsgrammatikere interessert i sammenhengen mellom form og funksjon, mens generative grammatikere mener at språket best kan beskrives ved å se på de formelle strukturene isolert fra funksjon og betydning (jf. avsnitt 2.5.1).

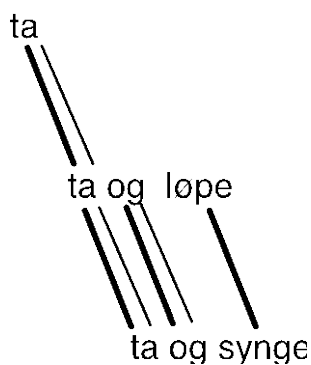
Hvordan kan språkbruken påvirke den kognitive representasjonen av språket? Ifølge kognitive, bruksbaserte tilnærminger lager språkbrukere eksemplarrepresentasjoner (*exemplar representations*) av konstruksjoner basert på språklig erfaring (Bybee 2010: 25). Disse representasjonene inneholder en rekke detaljer som språkbrukeren oppfatter: fonetisk informasjon, leksikalske enheter og konstruksjoner, betydning, slutning ut fra betydning og kontekst, og egenskaper ved den sosiale, fysiske og lingvistiske konteksten. Representasjonene dannes ved at språklige enheter fra faktisk språkbruk (*tokens of linguistic experience*) kategoriseres sammen med liknende konstruksjoner som tidligere har blitt lagra som eksemplarer. Når eksemplarene lagres og matches, dannes det kategorier av eksemplarer. Disse kategoriene har noen sentrale, prototypiske medlemmer og noen mer perifere. Med andre ord er det ingen enten-eller-kategorisering der alle eksemplarene er like typiske, men en gradering med mer og mindre prototypiske medlemmer. Tegnfrekvens (hvor mange ganger en spesifikk språklig enhet forekommer i løpende tekst) virker også inn her: Jo høyere tegnfrekvens, jo sterkere blir eksemplaret.

Eksemplarmodellen brukes ofte i fonologien og morfologien, men mer komplekse konstruksjoner har også eksemplarrepresentasjoner, ifølge Bybee (2010: 14). Konstruksjoner er delvis skjematiske, det vil si at deler av konstruksjonen kan fylles av et mangfold av ord eller fraser (Bybee 2010: 27). Slik er det også med *se-o-V*-konstruksjonen: Plassen for følgeverbet er åpen for flere ulike verb (jeg kommer tilbake til dette i kapittel 6). I tillegg kan verbet *se* bøyes, slik at denne posisjonen også er delvis skjematisk. En kategori med skjematiske kategorier (*skjema*) kan se slik ut:

SUBJECT [DRIVE] (me/you/him...) (mad/crazy/up the wall...) (fra Bybee 2010: 27).

Skjemaet over er en kategorisk representasjon av den engelske konstruksjonen *drive somebody crazy* (*drive noen til vanvidd*). Subjektplassen kan fylles av en hvilken som helst nominalfrase, mens plassen [DRIVE] er delvis skjematisk og kan kun fylles av ulike bøyingsformer eller hjelpeverbkonstruksjoner av verbet *drive*. De to siste plassene er nokså åpne, men *mad* eller *crazy* er mer frekvent enn *up the wall*, og er derfor markert med større skriftstørrelse.

Eksemplarrepresentasjoner som har noen bestemte trekk eller egenskaper til felles, assosieres med hverandre i et nettverk av forbindelser (Bybee 2010: 25). Pseudo-koordineringskonstruksjoner vil ha sterkere forbindelser mellom innledningsverba enn mellom følgeverba, siden de sistnevnte varierer oftere. Det dannes også assosiasjoner til de bestemte orda som inngår i en slik konstruksjon. Slike forbindelser kan settes opp skjematisk ved hjelp av linjer som går mellom fonologisk like ord (tynne linjer) og mellom ord med semantiske likheter (tjukke linjer), f. eks. dynamisk-durativ aksjonsart:

Figur 2. Nettverkforbindelser

Konstruksjoner med fast grammatisk struktur har ofte faste leksikalske komponenter, som f.eks. [DRIVE] i eksempelet over eller *ta* i eksempelet fra Vannebo (2003) i avsnitt 2.5.1. Disse orda er lagra i leksikon, og de må også være lagret med informasjonen om konstruksjonen. Dermed blir grammatisk informasjon også lagra i leksikon – som en del av ordet. «Though standard, it is quite wrong to think of a lexeme as existing independently of its frames», påpeker Langacker (2008: 241). Språkbrukerne veit hvordan ord oppfører seg syntaktisk, eller rettere sagt hvilke syntaktiske kontekster de brukes i. Betydninga til et enkeltord kan også forandre seg etter hvilken konstruksjon det brukes i, og det gjelder også for verbet *se*, som jeg skal vise i kapittel 6.

3 Tidligere forskning på *se-o-V-* og *ta-og-V-*konstruksjonen

En rekke forskere har studert pseudokoordineringer i norsk og andre skandinaviske språk, men det finnes ikke veldig mye litteratur om *se-o-V-*konstruksjonen i norsk. I dette kapitlet presenterer jeg sentral litteratur som omhandler *se-o-V-*konstruksjonen i skandinavisk, og deretter viser jeg til noe av den tidligere forskning som er gjort på *ta-og-V-*konstruksjonen, siden GDS (999 ff.) og Nielsen (2011: 127–128) har ganske like beskrivelser av disse to konstruksjonene (se under).

3.1 *Se-o-V-*konstruksjonen

Den første omtalen av *se-o-V-*konstruksjonen som jeg kjenner til, finner vi i Western (1921: 48 ff.). Han trekker fram flere eksempler på konstruksjonen fra norsk litteratur: *De maatte se og faa sit eget hus* (s. 48, fra *Splinten av trollspeilet* av Sigrid Undset), *Da der bare var kommet fjorten Stykker, fik de se og ta det som han hadde det* (s. 48, fra *Evens hjemkomst* av Christian Skredsvig), *Se og hjelp til, gut* (s. 50, fra *Ilden* av Kristian Elster). Western (1921) påpeker at dette er tilfeller av formell sideordning som har logisk underordning. I betydninga gjør følgeverbet (som står i imperativ) «tjeneste som infinitiv» ifølge Western (1921: 48). En av grunnene til at vi har denne spesielle måten å uttrykke underordning på i norsk, er ifølge Western at *og* og *å* (/at) har utvikla seg til et nytt ord ([o]) som inneholder både underordnings- og sideordningsfunksjonen (jf. avsnitt 2.1.5).

NRG nevner *se-o-V-*konstruksjonen i forbindelse med imperativiske utsagn med intensjonal betydning (*Se å spise opp maten din!*) (s. 532 og 589), og oppgir også at koordinerte former (dvs. kongruerende verb) også forekommer. Askedal (2007: 22) sier at *se* i denne konstruksjonen opptrer som et «desemantisert persepsjonsverb», og at det fungerer som en analytisk forsterkning av et imperativisk utsagn (et flerordsuttrykk). Setninger som *Se og spis opp maten din!*, der de to verba kongruerer, beskrives som «et tilsvarende koordinasjonsuttrykk med begge verbene i imperativ» (Askedal 2006: 22). Vinje (2002: 137) skriver om *se-o-V-*konstruksjonen at uttrykk som *se [o] bli ferdig* skal skrives *se å bli ferdig*, altså med subjunksjon (om diskusjon av skillet mellom *og* og *å*, se avsnitt 2.1.5). Argumentet hans er at i omskriving til presens vil de fleste fortsette å bøye følgeverbet i infinitiv, slik at det ikke blir kongruens:

33) hvis du ser å bli ferdig i tide, rekker vi toget (Vinje 2002: 137)

Når Vinje skriver at «de fleste» ikke har koordinering her, sier han implisitt at noen språkbrukere faktisk bøyer følgeverbet i presens når innledningsverbet står i presens (*Hvis du ser og blir ferdig i tide*). Dermed blir det aktuelt å undersøke forekomsten av begge konstruksjonene i korpus. Det er viktig å påpeke at det først og fremst er kongruensen jeg vil undersøke, ikke om konstruksjonene har *og* eller *å*, ettersom skillet mellom de to er tydeligere i skrift enn i tale.

Se-o-V-konstruksjonen har blitt grundigere undersøkt for dansk. GDS omtaler innledningsverbet *se* i *se-o-V*-konstruksjonen som «semigrammatikalisert, betydningsmessig afsvækket» (s. 1002), og påpeker at *se* brukes intransitivt (det tar ikke objekt) i denne konstruksjonen. *Se-o-V*-konstruksjonen har en viktig likhet med *ta-og-V*-konstruksjonen, ifølge GDS, og det er at de har en direktiv betydning og ofte brukes i imperativ, akkurat som NRG sier.

Nielsen (2011) har gjort en syntaktisk og semantisk analyse av flere typer pseudokoordineringer⁷, og han behandler også *se-o-V*-konstruksjonen. Han mener at nesten alle typer pseudokoordineringer er katataktiske både i uttrykk og innhold (unntaket er pseudokoordinering med *ta* og *se*, som han mener er hypotaktiske, i likhet med Western 1921), og at de er komplekse predikater (se avsnitt 2.1.1). Nielsen (2011) deler pseudokoordineringene i seks semantiske kategorier: situative konstruksjoner, intensjonelle konstruksjoner, peraksjonære konstruksjoner, kontaktkonstruksjoner og possessive kontaktkonstruksjoner. Pseudokoordineringer med *ta* og *se* faller inn under kategorien *peraksjonære konstruksjoner*, som bl.a. kjennetegnes ved at de uttrykker intensjonalitet. Handlinga som følgeverbet uttrykker, skjer *på grunn av* innledningsverbet, som f.eks. kan betegne det å ta seg sammen eller være velvillig: «Det er karakteristisk for alle eksempler på konstruksjonen at V2's denotat er noget der sker *i* og *med* V1's denotat» (Nielsen 2011: 124):

34) vær rar og ræk mig saltet (Nielsen 2011: 124)

Pseudokoordineringer med *ta* og *se* er ifølge Nielsen (2011) en særegen type av peraksjonære konstruksjoner der innledningsverbet er et verb som normalt er transitivt, men som i konstruksjonen opptrer intransitivt og med "bleika" semantikk:

⁷ Nielsen (2011) og GDS bruker begrepet *kongruenskonstruksjon* istedenfor pseudokoordinering.

35) tag og hold kæft! (Nielsen 2011: 127)

36) se og få noget tøj på! (Nielsen 2011: 127)

Når *se* som innledningsverb brukes intransitivt, får det betydninga *sørge for* ifølge Nielsen (2011: 128). Videre skriver Nielsen (2011) at funksjonen til *se-o-V*-konstruksjonen er å tilføre intensjon og agentivitet til følgeverbet, som i dansk er av typen ikke-agentive verb. Følgeverbet «tilhører kategorien *være, blive, have, få og komme*» ifølge GDS (s. 1002), men Nielsen (2011: 128) påpeker at det er mulig å finne eksempler på andre verb som følgeverb. Seinere i denne oppgava, i kapittel 6, vil jeg ved hjelp av empiri fra korpus vise at følgeverba i norske *se-o-V*-konstruksjoner har andre restriksjoner enn de GDS og Nielsen (2011) beskriver, og dessuten at de helst tar agenssubjekter.

3.2 *Ta-og-V*-konstruksjonen

Ekberg (1993) har undersøkt den semantiske sammenhengen mellom det leksikalske *ta* og det mer grammatikaliserte *ta och V*. Hun sier at *ta-och-V*-konstruksjonen har to funksjoner: Den ene er å markere at subjektet handler med intensjon, og den andre er å markere momentan initiering (ingressivt aspekt, se avsnitt 2.2.3) av verbalhandlinga som følgeverbet uttrykker. Både intensjonalitet, som er en pragmatisk funksjon, og momentan initiering, som er en aspektfunksjon, er ifølge Ekberg (1993) metaforisk forbundet med den konkrete betydninga av verbet *ta*. I kapittel 6 vil jeg undersøke om *se o V* uttrykker samme aspekt som *ta og V*.

Hesse (2009) behandler flere varianter av pseudokoordineringer, særlig de med posisjonsverb som innledningsverb, i alle de nordiske språka. Hun beskriver grammatikaliseringa av innledningsverba i pseudokoordineringene, og analyserer den grammatiske funksjonen konstruksjonene har. *Se-o-V*-konstruksjonen blir ikke nevnt i monografien, og hun sier det samme om *ta-og-V*-konstruksjonen som Ekberg (1993) gjør.

Vannebo (2003) har også skrevet om grammatikaliseringa av pseudokoordinering med *ta* som innledningsverb. Vannebo omtaler innledningsverbet, *ta*, som et slags hjelpeverb med intensjonal betydning, og han påpeker at subjektet for handlinga som uttrykkes i følgeverbet, normalt har en agensrolle. Dette skiller seg fra det Nielsen (2011) skriver om følgeverbet i *ta-og-V*-konstruksjonen i dansk, nemlig at følgeverbet er *ikke-agentivt*. Setninger som **Lyset tok og sluknet* og **Hun tok og ble påkjørt* er ugrammatiske, og det er et argument for at følgeverba i *ta-og-V*-konstruksjonen er agentive. Er det også slik for *se-o-V*-konstruksjonen? I

kapittel 6 gir jeg en analyse av hvilke typer verb som kan være følgeverb i konstruksjonen, og hva konstruksjonen tilfører.

Lødrup (2002) analyserer og beskriver de syntaktiske egenskapene til *ta-og-V*-konstruksjonen, og setter dem opp mot andre pseudokoordineringer, særlig *sitte og V* og *drive og V*. Han mener at *ta-og-V*-konstruksjonen skiller seg syntaktisk fra de andre, blant annet ved at man må passivere hele konstruksjonen og ikke bare følgeverbet (se avsnitt 2.1.1). Noe av det jeg vil undersøke i denne oppgava, er om *se-o-V*-konstruksjonen har de samme syntaktiske og semantiske egenskapene som *ta-og-V*-konstruksjonen, som GDS og Nielsen (2011) sier.

4 Materiale og metode

I dette kapitlet skal jeg presentere metoden jeg har valgt for innsamling av data og for analysen av dataene. Jeg drøfter også fordeler og ulemper ved bruk av korpus. Prosjektet har tre forskningsspørsmål som hovedsakelig skal besvares kvalitativt (jf. kapittel 1):

1. Hva betyr konstruksjonen *se o V*?
 - 1b. Har *se_t* o *V_t* (kongruerende former) en annen betydning enn *se_t* o *V_{inf.}* (infinitiv som følgeverb), eller er de synonyme?
3. Hvilke morfosyntaktiske egenskaper skiller *se o V* fra ekte koordineringer og evt. fra andre pseudokoordineringer?

Og prosjektet har to forskningsspørsmål som hovedsakelig skal besvares kvantitativt:

- 1a. Hvilke restriksjoner finnes for hva som kan være følgeverb?
2. Hvilke bøyingsformer kan verba i konstruksjonen stå i, og hvilke forekommer oftest?

Til de kvantitative analysene trenger jeg store mengder data, som jeg får fra korpus. Istedenfor å konstruere egne setninger til bruk i den kvalitative analysen ønsker jeg i størst mulig grad å hente eksempler fra faktisk språkbruk, hovedsakelig fra korpus, men også fra internett.

4.1 Valg av metode

Det er mange faktorer som påvirker valget av metode for et forskningsprosjekt. Forskningsspørsmåla er kanskje mest avgjørende for hvilken metode man velger, men teoretisk ståsted har også innvirkning på valget. I dette avsnittet skal jeg begrunne de metodiske valga jeg har gjort.

4.1.1 Teoretisk utgangspunkt

Mitt teoretiske utgangspunkt er konstruksjonsgrammatikk (se avsnitt 2.5). Konstruksjonsgrammatikken vektlegger språkbruk og språklig erfaring, og mener at språkbruken påvirker og former det mentale språkssystemet. Dermed blir undersøkelse av faktisk språkbruk viktig

og relevant: «For a usage-based theory, quantitative studies become extremely important for the understanding of the breadth of experience with language» (Bybee: 2010: 12). De forskjellige konstruksjonene som språkbrukere blir utsatt for, og generaliseringene de lager, kan vi registrere i korpus. Selv om korpus bare gir oss en ørliten brøkdel av alle ytringer som finnes, eller som et menneske kan bli utsatt for over tid, er de en *representasjon* av det som finnes. Dessuten kan korpus tilby store mengder data til undersøkelse av normalt frekvente konstruksjoner, slik at man kan gjøre kvantitative studier.

Konstruksjonsgrammatikken skiller seg fra en del andre grammatiske teorier ved at den ser på språkbruken som primær. Det finnes ulike syn på hva språket faktisk *er*, og dermed hva forskningsobjektet for språkvitenskapen bør være. Innafor generativ grammatikk har det vært hevda at språkbruken ikke er primær, men derimot at den er et overflatefenomen. Ifølge Faarlund (2005: 34) er oppfatninga blant generative grammatikere at «eit slikt materiale er umogleg å behandla vitskapleg». Forskningsobjektet i generativ språkvitenskap er det abstrakte, autonome og medfødte språksystemet; dermed blir metoden basert på logikk og rasjonalitet, inspirert av matematikken. Dersom språkbrukerne ikke trekkes inn i verken teorien eller metoden fordi språket er autonomt (styrer seg selv), kan man se på språket som et naturvitenskapelig forskningsobjekt. Gundersen (1997: 162) mener imidlertid at mangelen på empirisk etterprøvbarehet i denne tradisjonen gjør at det minner fint lite om naturvitenskap. Kvalitative, hermeneutiske metoder ses gjerne på som de mest humanvitenskapelige forskningsmetodene, men paradoksalt nok er introspeksjon, altså å bruke egen intuisjon for å vurdere hva som er grammatisk og ugrammatisk i et språk, en hermeneutisk tilnærming, og ofte den eneste metoden som formelle lingvister bruker (Gundersen 1997). Gundersen sier videre at kvantitativ sosiolingvistikk og psykolingvistisk eksperimentell lingvistikk faktisk bruker metoder som er inspirert av naturvitenskapelige metoder, men disse retningene er ikke formalistiske.

4.1.2 Forskningsspørsmål

Det er ikke bare det teoretiske utgangspunktet, men også forskningsspørsmåla som bestemmer valg av metode. Noen av forskningsspørsmåla mine skal besvares ved hjelp av kvalitativ analyse. Det gjelder deler av den semantiske analysen av konstruksjonen – hva betyr *se o V*, og hva skiller den evt. fra *se til å V*? Og det gjelder den syntaktiske analysen – hva slags syntaktiske egenskaper er spesielle for konstruksjonen? Kvalitativ forskning har nemlig som mål å finne ut *hvordan* noe er (Rasinger 2010: 52), og jeg vil finne ut hvordan *se-o-V*-

konstruksjonen oppfører seg syntaktisk og hva den betyr. Dette er fenomener som vanskelig kan måles direkte, men som man må komme fram til ved hjelp av teoretisk analyse og ved hjelp av egen eller andres intuisjon, f.eks. ved vurdering av grammatikalitet, selv om dette har noen ulemper (se under). Jeg skal likevel hente eksempler på setninger med denne konstruksjonen fra korpus, for å illustrere med faktisk språkbruk. Det har lenge vært vanlig å finne på eksempelsetninger selv (eller leite etter eksempler i skjønnlitteratur), men nå er det vanligere å bruke korpus. Selv om bruken av introspeksjon i teoretisk språkforskning har vært utbredt, er metoden på mange måter problematisk, påpeker blant andre Johannessen (2003), Johnson (2008: 217) og Baker (2010): En av de største ulempene med introspeksjon er at andre forskere ikke kan etterprøve dataene, og at forskeren strengt tatt bare undersøker sin egen idiolekt, slik at det blir vanskelig å komme med motargumenter mot dataene. Én enkelt idiolekt er heller ikke nødvendigvis representativ for et språksamfunn, og man kan gå glipp av viktige data. Dessuten er det veldig lett å påvirke resultatene av analysen slik at de passer med hypotesen. På tross av alle disse metodologiske svakhetene er introspeksjon nødvendig i mange semantiske og syntaktiske analyser, påpeker Johannessen (2003: 140). Ved undersøkelse av syntaktisk struktur kan man f.eks. prøve å finne ut av hva som er grammatisk og hva som er ugrammatisk, men det er ikke mulig å søke etter negative svar i et korpus, med mindre korpuset er veldig stort. Hvis man søker etter en konstruksjon man mener er ugrammatisk, kan det være flere grunner til at den ikke er der, og man kan ikke bruke det som evidens for at den ikke finnes i språkbruken utafør korpus.

Kvantitativ forskning fokuserer mer på mengden eller omfanget av et gitt fenomen (Rasinger 2010: 52). I den semantiske analysen av *se-o-V*-konstruksjonen i dette prosjektet (kapittel 6) skal jeg både forsøke å si noe om hva konstruksjonen betyr – det er den kvalitative delen av analysen – og finne hvilken aksjonsart følgeverbet i konstruksjonen oftest har. Jeg antar på forhånd at konstruksjonen, som andre pseudokoordineringer, uttrykker aspektuelle egenskaper, og som nevnt i avsnitt 2.2.2 kan ikke alle konstruksjoner som uttrykker aspekt, forekomme med alle aksjonsartstyper. Én del av den semantiske analysen blir altså en utforsking av hvilke aspekter eller andre egenskaper konstruksjonen uttrykker. Dette er på mange måter hypotesegenererende forskning, fordi jeg vil komme fram til en klar påstand om semantikken til *se-o-V*-konstruksjonen (jf. forskningsspørsmål 1). I den andre delen av den semantiske undersøkelsen tester jeg om følgeverba oftere er teliske verb enn statiske verb, ved å telle forekomsten av de ulike verbtypene (forskningsspørsmål 1a). Dette resultatet kan igjen brukes til å svekke eller styrke antakelsene som forskningsspørsmål 1 genererer.

Forsknings spørsmål 2, som handler om hvilke tempus verba i *se-o-V*-konstruksjonen kan stå i, kan også besvares delvis kvantitativt, siden man kan telle forekomstene av de ulike bøyingsformene i korpus. Likevel kan man ikke konkludere med at visse former som ikke finnes i korpus, heller ikke finnes ellers i språket. Her er det med andre ord nødvendig med kvalitativ vurdering av grammatikaliteten, og i disse tilfellene vil jeg også søke etter eksempler på internett (Google). Dette er ingen anerkjent datainnsamlingsmetode, ettersom det er flere feilkilder å ta hensyn til, f.eks. maskinoversettelser fra andre språk. Men språket som brukes i f.eks. diskusjonsfora på internett ligger nært opp til talespråk (Lie 2011: 46 plasserer diskusjonsgrupper på nett innafor *dialogiske sjangrer*), og egner seg derfor for å hente illustrative eksempler til den kvalitative analysen. De eksemplene jeg henter fra korpus eller fra internett, markerer jeg ved å vise til kilden, og eksemplene jeg konstruerer selv, står uten markering.

Bruken av de to variantene av *se-o-V*-konstruksjonen (forsknings spørsmål 1b), med infinitiv eller kongruerende verbform som følgeverb (jf. avsnitt 2.1.5), kan undersøkes ved hjelp av korpus. Her hjelper det lite å bruke sin egen idiolekt som datakilde, ettersom den antakelig bare inneholder én av variantene (eller kanskje ingen klar intuisjon i det hele tatt). Korpus består av data fra faktisk språkbruk fra flere talere eller skrivere, og det er mer representativt.

Metodene jeg har valgt for dette prosjektet, er altså både kvantitative og kvalitative, fordi jeg har både kvantitative og kvalitative forsknings spørsmål. Dataene jeg skal bruke i den kvantitative analysen, henter jeg fra korpus, fordi de tilbyr store mengder materiale som man kan gjøre statistiske analyser på, og fordi det er samla inn fra faktisk språkbruk. Deler av den kvantitative analysen vil også være kvalitativ, ettersom jeg må bruke skjønn når jeg skal bestemme aksjonsarten for følgeverbet. I den kvalitative delen av undersøkelsen vil jeg bruke korpus til å finne eksempelsetninger som kan illustrere analysen.

4.2 Korpus

4.2.1 Fordeler og ulemper ved bruk av korpus

I dette prosjektet har jeg brukt korpus som datakilde. Et korpus er i moderne tid oftest en elektronisk samling av søkbare tekster som kan være henta fra skriftlige kilder som f.eks. aviser eller skjønnlitteratur, eller fra opptak av tale. Korpus kan være grammatisk tagga, det

vil si at orda har ordklassekode og andre grammatiske koder. Fordelen med tagging er at man kan søke på sekvenser av grammatiske kategorier i tillegg til ordstrenger. I mange korpus kan man søke på lemma (grunnform), slik at man kan få opp alle fullformer i et paradigme i ett søk (Wray og Bloomer 2006). Siden korpus er et sett rådata som har blitt samla inn til bruk i mange forskjellige forskningsprosjekter, er det ifølge Johannessen (2003) ikke farga av hypotesene til én enkelt forsker. Dette gir gode muligheter for hypotesetestende studier, altså kvantitativ forskning, men korpus gir også et godt datagrunnlag for kvalitative studier: «Man behøver slett ikke bruke korpuset kvantitativt, men heller bruke det som et hav man kan fiske ut passende fisk fra» (Johannessen 2003: 149). Jeg skal som nevnt i avsnitt 4.1 bruke både kvantitativ og kvalitativ metode, siden jeg har to ulike typer forskningsspørsmål. Å bruke to eller flere forskjellige metodologiske tilnærminger i det samme prosjektet kalles metodetriangulering (Angouri 2010: 34). Det er viktig å skille metodetriangulering fra *datatriangulering*, som betyr at man kombinerer flere ulike datainnsamlingsmetoder. Jeg samler altså data fra korpus (og fra tidligere forskningslitteratur om pseudokoordineringer), men bruker ulike analysemetoder.

Når mengden tekst i et korpus blir tilstrekkelig stor, kan man med nokså stor trygghet generalisere funnene sine. De aller mest frekvente orda i et korpus er sannsynligvis de aller mest frekvente orda i språket generelt. Men det er likevel mange feller å gå i. Språket i et korpus inngår i bestemte sjangre, siden opptak og registrering gjerne skjer i intervjusituasjoner eller i samtaler mellom folk som ikke kjenner hverandre så godt. Ved oppbygging av tekstkorpus kan også juridiske spørsmål om forfatterrettigheter komme i veien for at man kan lage balanserte korpus med mange ulike sjangre (Baker 2010: 96). Sjangrespesifikke ord eller konstruksjoner blir da mer frekvente enn de er i språkbruken ellers, og nokså frekvente ord i dagligspråket, f.eks. banneord, kan forsvinne helt. Da blir ikke funnene nødvendigvis representative for annet enn den sjangeren korpuset er henta fra. Dette er metodologiske feilkilder som man må være oppmerksom på, og ta med i drøftinga av resultatene man får.

Korpus kan være basert på både muntlige og skriftlige tekster. Som nevnt i avsnitt 2.1.4 er det sannsynlig at *se-o-V*-konstruksjonen er mest brukt i talespråket, kanskje særlig fordi den ser ut til å være så frekvent i imperativ, som også brukes oftere i tale enn skrift. Vikør (2007) trekker fram en del strukturelle og funksjonelle forskjeller mellom skrift og tale, og disse er relevante for problemstillinga mi, særlig de som handler om bruksvilkår. «Talen er normalt bunden til ei avgrensa gruppe konkrete personar og ein bestemt situasjon, tid og stad»

påpeker Vikør (2007: 78). I skrift veit vi ikke alltid hvem mottakeren er, og det er ingen direkte kommunikasjon. Ved bruk av imperativ er mottakeren stort sett alltid kjent. Dette er en god grunn til å bruke talespråkskorpus framfor skriftspråkskorpus. Dessuten er talespråket mer grunnleggende enn skriftspråket, selv om begge kan påvirke hverandre (Kulbrandstad 2005: 22). Talespråkskorpus er mye mindre enn skriftspråkskorpus, blant annet fordi det tar veldig lang tid og koster mye å transkribere talen for hånd (Johannessen 2003). Konstruksjonen jeg skal studere, er ikke veldig frekvent, derfor har det vist seg å være vanskelig å finne belegg i talespråkskorpus (jf. avsnitt 1.2). Det gjør at jeg ser meg nødt til å bruke skriftspråksbaserte korpus. Man skulle kanskje tro at det var altfor få belegg i skrift, men i og med at mange av korpusene inneholder skjønnlitterære tekster med replikker og andre tekster med muntlig stil, får man ganske mange treff. Det er også en mulighet at konstruksjoner som *se o V* og *ta o V* ikke er så begrensa til talespråk som f.eks. NRG sier.

For å kunne vurdere og kvalitetssikre korpusbelegga er det viktig at korpuset har gode metadata, det vil si informasjon om tekstene som er brukt, f.eks. kilde og sjanger. Det er også en stor fordel å kunne gjøre lemmatiserte søk for å få opp alle mulige bøyingsformer av *se*, særlig dersom korpuset er veldig stort, ellers blir arbeidet med å renske ut støy og irrelevante treff svært omfattende (se avsnitt 4.3.2). Korpusene som er presentert i avsnitt 4.2.2, oppfyller disse krava.⁸

Det er både fordeler og ulemper ved bruk av korpus. Det egner seg bra som datakilde for både kvalitative og kvantitative analyser, og det går både kjapt og enkelt å få store mengder materiale. Korpustekster er imidlertid kun representative for den sjangeren de tilhører, og ikke for hele det norske språksamfunnet. Dessuten kan det være vanskelig å få nok materiale fra talespråkskorpus dersom man studerer lavt eller middels frekvente konstruksjoner.

⁸ Store skriftspråkskorpus som NoWaC (Norwegian Web as Corpus) og Usenet-korpuset, som ikke er tilstrekkelig kvalitetssikra, oppfyller ikke disse krava. NoWaC, et norsk webkorpus på 700 millioner ord (ILN 2010), har ikke med informasjon om sjanger eller kilder, og inneholder dessuten en del støy pga. maskingenerert tekst (Guevara 2010: 5). Usenet-korpuset, som inneholder 140 millioner ord fra nettforumet Usenet (ILN 2010), har ikke mulighet for lemmatiserte søk. Disse korpusene egner seg bedre til å søke etter spesifikke former av konstruksjonen til bruk i den kvalitative analysen, men da er søkemotorer som Google et vel så godt alternativ ettersom man kan søke i enda større datamengder og blir sendt rett til kilden.

4.2.2 Kort presentasjon av korpusene

Det nynorske tekstkorpuset

Det nynorske tekstkorpuset (forkorta DNTK) er utvikla av Norsk Ordbok 2014 ved Universitetet i Oslo. Det består av ca. 86 millioner ord fra flere ulike tekstsjangre: skjønnlitteratur, avistekster, tidsskriftartikler, læreboktekster, religiøse tekster og tekster fra offentlig språkbruk (no2014.uio.no/tekster/prosjektet/korpusrettleiing.html). De eldste tekstene er fra 1870-tallet, men det er bare tekstene etter 1938 som er lemmatisert og ordklassetagg, så det er bare mulig å søke på ordform (ikke lemma) i tekstene fra 1870–1938. Jeg kommer likevel til å søke i denne delen av korpuset også, for det er grunn til å tro at tekster på eldre nynorsk kan gi mange relevante treff. På 1800-tallet og tidlig 1900-tall var ikke skriftspråksnormen for nynorsk like fast som nå, og dermed er det sannsynlig at flere talemålsnære former blei tatt i bruk i skrift, f.eks. konstruksjoner som *se o V*.

Leksikografisk bokmålskorpus

Leksikografisk bokmålskorpus (forkorta LBK) er utvikla av Tekstlaboratoriet ved Universitetet i Oslo. Korpuset består av ca. 70 millioner ord (i august 2012), og det skal på sikt være vekta, altså satt sammen av oppmålte mengder med tekst fra ulike sjangre, «basert på undersøkelser av hvilke typer tekst og hvor mye av hver type en "gjennomsnittsleser" kommer borti» (hf.uio.no/iln/tjenester/kunnskap/samlinger/bokmal/veiledningkorpus/). Tekstsjangrene er sakprosa, skjønnlitteratur, aviser, TV-teksting og upublisert materiale. For dette prosjektet er det en fordel å kunne sortere treff på konstruksjonen etter sjangre, for det kan si mye om den pragmatiske funksjonen til konstruksjonen. Tekstene er fra 1985 og fram til i dag, altså yngre enn DNTK. LBK er grammatisk tagga, og man kan søke med grammatiske søkestrenger i tillegg til ordstrenger, eller en kombinasjon av ord og grammatiske trekk.

Norsk aviskorpus, 2004-årgangen

Norsk aviskorpus er utvikla ved Avdeling for kultur, språk og informasjonsteknologi (Aksis) i Unifob, som eies av Universitetet i Bergen. Det er et selvekspanderende korpus med avistekster på både nynorsk og bokmål. Tekstene er samla inn fra 1998 og framover, og korpuset inneholder omkring 700 millioner ord, men blir altså hele tida større

(avis.uib.no/om-aviskorpuset/om-systemet). 2004-årgangen i korpuset er grammatisk tagga, og den inneholder 48 millioner ord. Siden det er mulig å søke på lemma og ordklasse i 2004-årgangen, kommer jeg til å bruke denne til å samle inn data til kvantitativ analyse, og resten av korpuset vil jeg bruke til å leite etter spesifikke konstruksjoner for den kvalitative analysen.

Oslo-korpuset av taggede norske tekster

Oslo-korpuset av taggede norske tekster er utvikla ved Tekstlaboratoriet ved Universitetet i Oslo. Det er delt i en bokmålsdel og en nynorskdel, og det består av tekster fra aviser og ukeblader, skjønnlitteratur og offentlige dokumenter (hf.uio.no/iln/tjenester/kunnskap/sprak/korpus/skriftsprakskorpus/oslo/index.html). Bokmålsdelen består av ca. 18,5 millioner ord, og nynorskdelen består av ca. 3,8 millioner ord. Det er mulig med lemmatiserte søk, og man kan også søke på ordklasser.

4.3 Innhenting og sortering av data

4.3.1 Søkestrenger

Søkestrengene jeg brukte for å finne *se-o-V*-konstruksjonen, varierte fra korpus til korpus. Jeg har søkt på lemmaet *se* i korpus der lemmatiserte søk er mulig, pluss ordet *og* eller ordet *å*. Jeg kunne også valgt å legge til ordklassen *verb*, siden jeg kun er interessert i treff med verb bak *og/å* (følgeverbet), men om jeg hadde gjort det, kunne jeg ikke sortert på følgeverb etterpå, ettersom de hadde havna i samme kolonne som *se og/å*. Dessuten kan det forekomme feiltagginger av verbet, som f.eks. *pell* i treffet *Se å pell deg ut* fra Leksikografisk bokmålskorpus, som har blitt tagga som substantiv. Derfor sorterer jeg heller ut treff med andre ordklasser på plassen til følgeverbet for hånd. For at ikke datamengden skulle bli for omfattende for den grammatiske analysen (se avsnitt 4.3.3), har jeg valgt å ikke ta med konstruksjoner med adverb eller preposisjoner mellom *se* og *og/å* (f.eks. *se nå o kom deg ut, se til o ha deg vekk*) – da hadde mengden rådata fra f.eks. LBK økt til over det femdobbelte ettersom uttrykk som *se dum og godhjerta ut* også hadde blitt fanga opp. I alle korpussøka har jeg søkt etter både stor og liten forbokstav i *se/sjå*, slik at jeg skulle få med så mange relevante treff som mulig.

I det nynorske tekstkorpuset brukte jeg søkestrengene [word="(S|s)j(aa|å)"] [word="aa|å"] og [word="(S|s)j(aa|å)"][word="og"]. Dette gav totalt 988 treff,⁹ og grunnen til at jeg fikk såpass mange, kan være at jeg ikke hadde med ordklasse 'verb' etter *og* eller *å*. Siden korpuset inneholder eldre tekster fra før *å*-en blei innført i 1917, søkte jeg også etter dobbelt-a i *sjaa* og i *aa* (subjunksjonen). Tekstene fra før 1938 er som nevnt ikke lemmatisert eller ordklassetaggda, og derfor har jeg kun søkt etter ordform i dette korpuset. For å få med eventuelle former i presens brukte jeg søkestrengene [word="(S|s)er"] [word="og"] og [word="(S|s)er"] [word="(aa|å)"], som henholdsvis ga 375 og åtte treff. For å finne preteritumsformer søkte jeg på [word="(S|s)(aag|åg)"] [word="aa|å"], som ga 15 treff, og [word="(S|s)(aag|åg)"] [word="og"], som ga 283 treff. Perfektumformer fant jeg ved å søke på [word="(S|s)ett"] [word="(aa|å)"] og [word="(S|s)ett"] [word="og"], som ga 52 og 544 treff. Til sammen blir det 2270 treff, men veldig mange av dem var irrelevante og måtte forkastes, f.eks. setninger der *og* hadde funksjon som adverb, som i *Sjå og s. 5*.

I Leksikografisk bokmålskorpus brukte jeg søkestrengen (((lemma="se")) [((word="å"))] | (((lemma="se")) [((word="og"))])), altså lemmaet *se* pluss ordformen *og/å*. Det gav 1522 treff. Også her kom det mange irrelevante treff, blant annet substantiver etter *og*.

I bokmålsdelen av Oslo-korpuset av taggede norske tekster brukte jeg søkestrengene ((lemma="se")) (0,0) [word="å"] og ((lemma="se")) (0,0) [word="og"], som ga henholdsvis 250 og 173 treff. I nynorskdelen søkte jeg med tilsvarende søkestrenger som i bokmålsdelen: ((lemma="sjå")) (0,0) [word="å"] og ((lemma="sjå")) (0,0) [word="og"], som ga henholdsvis 32 og 103 treff.

I 2004-årgangen av Norsk aviskorpus brukte jeg søkestrengene [lemma="se"] [word="((å|Å))"], som ga 77 treff, og [lemma="se"] [word="og"], som ga 465 treff, for bokmål. For nynorsk søkte jeg med søkestrengene [lemma="sjå"] [word="((å|Å))"] og [lemma="sjå"] [word="og"], men det ga kun ett treff, og det var ikke relevant.

⁹ Talla som er oppgitt i dette avsnittet er tall på rådata, og altså ikke de talla som blir brukt i den faktiske analysen (se kapittel 5). Etter å ha lukt bort irrelevante treff (etter kriteriene i avsnitt 4.3.2), blei talla også mye lavere.

4.3.2 Kriterier for se-o-V-konstruksjonen

Et søk i korpus på *se* og *og/å* gir svært mange treff som *ikke* er *se-o-V-konstruksjonen*. For det første får man en rekke treff der ordet som kommer etter *og* ikke er et verb, men et substantiv, fordi *og* kan være et adverb (f.eks. i setninga *se og s. 5*), eller fordi konjunksjonen kommer mellom to substantivfraser med verbet *se* som en del av et adledd: *filmer han hadde sett og bøker han hadde lest*. For det andre får man opp ekte koordineringer der *se* har en konkret betydning: *jeg stoler på min evne til å se og lytte godt*, *Se og Hør*, osv.

Jeg har brukt følgende kriterier for å sortere ut *se-o-V-konstruksjonen*, basert på diskusjonen av hva som skiller pseudokoordineringer fra ekte koordineringer i avsnitt 2.1:

1. Verbet *se* skal ha en sterkt bleika leksikalsk betydning
2. Det skal ikke være mulig å bytte plass på innledningsverbet og følgeverbet

Jeg vil også søke etter varianter av *se-o-V-konstruksjonen* der følgeverbet er en infinitiv, derfor har jeg ikke hatt med som kriterium at de to verba skal kongruere (som er et kriterium for pseudokoordineringene, jf. avsnitt 2.1.2). Det er dessuten umulig å avgjøre om vi har kongruens i eksempler som *Du burde se o få deg et liv*, ettersom følgeverbet uansett har infinitivform når konstruksjonen modifiseres av et hjelpeverb. Det er også vanskelig å si om verba i en *se-o-V-konstruksjon* kongruerer dersom følgeverbet er et kortverb med lik form i imperativ og infinitiv, f.eks: *se o ta*, *se o få*, *se o bli*. Etter analysen til Endresen (1995) (jf. avsnitt 2.1.5) som sier at subjunksjonen *å* og konjunksjonen *og* er ett polysemt ord i talespråket, er det heller ikke fornuftig å bruke den skriftspråklige forskjellen på *og* og *å* som avgjørende for hvilken variant vi har. Eksempler fra korpus som *se å pell deg ut* tyder også på at språkbrukere ikke alltid har klar intuisjon om det skal være *og* eller *å*.

4.3.3 Sortering av data: variabler og variabelverdier

Jeg har valgt å sortere dataene fra korpus etter ulike variabler, det vil si at jeg har merka hvert enkelt treff med fire ulike variabler i egne kolonner. For det første har jeg markert hvilken sjanger eksempelet er fra (avis, skjønnlitteratur, sakprosa, TV-tekst eller upublisert materiale), men dette gjelder kun treffa fra Leksikografisk bokmålskorpus, ettersom de ulike korpusene har ulike sjangerinndelinger. Ved å se på hvilke sjangre som oftest bruker *se-o-V-konstruksjonen*, håper jeg å kunne si noe om den pragmatiske funksjonen til konstruksjonen.

De tre siste variablene er bøyingsform (tempus- eller modusform av verbet *se*), aksjonsart for følgeverket (eller verbfrasen som følgeverket inngår i) og hvilken variant av *se-o-V*-konstruksjonen det er. Alle variablene er kategoriske, altså kan de deles i atskilte kategorier, i motsetning til kontinuerlige variabler, som består av verdier på en numerisk skala (Levon 2010). Verdiene for variablene blei bestemt før jeg begynte på analysen. Analysen av hvert enkelt treff finnes i vedlegg 2. I resten av dette avsnittet skal jeg gjøre rede for hvilke kriterier som er brukt for å bestemme verdiene for type konstruksjon og aksjonsart for følgeverket.

Oversikt over alle variablene:

Sjanger	Bøyingsform	Aksjonsart	Konstruksjon
Verdier: - avis - sakprosa - skjønnlitteratur - TV-tekst - upublisert tekst	Verdier: - infinitiv - presens - preteritum - imperativ - supinum	Verdier: - telisk-durativ - aktivitet - tilstand - telisk-punktuell - semelfaktiv	Verdier: - se_t o V_t - se o V_{inf} . - tvetydig

Tabell 1. Oversikt over alle variablene

Kongruens, *se o + inf.* eller tvetydig?

Konstruksjonene jeg har søkt på, kan enten ha formen se_t o V_t (kongruerende verbformer) eller se o V_{inf} . (infinitiv som følgeverb) eller de kan være tvetydige. De treffa som er ekte koordineringer (f.eks. *se og lær*) eller noe helt annet (f.eks. *se og s. 5*), forkaster jeg (jf. avsnitt 4.3.2). Eksempler på tvetydige konstruksjoner er *Se å få opp farten, da!*, *Skal vi se å komme i gang* eller *Jeg får nesten se og komme meg tilbake* (LBK). I det første eksempelet kan vi ikke vite om *få* står i imperativ, og dermed kongruerer med *se*, eller om det står i infinitiv, ettersom formen er den samme. I begge de to andre eksemplene står både *se* og *komme* i infinitiv, så det er ikke mulig å avgjøre hvilken av konstruksjonene vi har. Jeg vil som nevnt i avsnitt 4.3.2 ikke bruke den skriftspråklige forskjellen på *og* og *å* for å bestemme typen, ettersom ikke alle norske språkbrukere alltid har noen klar intuisjon om når det skal være konjunksjon eller subjunksjon (se avsnitt 2.1.5). Dette kommer også tydelig fram i materialet mitt:

37) *se å kom deg på plass!* (LBK)

I eksempelet over er det tydelig at skriveren har en intuisjon om at følgeverbet kongruerer med *se*, og altså bøyes i imperativ, men han eller hun bruker likevel *å*.¹⁰ Om jeg forkaster de tvetydige treffa, sitter jeg igjen med veldig få treff. Dessuten kan det være interessant å studere de tvetydige konstruksjonene nærmere, ettersom tvetydighet regnes som en forutsetning for reanalyse, en viktig mekanisme i grammatikaliseringsprosesser (jf. Hopper og Traugott 2003: 50 ff.).

De konstruksjonene som uten tvil har kongruens, er slike som har innledningsverb og følgeverb i en verbform som ikke er identisk med infinitiv, f.eks. *Sjå og kom deg til helvete ut* (DNTK) eller *se og pell deg hjem* (LBK). I konstruksjoner som uten tvil er av *se-o-V_{inf}*-varianten, står følgeverbet, men ikke innledningsverbet, i infinitiv, f.eks. *se å komme dere ut* (LBK).

Kriterier for aksjonsarttyper

Aksjonsarttypene som er brukt i analysen, baserer seg på NRG, Vendler (1968) og Comrie (1976), som beskrevet i avsnitt 2.2.2. De fem hovedtypene er *telisk-durative verb* (*accomplishments*), *aktivitetsverb* (*activities*), *tilstandsverb* (*states*), *telisk-punktuelle verb* (*achievements*) og *semelfaktive verb*. Aktivitets- og tilstandsverb er kanskje lettest å avgrense. Aktivitetsverb skal betegne handlinger som krever en form for energi eller som er foranderlige, men som ikke har noe bestemt slutt punkt, f.eks. *leike* eller *spise*. Disse verba skal (i prototypisk bruk) ikke kunne kombineres med et tidsadverbial som består av *på* + angivelse av tidslengde (NRG s. 640):

38) *Barna leikte på flere timer.

Tilstandsverb betegner tilstander, og er ikke dynamiske eller foranderlige. Eksempler på tilstandsverb er *bo* eller *eie*, og de skal ikke kunne itereres, altså gjentas (NRG s. 641):

39) *De bodde og bodde på gården.

Telisk-durative verb (også kalt overgangsverb) betegner en form for forandring, og verbalhandlinga skal lede opp til et bestemt slutt punkt, f.eks. *forsvinne* eller *drukne*. Disse

¹⁰ En alternativ analyse er at tekstforfatteren prøver å gjengi et talemål med apokope, f.eks. trønderdialekt.

verba skal ikke kunne stå sammen med et tidsadverbial som består av *i* + angivelse av tidslengde:

40) *Han spiste opp maten i fem minutter.

NRG (s. 640) nevner et hjelpemiddel for å skille teliske verb fra aktivitetsverb, nemlig å stille spørsmålet «Hvis du x-et, men ble avbrutt mens du x-et, har du da x-et? », hvor X står for det aktuelle verbet. Hvis svaret på spørsmålet er «ja», er det et aktivitetsverb, og hvis det er «nei», er det et telisk verb.

Telisk-punktueller verb betegner teliske handlinger (med overgang/mål) uten utstrekning i tid. Eksempler er *komme* eller *finne*. Disse kan være vanskelige å skille fra telisk-durative verb, siden disse også kan oppfattes som kortvarige, f.eks. *dø*. NRG (s. 642) påpeker imidlertid at telisk-durative verb som betegner relativt kortvarige handlinger, oftest kan forandres ved hjelp av tidsadverbialer (*Vinden døde etter hvert, Å dø en langsom død*), og de kan i tillegg brukes i presens partisipp: *Mannen var døende*. Dette går ikke med telisk-punktueller verb:

41) *Mannen var kommende på plass.

42) *Mannen fant sakte boka si.

Telisk-punktueller verbalhandling kan ses på som mål eller overganger i seg selv i seg selv, siden de ikke betegner selve aktiviteten som leder opp til målet (som telisk-durative verb gjør, f.eks. *lese ut boka*), men *kun* målet. Comrie (1976: 44) påpeker at telisk-punktueller verb kan forbindes med handlinger som skjer sakte (før selve verbalhandlinga skjer). I setninga *John reached the summit of the mountain* kan man tenke seg at John bruker lang tid på å nå toppen, men det punktet da han faktisk når toppen, kan ikke deles opp i tidsenheter. Handlinga som skjer før John når toppen, ligger ikke i betydninga til *reach*, men er underforstått. Comrie (1976: 43) bruker betegnelsen *achievements (oppnåelse)* om telisk-punktueller verb, siden disse verba kun refererer til selve slutt punktet av handlinga, men ikke prosessen som leder opp til slutt punktet. Ifølge Vendler (1968) skal man også kunne oppgi nøyaktig tidspunkt for den punktueller hendelsen: *Når nådde John toppen? Kl. 12.00*. Problemet med dette kriteriet er at det også fanger inn en del telisk-durative verb: *Når døde han? Kl. 13.00* (se også avsnitt

2.2.2). Det kriteriet vi da står igjen med, er at telisk-punktueller verb, i tillegg til å betegne overganger, ikke skal kunne kombineres med tidsadverbialer.¹¹

Semelfaktive verb betegner *ateliske* handlinger uten utstrekning i tid, f.eks. *nyse* eller *skvette*. Den regnes noen ganger med til de punktuelle verba (f.eks. i NRG) siden begge betegner momentane handlinger. Forskjellen på de to er at semelfaktive verb ikke betegner overganger eller mål, men kun kortvarige handlinger. Det er heller ingen prosess som leder opp til handlinga: Et nys kan komme plutselig, men å nå toppen eller bli voksen (telisk-punktueller handlinger) skjer ikke uten prosessen som fører opp til det. Smith (1991) har formulert denne forskjellen slik:

Semelfactives are instantaneous atelic events, e.g. [knock], [cough].
Achievements are instantaneous changes of states, with an outcome of a new state, e.g. [reach the top], [win a race] (Smith 1991: 28)

Kriteriet for semelfaktive verb blir dermed at de ikke kan kombineres med tidsadverbialer, og at de ikke kan føre til en ny tilstand.

Jeg antar på forhånd at *se-o-V*-konstruksjonen modifierer aksjonsarten til følgeverket. Derfor kan jeg ikke vurdere aksjonsarten til følgeverket sammen med *se-o-V*-konstruksjonen, men jeg må se på det i isolasjon. I setninga *Per, sjaa og finn deg ei Gjente som Signe Seljestad* (fra DNTK) er *finne seg ei jente* en telisk-punktuell handling, for tidspunktet hvor Per faktisk finner seg ei slik jente, kan ikke deles opp i tidsenheter. Med *se o* som modifikator ser det imidlertid ut til at selve prosessen med å finne seg ei jente vektlegges, og aksjonsarten forandres. Dette kommer jeg tilbake til i den semantiske analysen i kapittel 6.

Kriteriene for de fem aksjonsartypene som er nevnt ovenfor, gjelder for semantikken til selve verbet. Utfyllinger i verbfraser eller andre tillegg i setninga kan påvirke aksjonsarten, og dette må jeg ta hensyn til når jeg bestemmer aksjonsarten for følgeverket. Preposisjoner som *ut*, *opp* og *ned* kan forandre aksjonsarten fra aktivitet til telisk-durativ (NRG s. 642): *Jeg skal lese i boka (aktivitet) → Jeg skal lese ut boka (telisk-durativ)*. Andre faktorer som kan påvirke aksjonsarten, er adverbialer som sier noe om tidsforløpet (eks. *daglig*, *ofte*), og om objektet står i bestemt eller ubestemt form (*hun skreiv brev*, *hun skreiv brevet*). Eventuelle

¹¹ I analysen av korpustreffa var det ofte svært vanskelig å skille de telisk-durative verba fra de telisk-punktuelle, som forventet. Skillet mellom disse to aksjonsartene er imidlertid ikke særlig viktig for resultatene (se avsnitt 6.1.2), ettersom restriksjonene på følgeverba i *se-o-V*-konstruksjonen viste seg å avhenge av skillet telisk-atelisk, ikke durativ-punktuell. Ettersom jeg ikke visste dette før analysen, kunne jeg heller ikke slå sammen de to kategoriene.

andre konstruksjoner som uttrykker grammatisk aspekt, f.eks. *få + perfektum partisipp*, som uttrykker resultativt aspekt (NRG S. 658–659), påvirker også aksjonsarten, og dette er tatt med i vurderinga av aksjonsarten. Verbet *gjere* kan klassifiseres som aktivitetsverb når det står aleine eller med et objekt i ubestemt form (*gjere lekser*), mens objektet *det vi skal* påvirker aksjonsarten så den blir telisk (jf. testen for å bestemme telisitet over): *vi gjer det vi skal, på fem minutt*). I tillegg kommer konstruksjonen *få + perfektum partisipp*, som uttrykker resultativt aspekt og forsterker den teliske aksjonsarten:

43) No må vi få gjort det vi skal (→ telisk aksjonsart + resultativt aspekt)

Konstruksjoner med perfektum infinitiv av *få* etter modalverb har den samme grammatiske betydninga som *få + perfektum partisipp*, ifølge NRG (s. 659). Det resultative aspektet understreker den teliske aksjonsarten – slutt punktet for handlinga framheves.

Når jeg skal bestemme aksjonsarten for disse uttrykkene, bruker jeg de samme kriteriene som gjelder for enkeltstående verb, altså:

Telisk-durativ: Skal ikke kunne kombineres med et tidsadverbial som består av *i* + angivelse av tidslengde. Handlinga skal ha et bestemt slutt punkt, og verbalhandlinga har ikke skjedd dersom slutt punktet ikke er nådd.

Aktivitet: Skal ikke kunne kombineres med et tidsadverbial som består av *på* + angivelse av tidslengde. Handlinga skal *ikke* ha et bestemt slutt punkt.

Tilstand: Skal være en statisk handling som ikke skal kunne itereres.

Telisk-punktuell: Har ingen utstrekning i tid, og skal ikke kunne kombineres med tidsadverbial. Fører til endring i tilstand.

Semelfaktiv: Skal ikke kunne kombineres med tidsadverbial, og skal ikke føre til en ny tilstand.

5 Statistiske funn

Etter å ha sortert vekk korpustreff som ikke inneholdt *se-o-V*-konstruksjonen (se kapittel 4), samt dupliserte treff, fikk jeg 549 treff. Hvert treff ble analysert grammatisk etter kriteriene som er presentert i kapittel 4. I vedlegg 2 finnes en fullstendig oversikt over alle treffa. I dette kapittelet presenterer jeg de statistiske mønstra i datasettet; drøftinga av resultatene kommer i kapittel 6 og 7.

5.1 Kongruens eller *se o + inf.*?

Ifølge NRG (s. 589) og Askedal (2007) er de to variantene av *se-o-V*-konstruksjonen $se_t o V_t$ (kongruerende former) og $se o V_{inf.}$ (infinitiv som følgeverb) parallelle og synonyme i norsk. Jeg ville finne ut hvilken konstruksjon som var mest frekvent i korpus, og fordelinga ser slik ut:

Konstruksjon	Antall	Andel
$se_t o V_t$	23	4,2 %
$se o V_{inf.}$	15	2,7 %
tvetydig	511	93,1 %
Totalt	549	100 %

Tabell 2. Fordeling av $se o V_{inf.}$ og $se_t o V_t$ i korpus

Et eksempel på konstruksjonen $se_t o V_t$ er *se og fjern den avisa* (LBK), mens *se å komme dere ut* (LBK) er et eksempel på konstruksjonen $se o V_{inf.}$. Et eksempel på en tvetydig konstruksjon er *Vi får se og komme oss hjem* (LBK).

Tabell 2 viser at hele 93,1 % av alle konstruksjonene med *se + og/å + følgeverb* er tvetydige. Det vil si at de både kan tolkes som en slags pseudokoordinering med kongruens og en konstruksjon med *se* og et infinitivsuttrykk. Varianten med kongruens er litt mer frekvent enn varianten med infinitiv som følgeverb, men siden begge gruppene er så lavfrekvente, bør en ikke legge for mye vekt på denne forskjellen.

Analysen av disse resultatene kommer i kapittel 7, som handler om de morfosyntaktiske egenskapene til *se-o-V*-konstruksjonen.

5.2 Følgeverbet i konstruksjonen

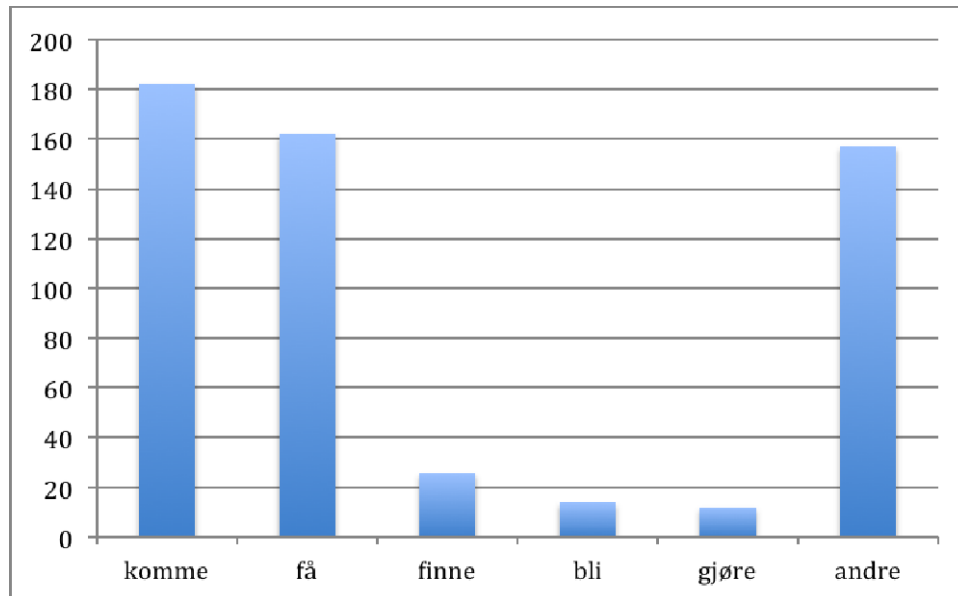
De fem aksjonsartene for følgeverbet med evt. utfylling fordeler seg slik (se kapittel 4 for kriterier for aksjonsarttypene):

Aksjonsart	Antall	Andel
aktiviteter	22	4 %
telisk-punktueller handlinger	286	52,1 %
telisk-durative handlinger	238	43,4 %
tilstander	3	0,5 %
semelfaktive handlinger	0	0 %
Totalt	549	100 %

Tabell 3. Fordeling av aksjonsart for følgeverbet

Tabell 3 viser at de aller fleste følgeverba var teliske (enten telisk-durative, som i *Kan du se å forsvinne!*, LBK, eller telisk-punktueller, som i *Du får sjå å koma inn*, DNTK), mens veldig få var aktiviteter (eks. *han får se å oppføre seg ordentlig*, LBK) eller tilstander (eks. *jeg fikk se å være snill mot mora mi*, LBK). Ingen av følgeverba var semelfaktive.

De fem mest frekvente følgeverba var *komme* (182), *få* (162), *finne* (26), *bli* (14) og *gjøre* (12) (se figur under). Alle forekomstene med *komme* var med verbutfyllinger som f.eks. *komme seg av gårde* eller *komme i gang*.

Figur 3. Andel av ulike følgeverb i konstruksjonen

Analysen av disse resultatene kommer i kapittel 6, som handler om de semantiske egenskapene til *se-o-V*-konstruksjonen.

5.3 Bøyingsformer

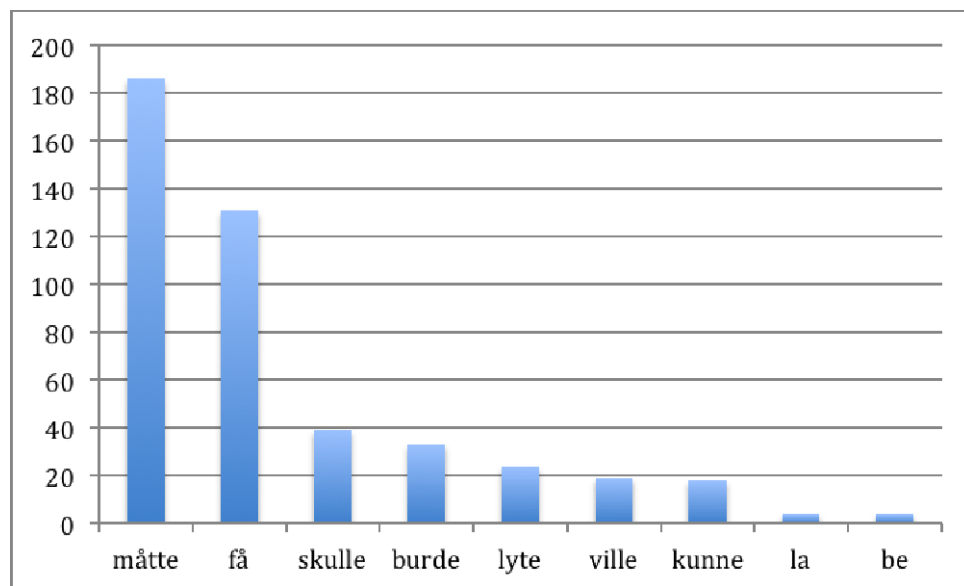
Fordelinga av de ulike bøyingsformene av verbet *se* var slik:

Bøyingsform	Antall	Andel
infinitiv	469	85,4 %
imperativ	78	14,2 %
presens	1	0,2 %
preteritum	1	0,2 %
supinum	0	0 %
Totalt	534	100 %

Tabell 4. Fordeling av bøyingsformer av *se*

I de aller fleste konstruksjonene hadde *se* infinitivsform, og i 14,2 % prosent av treffa hadde *se* imperativsform. Det var kun én presensforekomst og én preteritumsforekomst, og ingen treff på supinumsformer.

Av de 469 infinitivsforekomstene var 458 utfyllinger til hjelpeverb. *Måtte*, *få* og *skulle* var de mest frekvente hjelpeverba, henholdsvis 40,6 %, 28,6 % og 8,5 %. De øvrige elleve prosentene besto av verba *burde*, *lyte*, *ville*, *kunne*, *la* og *be* (de to siste var det fire forekomster av, altså 0,9 % av alle hjelpeverba):

Figur 4. Ulike hjelpeverb som modifierer *se-o-V*-konstruksjonen

Drøftinga av fordelinga av bøyingsformer kommer i kapittel 7, som handler om morfosyntaktiske egenskaper, og forekomsten av ulike hjelpeverb blir drøfta i kapittel 6, som handler om semantiske egenskaper.

5.4 Sjanger

Å finne ut hvilke sjangre *se-o-V*-konstruksjonen brukes mest i er relevant for analysen av den pragmatiske funksjonen til konstruksjonen. For å se på hvilke sjangre som var mest frekvente, brukte jeg data fra Leksikografisk bokmålskorpus – totalt 277 treff. Hvert korpus er ulikt balansert, derfor er det vanskelig å slå dem sammen for å se på denne variabelen.

De ulike sjangrene er fordelt slik:

Sjanger	Antall	Andel
avis	10	3,6 %
sakprosa	27	9,7 %
skjønnlitteratur	213	76,9 %
TV-tekst	7	2,5 %
upubliserte tekster	20	7,2 %
Totalt	277	100 %

Tabell 5. Fordeling av sjangre

Hele 76,9 % av konstruksjonene kommer altså fra skjønnlitterære tekster, men dette tallet er ikke helt nøyaktig. I LBK utgjør nemlig ikke hver sjanger en like stor del – noen sjangre er bedre representert enn andre (jf. avsnitt 4.2.2). Dersom LBK hadde nådd målet om et balansert korpus på det tidspunktet dataene blei lasta ned, kunne jeg ha regna ut den vekta andelen, altså den andelen man får etter å ha tatt hensyn til hvor stor del hver sjanger utgjør av korpuset (forventa andel). Målet for LBK er at skjønnlitterære tekster skal utgjøre 25 % av korpus, og at sakprosa tekstene skal utgjøre 45 %. Dersom vi tenker oss at LBK inneholdt omtrent 25 % skjønnlitterære tekster ved nedlastingstidspunktet, er 76,9 % treff fra denne sjangeren et forholdsvis høyt tall. Andelen treff fra sakprosa sjangeren (9,7 %) er også forholdsvis lav hvis den forventa andelen fra denne sjangeren er omkring 45 %.

Dette resultatet blir drøfta i kapittel 6, under analysen av de pragmatiske funksjonene til se-o-V-konstruksjonen.

6 Semantiske egenskaper

I dette kapittelet analyserer jeg den semantiske funksjonen til *se-o-V*-konstruksjonen. Jeg argumenterer for at *se o V* uttrykker og understreker resultativt aspekt, intensjonalitet og deontisk modalitet, og at konstruksjonen er ekspressiv og først og fremst brukes i uformelt språk.

6.1 Hva betyr konstruksjonen *se o V*?

I dette avsnittet skal jeg analysere betydninga til konstruksjonen *se o V* med støtte i konstruksjonsgrammatisk teori. Konstruksjoner har som nevnt i avsnitt 2.5 en uttrykksside og en innholdsside, akkurat som ord:

C is a CONSTRUCTION iff_{def} C is a form–meaning pair $\langle F_i, S_i \rangle$ such that some aspect of F_i or some aspect of S_i is not strictly predictable from C's component parts or from other previously established constructions. (Goldberg 1995: 4)

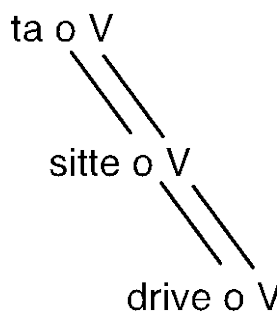
Betydninga til *se-o-V*-konstruksjonen kan ikke utledes kun av betydninga til verbet *se* og betydninga til følgeverket, altså ut fra *komposisjonalitet*, for konstruksjonen har en særegen betydning og funksjon som er mer enn summen av delene. Det er imidlertid ikke slik at den komposisjonelle betydninga i konstruksjoner faller helt bort – den integreres med betydninga til konstruksjonen (Goldberg 1995: 4). Psykolingvistisk forskning har vist at uttrykk som har fullstendig komposisjonell betydning, også lagres dersom tegnfrekvensen er høy nok (Goldberg 2006: 64). Konstruksjoner kan ha flere betydninger, og betydning inkluderer i denne sammenhengen også pragmatikk.

6.1.1 Om verbet *se*

Konstruksjoner og andre språklige enheter vi hører, lagres som eksemplarer (se avsnitt 2.5.2), og disse kobles sammen og danner skjematiske kategorier. *Se-o-V*-konstruksjonen er delvis skjematisk, siden den har den faste posisjonen som [O:], og den delvis skjematiske posisjonen [SE] som kan fylles av verbet *se* med ulike bøyingsformer. Plassen for følgeverket er mer åpen, og kan fylles av en rekke forskjellige verb (med visse begrensninger, se avsnitt 6.2). Et skjema for konstruksjonen *se o V* kan se slik ut (jf. avsnitt 2.5.2):

[SE] [O:] VERB

Man kunne også tenke seg et mer generelt skjema for alle pseudokoordineringer (f.eks. *VERB_t* [*O:*] *VERB_t*, hvor *t* markerer kongruens), men i og med at pseudokoordineringer med ulike innledningsverb har ulik betydning (jf. avsnitt 2.4.2) og tar ulike typer følgeverb (se avsnitt 6.2), bør de regnes som ulike konstruksjoner etter definisjonen over. For eksempel markerer pseudokoordineringer med *ta* som innledningsverb *ingressivt* aspekt, mens pseudokoordineringer med *sitte* som innledningsverb markerer *kursivt* aspekt. Alle pseudokoordineringer er likevel beslekta konstruksjoner som har mange formelle (og semantiske) likheter og som henger sammen i nettverk (jf. avsnitt 2.5.2): «In an exemplar model, relations can be formed on various levels and along various dimensions» (Bybee 2010: 22). Pseudokoordineringskonstruksjonene kan stå i forbindelse med hverandre i nettverk på denne måten:

Figur 5. Pseudokoordineringer i nettverk

Det er innledningsverbet som bestemmer hva slags pseudokoordinering vi har (jf. avsnitt 2.4), og det bestemmer blant annet hva slags aspekt som uttrykkes.

Det har blitt sagt at *se* har bleika betydning når det står som innledningsverb i *se-o-V*-konstruksjonen (se f.eks. Askedal 2007). Den mest konkrete betydninga av *se* når det står isolert, kan være 'oppfatte med øyet' eller 'rette blikket mot', 'kikke' (fra *Bokmålsordboka*). Andre betydninger som står oppført i *Bokmålsordboka*, er 'erfare' (*den som lever, får se*) og 'om utseende': *å se til var han en kraftkar*. Under betydninga 'rette blikket mot' nevnes også uttrykket *se til at noe går i orden*, med betydninga 'passe på'. *Se til* brukes også som definisjon av verbet *påse*. Denne bruken av verbet *se*, nemlig sammen med preposisjonen *til* (men uten trykk på *se*), ser ut til å ligge nærmest den prototypiske betydninga av *se-o-V*-konstruksjonen. *Norsk Ordbok* oppgir også denne betydninga av *sjå* uten preposisjonen *til*:

«syta for (å få utført el utretta noko) *han måtte koma ut og sjå å finna seg noko vilt*». Dette ligger veldig nært opp til den betydninga som GDS (s. 1002) sier at *se* har i pseudokoordineringer (*sørge for*). Om man erstatter *se å* med *sørge for* i disse eksemplene fra korpus, forblir betydninga *så å si* den samme:

44) Han måtte se å få gjort noe med det → Han måtte sørge for å få gjort noe med det (LBK)

45) La oss se og komme oss ut herfra → La oss sørge for å komme oss ut herfra (LBK)

Om man legger til preposisjonen *til*, forandrer ikke det betydninga i noen stor grad:

46) Han måtte se til å få gjort noe med det

Konstruksjonen *se til* kan også brukes sammen med *at*-setninger:

47) Han måtte se til at noe ble gjort

I alle disse konstruksjonene, *se o V*, *se til* + infinitivuttrykk og *se til* + *at*-setning, har *se* den samme grunnbetydninga, 'sørge for' eller 'påse'. Selv om denne betydninga er en annen enn den mest konkrete, nemlig 'oppfatte med øyet', har den ikke nødvendigvis mindre semantisk innhold. Betydninga av *se* i *se-o-V*-konstruksjonen er mer abstrakt, men ordet er ikke innholdstomt (jf. avsnitt 2.4.1). Innledningsverbet 'se' minner også om et hjelpeverb, og forholdet mellom verba i konstruksjonen er hypotaktisk, som Nielsen (2011) påpeker (jf. avsnitt 2.1.1): Man kan stryke verbet *se* og fortsatt få en akseptabel setning (f.eks. *ta deg sammen!* fra *se o ta deg sammen!*), men følgeverbet kan ikke strykes (**se deg sammen!*). Hopper og Traugott (2003: 95) sier at «the initial phase of grammaticalization involves a shift in meaning, but not loss of meaning», og det kan tenkes at denne bruken av *se* er i et tidlig grammatikaliseringsstadium.

Se har vært brukt i betydninga 'sørge for' minst siden norrøn tid. I *Norrøn ordbok* (Heggstad et al. 2004) står uttrykket *sjá til e-s (einhvors)* oppført med blant annet denne betydninga: «sjá til noko (*sørgje for noko; ha tilsyn med noko; sjá teikn til noko*)» (min utheving). En finner også denne bruken av *se* i dansk og svensk:

(især talespr.) m. bet. af uvished, afventen, forsøg: prøve (paa); forsøge (paa); ogs. (jf. bet. 6.2): sørge for. [...] tryk paa Knappen op til

Paaklædningsværelserne, nu maa de sgu se og (dvs.: at)¹² komme (*Ordbog over det danske Sprog*)

med bestämning bestående av att-sats: sörja för l. svara för l. laga; äv. med bestämning bestående av inf. (numera alltid med infinitivmärke): sörja för l. bemöda sig om (*Svenska Akademiens ordbok*)

Også engelsk og tysk bruker verbet *see, sehen* med tilsvarende betydning: «To ensure by supervision or vigilance that something shall be done or not done» (*Oxford English Dictionary*), «sich darum kümmern, etwas Bestimmtes zu erreichen» (*Duden*). Det at betydninga 'sørge for' ikke bare finnes i nordgermanske språk, men også vestgermanske, kan tyde på at *se* har vært brukt med denne betydninga lenge.¹³

6.1.2 Aspekt

En viktig funksjon til mange pseudokoordineringer er å uttrykke aspekt (jf. avsnitt 1.3 og 2.4.2). Aspekt er, som nevnt i avsnitt 2.2, en kategori som markerer det interne tidsforløpet for en verbalhandling, f.eks. om den er kursiv, ingressiv, resultativ, osv. (se avsnitt 2.2.3 for fullstendig oversikt over aspekttyper). I norsk er ikke aspekt en morfologisk kategori, men aspektuelle egenskaper kan uttrykkes ved hjelp av konstruksjoner. *Ta-og-V*-konstruksjonen, som GDS (s. 999) og Nielsen (2011: 127) regner som en nær slektning av *se-o-V*-konstruksjonen, uttrykker f.eks. ingressivt aspekt (framhever det at verbalhandlinga begynner), mens *sitte-og-V*-konstruksjonen uttrykker kursivt aspekt. Tidligere forskning (f.eks. Vannebo 1969) sier at både konstruksjonen *ta og V* og konstruksjoner med *ta til* eller *ta på* uttrykker ingressivt aspekt, og man kan kanskje tenke seg at pseudokoordinering med *se* har den samme funksjonen, siden *se o V* og *ta og V* kan regnes som beslekta konstruksjoner:

48) han måtte faen meg se og skjerpe seg (LBK)

49) se og jag det svinet til skogs (Oslo-korpuset, bokmålsdelen)

¹² Normativ kommentar fra redaktøren. Jf. avsnitt 2.1.5 og diskusjonen om *og* og *å* i pseudokoordineringer.

¹³ Alternativt kan betydningsskifte fra 'opfatte med øyet' til 'sørge for' være en naturlig grammatikaliseringsvei som har skjedd i flere språk samtidig, eller betydninga kan ha blitt spredd ved språkkontakt.

I eksemplene over er en mulig analyse at *se o V* uttrykker det at subjektet må sette i gang handlinga, ettersom handlinga ikke har skjedd ennå. Norsk Ordbok skriver dette om uttrykket *sjå til/sjå åt*: «ta fatt på, setja i gang med (eit arbeid el ei handling) *er han (skulen) ikkje so god ..., so fær dei sjå til å byggje han betre upp*»¹⁴). Dersom *se* i *se-o-V*-konstruksjonen har samme betydning som *se til*, støtter det opp under antakelsen om at *se o V* uttrykker ingressivt aspekt. Men setningene over får ikke helt lik betydning om man erstatter *se og* med *begynne å*:

50) han måtte faen meg begynne å skjerpe seg

51) ?begynn å jag det svinet til skogs

Det er en liten betydningsforskjell på de to uttrykksmåtene (foruten den ekspressive funksjonen *se o V* har, se avsnitt 6.1.4): Setningene med *se-o-V*-konstruksjonen har et tydelig resultativt aspekt (fokus på resultatet, målet med handlinga), men dette kommer ikke tydelig fram i setningene med *begynne o V*.

Hvis vi ser nærmere på aksjonsarten til følgeverbet, kan det si oss mye om aspektet konstruksjonen uttrykker. I kapittel 5 viste jeg at 95,5 % av følgeverba i materialet mitt har telisk aksjonsart, med andre ord uttrykker de handlinger som har et bestemt slutt punkt. Følgeverba i setning 48) og 49) er teliske, og det virker som om *se og* understreker viktigheten av å fullføre handlinga. Jeg vil argumentere for at *se-o-V*-konstruksjonen har som funksjon å uttrykke *resultativt aspekt*, som fokuserer på resultatet av handlinga. Konstruksjonen kan også ha som funksjon å *forsterke* et resultativt aspekt som allerede er uttrykt ved hjelp av en annen konstruksjon:

52) nå måtte jeg se og få gjort noe med det (LBK)

I eksempel 52) uttrykkes det resultative aspektet allerede ved konstruksjonen (*hjelpeverb + få + perfektum partisipp* (jf. NRG s. 659)). *Se og* understreker dette aspektet, i tillegg til de andre funksjonene konstruksjonen har, bl.a. å understreke intensjonalitet (se avsnitt 6.1.4). Tabell 3 i avsnitt 5.2 viser at flertallet av følgeverba er telisk-durative, altså har et mål eller slutt punkt, eller er telisk-punktueller og *er* et mål eller slutt punkt i seg selv (se avsnitt 2.2.2). *Se-o-V*-konstruksjonen brukes da blant annet for å understreke dette målet. Ingen av følgeverba var semelfaktive. Semelfaktive verb betegner kun en handling uten varighet, som

¹⁴ Dette er ulikt den oppførte betydninga til *sjå* uten preposisjon, jf. avsnitt 6.1.1.

nyse og *eksplodere*, som *ikke* er et slutt punkt for en hendelse. Derfor fungerer de dårlig med *se-o-V*-konstruksjonen (f.eks. *?se o klapp*). Telisk-punktuelle verb har ofte en underforstått prosess som fører opp til selve handlinga (*se o bli voksen*), og handlinga medfører alltid en endring i tilstanden (f.eks. *se o klapp igjen*).

Se-o-V-konstruksjonen og *ta-og-V*-konstruksjonen fokuserer på to forskjellige aspekttyper, henholdsvis resultativt og ingressivt aspekt.

6.1.3 Modalitet

NRG (s. 531) skriver at *se-o-V*-konstruksjonen først og fremst blir brukt i imperativiske utsagn, og visse utsagn med modalverb. Materialet mitt viser at det er aller flest forekomster med modale hjelpeverb som *måtte*, *få* og *skulle* (jf. avsnitt 5.3), og bare 14,2 % forekomster i imperativ. Det er en stor feilkilde å ta hensyn til her, nemlig at korpuset jeg bruker, er skriftspråklig, mens *se-o-V*-konstruksjonen antakelig er vanligere i talespråket enn skriftspråket (se avsnitt 6.1.4). Imperativbruk er langt mer frekvent i talespråk enn i skriftspråk, ettersom mottakeren må være kjent (jf. avsnitt 2.1.4). Jeg kan derfor ikke konkludere med at *se o V* forekommer oftere med modalverb enn i imperativ generelt, men at *se-o-V*-konstruksjonen brukes slik i *skriftspråk*. De mest frekvente modale hjelpeverba i korpus er *måtte*, *få* og *skulle*, og de brukes med deontisk betydning, altså understreking av nødvendighet (jf. avsnitt 2.3):

53) No må me sjå og få gjort noko med problemet (DN TK)

54) Jeg får nesten se og komme meg tilbake (LBK)

En av funksjonene til *se-o-V*-konstruksjonen er som vist i avsnitt 6.1.2 å understreke resultativt aspekt (målet for handlinga). En annen funksjon er å forsterke deontisk modalitet, eller nødvendigheten av at handlinga blir utført. *Se o V* uttrykker samme modalitet som bøyingsformen imperativ (jf. NRG s. 589):

55) Spis opp maten din!

56) Se og spis opp maten din! (NRG s. 589)

Avsenderen retter et direktiv mot mottakeren, som NRG (s. 531), Askedal (2007) GDS (s. 1002) påpeker. I tillegg til at *se o V* forsterker den deontiske modaliteten som imperativen uttrykker, har konstruksjonen en ekspressiv funksjon som gjør at setning 56) får en litt annen

stilverdi enn setning 55). Jeg kommer tilbake til analysen av den ekspressive funksjonen i avsnitt 6.1.4.

Deontisk modalitet kan også uttrykkes ved hjelp av modale hjelpeverb, som f.eks. *måtte* og *få*, som nevnt over. Disse verba kan tolkes på to måter: epistemisk eller deontisk (se avsnitt 2.3). Hvilken av de to modalitetene som uttrykkes, må tolkes ut fra konteksten, og i noen tilfeller kan *se-o-V*-konstruksjonen fungere som et hjelpemiddel til å understreke at det er snakk om et påbud eller direktiv (deontisk modalitet) og ikke en mulighet (epistemisk modalitet). Setning 57) med det modale hjelpeverbet *få* kan tolkes på to måter (som i a. og b.):

57) Vi får gifte oss

a. Vi har fått tillatelse til å gifte oss

b. Vi er nødt til å gifte oss

Se-o-V-konstruksjonen kan ikke brukes med epistemisk modalitet, og om setning 57) kombineres med *se-o-V*-konstruksjonen, er det liten tvil om at det er snakk om deontisk modalitet:

58) Vi får se og gifte oss (LBK)

I imperativsetninger brukes *se-o-V*-konstruksjonen som en ekspressiv forsterkning av ordre eller påbud. Imperativ modus kan også brukes for å uttrykke tillatelse (*spis alt du ønsker!*, NRG s. 588) eller bønn (*hjelp oss å hjelpe!*, NRG s. 588). En kombinasjon av disse imperativbetydningene og *se-o-V*-konstruksjonen blir pragmatisk tvilsomme, siden *se-o-V*-konstruksjonen uttrykker ordre, anmodning eller påbud, ikke tillatelse eller bønn:

59) ?Se o spis alt du ønsker!

60) ?Se o hjelp oss å hjelpe!

6.1.4 Pragmatikk

I dette avsnittet analyserer jeg de pragmatiske funksjonene til *se-o-V*-konstruksjonen. Først tar jeg for meg intensjonalitet og deretter ekspressivitet.

Intensjonalitet

NRG (s. 532) sier at *se-o-V*-konstruksjonen uttrykker intensjonalitet, akkurat som *ta-og-V*-konstruksjonen. Handlinga som følgeverbet uttrykker, fullføres fordi subjektet har en vilje eller intensjon om at den skal fullføres. Mottakeren pålegges et direktiv om å handle, som nevnt i avsnitt 6.1.3. Pseudokoordinering med *se* kan derfor vanligvis ikke kombineres med verb som ikke tar agensroller:

61) ?Se o snø!

62) ?Han kan se o bli valgt til leder

63) ?Jeg vil se o ha rødt hår

Setningene over fungerer dårlig fordi *se o V* har som funksjon å forsterke en intensjon hos agens, som ikke finnes for disse verba. I noen få tilfeller kan *se-o-V*-konstruksjonen være med på å tillegge følgeverbet et element av agentivitet (f.eks. i setninga *det lyt han sjaa aa ha*), det forklarer jeg nærmere i avsnitt 6.2. Dette likner imperativkonstruksjonen, som heller ikke brukes med verb som ikke tar agensroller (NRG s. 590):

64) *Kunn spille piano!

65) *Snø hele dagen! (NRG s. 590)

Tilstandsverb tar i regelen ikke subjekter med agensrolle, derfor fungerer disse dårlig med *se-o-V*-konstruksjonen. Resultatene mine viser at det kun var tre treff med tilstandsverb som følgeverb i *se-o-V*-konstruksjonen (disse tre kommer jeg tilbake til i avsnitt 6.2.1), noe som underbygger påstanden min.

Intensjonalitet henger sammen med animathet, og animathetshierarkiet er derfor relevant her. Subjekter med agensrolle er oftest mennesker eller andre dyr som befinner seg høyt opp i animathetshierarkiet. Animathet er en semantisk egenskap som skiller levende vesener fra laverestående levende vesener og ikke-levende enheter, og disse kan settes opp i et hierarki (f.eks. Dahl 1999):

MENNESKE > DYR > INANIMAT

Animathetshierarkiet er ifølge Dahl (1999: 99) «so pervasive in the grammars of human languages that it tends to be taken for granted and become invisible». Den intensjonale betydninga til *se-o-V*-konstruksjonen kan bare kombineres med subjekter fra den øverste

delen av animathetshierarkiet, vesener som har egen vilje. Nederst i animathetshierarkiet er livløse ting, f.eks. steiner, og de er sjelden subjekter i *se-o-V*-konstruksjoner:

66) *Hvis steinen ser og ruller ned bakken, kan det utløse ras

Se-o-V-konstruksjonen kan i visse tilfelles brukes med inanimater som subjekter, og da har konstruksjonen som funksjon å tillegge dette subjektet egen vilje:

67) Nå må bare den forbanna snøen se å smelte!¹⁵

I setninger som 69) får vi en slags sammensmelting av den leksikalske betydninga til 'snøen' og betydninga til *se-o-V*-konstruksjonen. Ved å si at det er konstruksjonen *se o V* som bidrar med intensjonal betydning, slipper vi også å anta at det finnes et substantiv 'snø' som har intensjonal betydning (jf. avsnitt 2.5.1 og eksempelet *He sneezed the napkin off the table*, hvor betydninga til *nyse* forandres av forflytningskonstruksjonen).

Ta-og-V-konstruksjonen har også intensjonal betydning, og kan heller ikke kombineres med subjekter som er inanimater (jf. Ekberg 1993: 33). Det finnes imidlertid pseudokoordineringer som *ikke* har denne restriksjonen, f.eks. *drive og V*, *stå og V* og *ligge og V*:

68) Gratinerte poteter står og putrer i ovnen, og biffen ligger og godgjør seg på benken¹⁶

Se-o-V-konstruksjonen brukes også sjelden med *det*-setninger. *Det*-setninger har subjekter som ifølge NRG (s. 678) ikke har noen semantisk funksjon, og som på en måte faller utenom animathetshierarkiet. Det formelle subjektet *det* har selvfølgelig ikke egen vilje eller kontroll over handlinga, og vi forventer heller ikke at dette subjektet kan modifieres av *se-o-V*-konstruksjonen. I setning 71) har vi likevel et eksempel på dette (konstruksjonen *se til o V* må også sies å ha samme intensjonale betydning som *se o V*, ettersom den også har betydninga 'sørge for'):

¹⁵ Eksempelet er henta fra nettforumet <http://www.terrengsykkel.no/ubb/ubbthreads.php?ubb=showflat&Number=892877>, nedlastingsdato 23.04.13. Se vedlegg 1 for mer kontekst.

¹⁶ Eksempelet er henta fra bloggen http://karolineberget.blogg.no/1301244901_27mar2011.html, nedlastingsdato 26.11.12. Se vedlegg 1 for mer kontekst.

69) det bør se til å bli en orden på det med snakkingen (LBK, fra romanen
Øyeblikk av øst av Marit Opeide. Nedlastingsdato 20.11.12)

Formelle subjekter brukes ofte sammen med verb som ikke har logiske subjekter (f.eks. *regne*), men også sammen med verb som har ”personlige” subjekter (*Det ropar i skogen*, NRG s. 679). Hvordan kan *se-til-o-V*-konstruksjonen, som understreker intensjonalitet, brukes med et formelt subjekt? Selv om setninga over ikke inneholder noe uttrykt logisk subjekt, er det et underforstått agens, nemlig den eller de som skal sørge for at det blir en orden. I setninga *det bråker i etasjen over* finnes det heller ikke noe uttrykt logisk subjekt, men *bråke* har normalt subjekt med agensrolle, og det er underforstått at det er *noe* eller *noen* i etasjen over som bråker. Setning 71) er mulig fordi *se til o V* understreker viktigheten av at selve handlinga utføres (jf. avsnitt 6.1.2), men ikke at det er *X* som må utføre handlinga. Dersom verbalet normalt ikke har subjekt med agensrolle, og det ikke finnes noe underforstått logisk subjekt i setninga, kan det ikke kombineres med *se-(til)-o-V*-konstruksjonen:

70) ?Nå må det se o snø!

Ekspressivitet

Det virker rimelig å anta at *se-o-V*-konstruksjonen er mer frekvent i tale enn i skrift (jf. f.eks. *Ordbog over det danske Sprog*). Det er imidlertid vanskelig å bekrefte denne påstanden empirisk ettersom skriftspråskorpus, som jeg har brukt, ikke er direkte sammenliknbare med talespråskorpus. Talespråskorpus er som regel mye mindre enn skriftspråskorpus, og mange middels frekvente konstruksjoner er kanskje ikke representert i det hele tatt. Flere av skriftspråskorpusene har vokst seg så store at de kan inneholde flere eksempler på talespråklige konstruksjoner, blant annet fordi de finnes i sitater i skjønnlitterære tekster. Det var få treff på *se-o-V*-konstruksjonen i NoTa-korpuset (Norsk talespråskorpus, Oslo-delen), BigBrother-korpuset og Nordisk dialektkorpus, som alle er talespråskorpus (ILN 2010), men jeg fikk langt flere treff i skriftspråkkorpusene (se kapittel 4 og 5). Jeg tror ikke årsaken til det er at *se-o-V*-konstruksjonen er mer frekvent i skrift, men at sannsynligheten for å få treff øker på grunn av størrelsen på skriftspråskorpuset.¹⁷

¹⁷ Andre eksempler på talemålsnære konstruksjoner som er bedre representert i skriftspråskorpus enn talespråskorpus, er *dæskan*, som hadde null forekomster i NoTa-korpuset, men sju forekomster i Leksikografisk bokmålskorpus (nedlastingsdato 10.01.13).

Hele 76,9 % av treffa i Leksikografisk bokmålskorpus var fra skjønnlitterære tekster (se kapittel 5). Dette funnet styrker antakelsen om at *se-o-V*-konstruksjonen primært tilhører talespråket, siden skjønnlitterært språk ofte kan legge seg nærmere talespråket, særlig i sitert tale. Eksempler på bruk av *se-o-V*-konstruksjonen i replikker er:

71) Se og få på deg andre klær! (LBK)

72) Se og kom deg av gårde nå (LBK)

Hvorfor er *se-o-V*-konstruksjonen vanligere i tale enn i skrift? En av grunnene kan være at konstruksjonen virker ”unødvendig” i skrift – *se og* kan ofte sløyfes uten at det forandrer budskapet. En annen grunn er at konstruksjonen har *ekspressiv* karakter. En ekspressiv bibetydning gir det språklige uttrykket en ekstra uttrykksfylde ved siden av den mer ”regulære” betydninga, ifølge Sveen (2005: 77). Ekspressive bibetydninger er ifølge Sveen ofte negative, og det mest typiske eksempelet på negativ ekspressiv betydning er banning. Banneord eller banneformler har ofte ikke noen annen relevant betydning enn den negative ekspressive, og den etymologiske betydninga kan ofte være uklar for de fleste, ifølge Fjeld (2002: 153). *Se-o-V*-konstruksjonen er ikke et banneuttrykk i seg selv, bl.a. siden det ikke innebærer noe tabubrudd, men det er likevel kraftfullt. Flere av korpustreffa viser at konstruksjonen også forekommer sammen med banneuttrykk:

73) Sjå og kom deg til helvete! (DN TK)

74) nå fikk jeg for faen se og ta til fornuften (LBK)

Man kan få inntrykk av at *se-o-V*-konstruksjonen forsterker banneuttrykka i setningene over. Eksempelsetningen under fra LBK kan i det hele tatt ikke brukes med uttrykket (*til*) *helvete* uten *se-o-V*-konstruksjonen:

75) Se til helvete og stikk, Johan (LBK, Nedlastingsdato 15.01.13)

6.2 Mer om restriksjonene på følgeverbet

I avsnitt 6.1 analyserte jeg den semantiske funksjonen til *se* i *se-o-V*-konstruksjonen, og jeg har forsøkt å vise at konstruksjonen uttrykker resultativt aspekt, deontisk modalitet, intensjonalitet og ekspressivitet. Disse betydningene legger restriksjoner på hvilke følgeverb som kan inngå i konstruksjonen, og det vil jeg gå nærmere inn på i dette avsnittet.

6.2.1 Restriksjoner på aksjonsarten

Som vist i kapittel 5 er en stor overvekt av følgeverba telisk-durative og telisk-punktuelle (henholdsvis 43,4 og 52,1 % – 95,5 % til sammen). Disse to aksjonsarttypene kan være vanskelige å skille fra hverandre, og dette er diskutert i kapittel 4. Den største forskjellen på de to handlingene er at punktuelle handlinger ikke har noen utstrekning i tid, mens durative handlinger betegner både et slutt punkt og et kortere eller lengre tidsforløp før slutt punktet.

Få av følgeverba er aktivitetsverb, enda færre er tilstandsverb, og ingen av dem er semelfaktive. Vi kan anta at dette skyldes at det resultatative aspektet som *se-o-V*-konstruksjonen uttrykker, legger restriksjoner på aksjonsarten til følgeverbet (se avsnitt 6.1.2). Følgeverbet skal helst uttrykke en handling med et slutt punkt. Eksempler på de få konstruksjonene med aktivitetsverb som følgeverb er:

76) Karl fikk se å passe vannreguleringen bedre (Oslo-korpuset, bokmålsdelen)

77) Vi faar sjaa aa spare (DNTK)

Passe vannreguleringen bedre og *spare* er typiske aktiviteter som ikke har noe tenkelig slutt punkt, i motsetning til de teliske handlingene. Hvis man blir avbrutt mens man passer vannreguleringa eller mens man sparer, har man fortsatt passa vannreguleringa og spart (jf. kriteriet for å skille teliske verb fra aktivitetsverb i avsnitt 4.3.3). I disse setningene tydeliggjør *se-o-V*-konstruksjonen deontisk modalitet (*Karl bør passe vannreguleringen bedre*, og *vi bør spare*).

Jeg fikk kun tre treff på konstruksjoner med tilstandsverb som følgeverb:

78) Me fær i det heile sjaa aa bli heime i Norig no etterkvart (DNTK)

79) jeg fikk se å være snill mot mora mi (LBK)

80) det lyt han sjaa aa ha (DNTK)

Å bli heime (80), *å være snill mot mora si* (81) og *å ha* (82) er tilstander, siden de ikke kan itereres (**han hadde og hadde*) (jf. avsnitt 4.3.3). Som nevnt i avsnitt 6.1.4 har konstruksjonen *se o V* også som funksjon å understreke intensjon hos agens, og tilstandsverb tar bare patiens- eller recipienssubjekter (NRG s. 467) siden tilstander ikke har aktive deltakere. Det kan se ut til at *se-o-V*-konstruksjonen ikke bare forsterker en agensrolle, men at den i visse tilfeller nærmest kan *tillegge* tilstandsverb en agensrolle. *Å være snill* regnes f.eks. som en egenskap man har (recipiensrolle), men i setninga over understreker *se o V* at subjektet må gå inn for å ha denne egenskapen: *sørg for å være snill*. De tre setningene over

modererer også av modalverb (*få* og *lyte*). Dette likner på restriksjonene for imperativkonstruksjoner, hvor imperativen normalt ikke kan stå i passiv fordi det underforståtte subjektet skal ha en agensrolle. NRG (s. 590) skriver dette om forekomster av imperativ i passiv: «Likevel forekommer av og til imperativ ved bli-passiv når direktivet gjelder noe mottakeren bør unngå eller sørge for (ikke) skal skje». Et eksempel er *Bli sett!*, som betyr *Sørg for at du blir sett*. Følgeverba i eksemplene over kan også fungere i en imperativkonstruksjon:

81) Bli heime!

82) Vær snill mot mora di!

Både intensjonalitet og deontisk modalitet uttrykkes gjennom både imperativkonstruksjoner og *se-o-V*-konstruksjonen. Det er vanskelig å tenke seg at *se-o-V*-konstruksjonen kan kombineres med tilstander som subjektet ikke kan påvirke aktivt:

83) ?Se o bo i Kongsberg!/?Sørg for å bo i Kongsberg

84) ?Se o ei et brannslukkingsapparat/?Sørg for å eie et brannslukkingsapparat

Telisk-durative verb tar kun subjekter med patiensrolle, ifølge NRG (s. 466), og en kan derfor forvente at disse verba brukes like sjelden med *se-o-V*-konstruksjonen som tilstandsverb (siden *se-o-V*-konstruksjonen uttrykker intensjonalitet). 43,4 % av følgeverba i denne undersøkelsen er imidlertid telisk-durative (mens bare 0,5 % var tilstandsverb). Den høye forekomsten skyldes at telisk-durative verb etter Vendlers (1968) definisjon faktisk *har* agenssubjekter. Vendler bruker *running a mile* og *drawing a circle* som eksempler på teliske handlinger, fordi de har et bestemt slutt punkt og tar nøyaktig så og så lang tid å fullføre. Disse verba har agenssubjekter, ikke patienssubjekter. Telisk-punktueller verb tar også subjekter med agensrolle, og kan derfor være følgeverb i *se-o-V*-konstruksjonen:

85) Se o flytt til Kongsberg!

86) Se o skaff deg et brannslukkingsapparat!

I tillegg til at *se-o-V*-konstruksjonen uttrykker intensjonalitet i setningene over, understreker den det resultative, med andre ord at mottakeren skal sørge for at handlingene blir fullført. Tilstandsverb brukes om handlinger som ikke har noe slutt punkt eller mål, og *se-o-V*-konstruksjonen blir derfor en motsigelse, på samme måte som **hun fikk bodd i Kongsberg*, eller **han fikk eid et brannslukkingsapparat* (*få* + perfektum partisipp, jf. avsnitt 6.1.2).

6.2.2 De mest frekvente følgeverba

GDS (s. 1002) sier at følgeverbet i *se-o-V*-konstruksjonen i dansk begrenses til gruppa *være, blive, have, få* og *komme* (jf. kapittel 3). Nielsen (2011: 128) omtaler denne verbgruppa som abstrakte og non-agentive prosessverb, og skriver videre:

Konstruktion med *se* som intransitivt V1 og et af ovenstående verber som V2 synes at have som funktion at tilføje intention og agentivitet til netop et non-agentivt V2. Det er dog muligt at finde eksempler på andre verber som V2

Nielsen (2011) bruker denne setninga som eksempel på *se-o-V*-konstruksjonen med ikke-agentivt følgeverb (det Nielsen kaller V2):

87) endelig så hun og fik afleveret specialet

I avsnitt 6.1.4 skreiv jeg at følgeverbet må ha subjekter med agensrolle, og følgeverbet i setning 89) (*få afleveret*) oppfyller dette kravet. Det er *aflevere* som er hovedverbet, og ikke *få*, derfor kan man ikke si at *få* er følgeverb aleine. *Få* fungerer som hjelpeverb i konstruksjonen *få + perfektum partisipp*, som uttrykker resultativt aspekt (se avsnitt 6.1.2). *Se-o-V*-konstruksjonen *forsterker* intensjonaliteten, nettopp fordi følgeverbet allerede har subjekt med agensrolle (jf. avsnitt 6.1.4).

Undersøkelsen min viser at de fem mest frekvente følgeverba var *komme* (182 treff), *få* (162), *finne* (26), *bli* (14) og *gjøre* (12), og det samsvarer med observasjonene til GDS (med unntak av *være*). *Komme* brukes i uttrykk som *komme seg ut/vekk/hjem*, og *få* brukes i konstruksjonen *få + perfektum partisipp*, som uttrykker resultativt aspekt. Verba brukes med andre ord i forbindelse med teliske handlinger hvor det skjer en endring.

De mest frekvente følgeverba i *se-o-V*-konstruksjonen må også regnes som høyfrekvente i løpende tekst, men ifølge frekvensordlista som er basert på Oslo-korpuset av taggede norske tekster, er *få* bare det femte mest frekvente verbet, og *komme* ligger på niende plass (ILN 2001). Verbet *være* er det mest frekvente verbet i løpende tekst, men forekommer veldig sjelden som følgeverb i mitt materiale ettersom det sjelden tar agenssubjekter (jf. avsnitt 6.2.1).

6.3 En sammenlikning av *ta* og *V* og *se o V*

Vannebo (2003) sier at det ingressive aspektet som *ta-og-V*-konstruksjonen uttrykker, kommer tydeligst fram i setninger der følgeverbet uttrykker en uavgrensa prosess

(aktivitetsverb): *Han tok og svømte*. *Se-o-V*-konstruksjonen kan ikke i like stor grad kombineres med aktivitetsverb, ettersom de ikke har noe bestemt slutt punkt eller mål:

88) ?Se o skriv!

Om man gjør *skrive* om til en telisk handling ved å legge til et objekt, kan det mye lettere kombineres med *se o*:

89) Se o skriv det brevet!

Ta-og-V-konstruksjonen uttrykker også ingressivt aspekt i setninger med teliske handlinger, ifølge Vannebo (2003). Dette framgår av forskjellen på disse to setningene:

90) Han tok og leste ei bok da det begynte å regne (Vannebo 2003: 261–262)

91) Han leste ei bok da det begynte å regne (Vannebo 2003: 261–262)

I setning 92) uttrykker *ta-og-V*-konstruksjonen at lesinga begynte da det begynte å regne, ikke at lesinga var i gang da det begynte å regne (som i setning 93). *Se-o-V*-konstruksjonen brukes som nevnt oftere med teliske verb enn med ateliske verb som aktivitetsverb eller tilstandsverb (jf. avsnitt 6.2). Dette er fordi konstruksjonen understreker resultativt aspekt ved verbalhandlinga som følgeverbet uttrykker (f.eks. *skrive ferdig et brev*). *Ta-og-V*-konstruksjonen har derimot som funksjon å understreke et ingressivt aspekt.

De to konstruksjonene har til felles at begge ofte brukes med imperativisk betydning og at begge understreker intensjonalitet (jf. avsnitt 6.1). Begge konstruksjonene krever derfor agenssubjekter, og kan vanligvis ikke ha inanimater som subjekt (f.eks. steiner eller biler).

	<i>Ta og V</i>	<i>Se o V</i>
Aspekt	Ingressivt	Resultativt
Pragmatikk	Intensjonalitet Imperativisk betydning	Intensjonalitet Imperativisk betydning

Tabell 6. Sammenlikning av *ta og V* og *se o V*

Ta-og-V-konstruksjonen og *se-o-V*-konstruksjonen er ikke synonyme siden de uttrykker ulike aspektfunksjoner. *Ta-og-V*-konstruksjonen understreker intensjon ved *igangsettinga* av en handling, mens *se-o-V*-konstruksjonen understreker intensjon ved *fullføringa* av en handling.

6.4 Oppsummering

Se-o-V-konstruksjonen har flere betydninger og funksjoner. For det første uttrykker den resultativt aspekt, og fokuserer altså på fullføringa av en handling (jf. avsnitt 6.1.2). Dette er med på å begrense hva som kan være følgeverbet i konstruksjonen, siden resultativt aspekt ikke kan kombineres med handlinger som ikke er teliske (handlingar som *har* eller *er* et slutt punkt eller mål). Den kvantitative undersøkelsen min viste at *se-o-V*-konstruksjonen oftest har teliske (enten dynamiske eller kortvarige) følgeverb (jf. kapittel 5), og det støtter opp under påstanden om at *se o V* uttrykker resultativt aspekt. Det var få forekomster av durative verb som ikke har noe bestemt slutt punkt, og det var ingen forekomster av semelfaktive verb som ikke fører til endring i tilstand.

Se-o-V-konstruksjonen har også som funksjon å understreke deontisk modalitet, altså et påbud eller en oppfordring (jf. avsnitt 6.1.3). Denne funksjonen likner funksjonen til morfologisk imperativ, men *se-o-V*-konstruksjonen fungerer i tillegg som en ekspressiv forsterker, ofte sammen med banneord (jf. avsnitt 6.1.4). Jeg har undersøkt bruken av *se-o-V*-konstruksjonen gjennom skriftspråkskorpus, men 76,9 % av treffa (fra LBK) var fra skjønnlitterære tekster, noe som er et argument for at konstruksjonen er mer typisk for talemål og talemålnære tekster. Bare 3,6 % av treffa var avistekster.

Se o V brukes prototypisk med agenssubjekter høyt opp i animathetshierarkiet fordi det uttrykker intensjonalitet (subjektet har kontroll over handlinga), og konstruksjonen brukes sjelden med verb som tar recipienssubjekter (typiske tilstandsverb), f.eks. *bo* eller *eie*. I noen tilfeller kan *se-o-V*-konstruksjonen være med på å tilføye et agens til tilstandsverbet, f.eks. *Jeg fikk se å være snill med mora mi!* (LBK) (*å være snill* regnes normalt som en tilstand).

Det resultatative aspektet til *se-o-V*-konstruksjonen begrenser altså bruken av ateliske verb (aktivitetsverb, tilstandsverb og semelfaktive verb) som følgeverb, og intensjonaliteten som konstruksjonen uttrykker, er med på å begrense bruken av tilstandsverb som følgeverb.

7 Morfosyntaktiske egenskaper

I dette kapittelet analyserer jeg de sentrale morfologiske og syntaktiske egenskapene til *se-o-V*-konstruksjonen. Jeg drøfter resultatene fra avsnitt 5.1 (bøyingsformer i konstruksjonen) og 5.3 (kongruerende verbformer i konstruksjonen), og argumenterer for at *se-o-V*-konstruksjonen har et ufullstendig paradigme på grunn av de semantiske egenskapene den har, særlig den imperativiske betydninga. Den tilsynelatende frie variasjonen mellom $se_t o V_t$ og $se o V_{inf}$ er et eksempel på lagdeling (se avsnitt 2.4.1), og denne variasjonen kan skyldes at språkbrukere forbinder konstruksjonen med ulike nabokonstruksjoner i nettverk. De to nesten-identiske konstruksjonene kan kanskje ha litt ulike pragmatiske bruksområder.

7.1 Ufullstendig paradigme

Se-o-V-konstruksjonen forekommer hyppigst i infinitiv i korpus, hele 85,4 % av treffa var infinitivsformer (jf. kapittel 5). 14,2 % av treffa var imperativformer, og det var kun ett treff i presens og ett i preteritum (til sammen utgjør disse to ca. 0,4 %). Mye av den eksisterende litteraturen om *se-o-V*-konstruksjonen sier at imperativ er den prototypiske bøyingsformen (NRG s. 589, Askedal 2007: 22, GDS s. 1002). I dette avsnittet forsøker jeg først å si noe om hvorfor infinitivsformene er så frekvente i mine data, og deretter trekker jeg fram mulige forklaringer på hvorfor presens-, preteritums- og supinumsformer ser ut til å være så lavfrekvente.

7.1.1 Infinitiv og imperativ

Infinitiv og imperativ er de mest frekvente bøyingsformene for *se-o-V*-konstruksjonen, og infinitivsformene er langt mer frekvente enn imperativformene. Dette er interessant ettersom presens er den mest frekvente bøyingsformen i et "vanlig" verbparadigme (jf. Bybee 1985: 51, Theil 2005: 233). Det kan skyldes at konstruksjonen har som funksjon å understreke og framheve deontisk modalitet når den brukes med modale hjelpeverb (jf. avsnitt 6.1.3). Imperativformer har uansett deontisk betydning, og *se-o-V*-konstruksjonen brukes da mest som en pragmatisk forsterkning. I skrift kan dette virke litt overflødig, og dessuten veldig talemålsnært pga. den ekspressive funksjonen. I konstruksjoner med modale hjelpeverb har *se-o-V*-konstruksjonen imidlertid en funksjon utover den ekspressive, nemlig å understreke

den imperativiske betydninga. Konstruksjonen brukes heller ikke i setninger med epistemisk modalitet (jf. avsnitt 6.1.3).

Imperativformer er generelt ikke så frekvente i skrift siden skriveren ofte ikke kjenner mottakeren (jf. avsnitt 2.1.4), og det er sannsynligvis hovedårsaken til at jeg fikk relativt få (14,2 %) treff på *se-o-V*-konstruksjonen i imperativ i forhold til hva man ville forvente ut fra tidligere forskning (NRG, Askedal 2007). Det kan også hende at korpustekstene jeg har brukt, inneholder lite referert tale, og dermed færre imperativformer.

7.1.2 Presens, preteritum og supinum

Dataene mine viser kun ett eksempel på bruk av *se-o-V*-konstruksjonen i presens, ett i preteritum (av 549 treff) og ingen i supinum (jf. kapittel 5). Disse tallene tyder på at konstruksjonen har et ufullstendig paradigme, men det trenger imidlertid ikke være slik at *all* bruk av en bøyingsform er utelukket, siden en og samme bøyingsform kan ha flere bruksområder. For eksempel kan setninger i presens brukes til å uttrykke deontisk modalitet (jf. NRG s. 627). Det ene treffet på *se-o-V*-konstruksjonen i presens står i denne setninga:

92) Men nu er det nok best at jeg ser å komme mig tilbake til Ålesund (Oslo-korpuset, bokmålsdelen)

I setning 92) uttrykkes det en slags anmodning til en selv, og *se-o-V*-konstruksjonen brukes her for å framheve det deontiske (jf. avsnitt 6.1.3). Det er også mulig å finne eksempler der både *se* og følgeverbet i konstruksjonen står i presens:

93) Hvis du ikke ser å skjerper deg, så kommer jeg til å komme til deg å rive ned hele huset¹⁸

94) Og tenke på at det kanskje (helt sikkert) ikke vil være mulig hvis ikke jeg ser å blir frisk!¹⁹

Bruken av presensformer i *se-o-V*-konstruksjonen ser ut til å være avgrensa til setninger med imperativisk betydning. Eksempel 93) og 94) er betingelsessetninger. I denne setningstypen

¹⁸ Henta fra nettforumet <http://www.ung.no/oss/nettvett/87117.html>, nedlastingsdato 09.01.13. Se vedlegg 1 for mer kontekst.

¹⁹ Henta fra bloggen http://kristineelns.blogg.no/1322605166_skimter_jeg_litt_posi.html, nedlastingsdato 15.01.13. Se vedlegg 1 for mer kontekst.

blir årsakssammenhengen framstilt som et tenkt tilfelle (*non-realis*, NRG s. 1034), og den etterfølgende setninga uttrykker hva som skjer dersom direktivet ikke blir fulgt (NRG s. 588). NRG (s. 627) omtaler også bruk av presens med deontisk modalitet i «muntlige utsagn der avsenderen venter å bli adlydt». *Se-o-V*-konstruksjonen kan også brukes i slike setninger:

95) Du ser og rydder opp med en gang!

Se-o-V-konstruksjonen blir mer markert i presenssetninger med indikativ betydning, hvor det ikke uttrykkes noe direktiv:

96) ?Han ser og skjerper seg

Se-o-V-konstruksjonen er markert i preteritum (se eksempel 97 under), og det er vanskelig å finne flere belegg for den ved hjelp av søkeverktøy på nett. Grunnen til det kan nettopp være at det er ulogisk å gi direktiver i fortid. NRG (s. 628–629) påpeker også at når preteritum brukes modalt, uttrykker det epistemisk modalitet, ikke deontisk. Likevel er det ikke utenkelig at *se-o-V*-konstruksjonen brukes i preteritum hvis det er snakk om et hypotetisk direktiv (eksempel 98):

97) ?Hun så o fikk seg en jobb

98) Hvis du bare så o tok deg sammen

Det ene korpustreffet på *se-o-V*-konstruksjonen i preteritum er fra avisa Fedraheimen i 1878, og også her brukes konstruksjonen i en setning som uttrykker deontisk modalitet, nærmere bestemt en tenkt anbefaling:

99) Men vil nokon spyrja, kvi Johan daa ikkje saag aa koma derifraa og faa

Arbeid einkvar annan Staden

Se-o-V-konstruksjonen kan fungere i supinum, men ikke i alle typer setninger. Eksempel 101) er mer markert enn eksempel 100), som er en betingelsessetning:

100) Hvis hun bare hadde hadde sett o skaffa seg en bil

101) ?Hun har sett o skaffa seg en bil

Grunnen til at *se-o-V*-konstruksjonen er mer akseptabel i 100) enn 101), kan være at setninga har *irreal* betydning, som ofte uttrykkes ved dobbelsupinum (se avsnitt 2.1.2). I eksempel

102), 103) og 104) brukes de modale hjelpeverba *burde* og *skulle* for å uttrykke råd eller anbefalinger som sannsynligvis ikke blir fulgt (NRG s. 615), og det er også et uttrykk for irrealis:

- 102) Lettmetallmagasinet jeg har nå deriomt [sic], har aldri fungert skikkelig.
 Burde sett å fått meg ett nytt ett, men børsa står mest i skapet og støver
 ned²⁰
- 103) Den var da søt, flink du er... skulle sett å kommet igang jeg også²¹
- 104) og skulle sett å skaffet en spiss som virkelig kan score²²

Paradigmet for *se-o-V*-konstruksjonen kan med utgangspunkt i diskusjonen over settes opp slik:

Infinitiv	85,4 % av alle korpustreff
Imperativ	14,2 % av alle korpustreff
Presens	ett belegg (0,2 %) i korpus – mulig i setninger med imperativisk betydning (jf. vedlegg 1)
Preteritum	ett belegg (0,2 %) i korpus – mulig i setninger med imperativisk betydning
Supinum	ikke dokumentert i korpus, men mulig i setninger med irreal betydning (jf. vedlegg 1)

Tabell 6. Paradigme for *se-o-V*-konstruksjonen

²⁰ Henta fra nettforumet <http://www.kammeret.no/forum/viewtopic.php?f=14&p=135687>, nedlastingsdato 01.02.13. Se vedlegg 1 for mer kontekst.

²¹ Henta fra nettforumet <http://forum.babyverden.no/threads/se-s%C3%A5-fin.439640/>, nedlastingsdato 01.02.13. Se vedlegg 1 for mer kontekst.

²² Henta fra nettforumet <http://vgd.no/sport/fotball-premier-league/tema/1198887/>, nedlastingsdato 01.02.13. Se vedlegg 1 for mer kontekst.

7.1.3 Semantikken til *se-o-V*-konstruksjonen begrenser paradigmet

Er et ufullstendig paradigme unikt for *se-o-V*-konstruksjonen? De fleste pseudo-koordineringene som jeg presenterte i kapittel 2, kan brukes i både presens og preteritum. Eksempler er *drive-og-V*- og *ta-og-V*-konstruksjonene, som uttrykker henholdsvis kursivt og ingressivt aspekt. Disse aspekttypene kan kombineres både med presens og preteritum nettopp fordi det ikke er noen motsetning mellom indikativ modus og kursivt eller ingressivt aspekt. Konstruksjoner som uttrykker modus eller modalitet, som *se-o-V*-konstruksjonen eller dobbelsupinumkonstruksjonen, har imidlertid andre restriksjoner. *Se-o-V*-konstruksjonen uttrykker deontisk modalitet, og er begrensa til setninger med imperativisk betydning. Konstruksjonen kan ikke brukes med presens- og preteritumformer med indikativ betydning (*?han ser og skjærper seg, ?hun så og skaffa seg en bil*), for da ville indikativ og imperativ blitt uttrykt samtidig. Det er mulig, som nevnt i avsnitt 7.1.2, å bruke *se-o-V*-konstruksjonen i presens, men kun dersom setninga har imperativisk betydning (*hvis ikke du ser og skjærper deg...*). Andre pseudokoordineringer har andre restriksjoner. *Drive-og*-konstruksjonen uttrykker f.eks. kursivt aspekt, og fungerer derfor generelt sett dårlig i imperativ: *?driv og vask opp!* De semantiske funksjonene til pseudokoordineringene og *se-o-V*-konstruksjonen begrenser ikke bare semantikken til følgeverbet (som vist i kapittel 6), men de begrenser også bøyingsmorfologien til konstruksjonen.

7.2 Kongruerende verbformer

I kapittel 5 viste jeg at 4,2 % av *se-o-V*-konstruksjonene fra korpus hadde kongruerende verbformer, det vil si to imperativer (f.eks. *se og kom deg av gårde*, LBK), mens 2,7 % hadde infinitiv som følgeverb (f.eks. *se å komme deg avgårde*, LBK). De resterende 93,1 prosentene var tvetydige. I dette avsnittet forsøker jeg å si noe om hvorfor vi får denne kongruensen i imperativ, og jeg vil sammenlikne *se-o-V*-konstruksjonen med andre *verb-verb*-konstruksjoner i norsk.

7.2.1 En sammenlikning med *prøve-o-V*-konstruksjonen

En spesiell type verb-verb-konstruksjoner med blant annet *prøve*, *huske* eller *slutte* som innledningsverb har en del likheter med *se-o-V*-konstruksjonen. Disse konstruksjonene brukes mest i imperativ, med unntak av enkelte varieteter (Wiklund 2001: 221), og de kan ha en infinitivsfrase som utfylling istedenfor et kongruerende verb (SAG s. 707):

- 105) a. Husk og kjøp kaffe!
b. Husk å kjøpe kaffe!

Denne typen konstruksjoner likner pseudokoordineringer (eksempel 105 a.), men kalles gjerne dobbelimperativ (jf. Anward 1988, Wiklund 2001, Julien 2003). Wiklund (2001) omtaler konstruksjonene med kongruerende verbformer som dialektale, og sier at de ikke brukes i norsk eller svensk skriftspråk. SAG (s. 709) omtaler konstruksjonen som pseudokoordinering, og påpeker også at «[k]onstruksjonen har ett vardagligt stilvärde». GDS (s. 1004) bruker også begrepet *pseudokoordinering* om konstruksjonen, og analyserer de kongruerende imperativene som reanalyse av imperativ med etterfølgende infinitivkonstruksjon:

- 106) (tag og) prøv og vær lidt stille (GDS s. 1005)

Videre sier GDS (s. 1004) at imperativ kan være et ”ekspansjonsområde” for pseudokoordinering, diakront sett – også for *se-o-V*-konstruksjonen. Under den første delen av denne grammatikaliseringsprosessen forekommer visstnok ikke presens- og preteritumsformer. Jeg kommer tilbake til det diakrone aspektet i avsnitt 7.2.3.

Fenomenet dobbelimperativ kan minne om dobbelsupinum (supinumattraksjon), som blant annet er omtalt i Anward (1988), Sandøy (1991), Wiklund (2001, 2007) og Julien (2003). Julien (2003: 140) mener at pseudokoordineringer må skilles fra dobbelsupinumkonstruksjonen fordi sistnevnte kun gjelder supinum, mens «[i] pseudokoordinering deler dei to verba kva bøyingsform som helst». Verb-verb-konstruksjoner med *prøve* og tilsvarende som innledningsverb forekommer som regel ikke i alle bøyingsformer, og derfor likner denne typen mer på dobbelsupinumkonstruksjonen enn på ”tradisjonelle” pseudokoordineringer som *drive-og-V* og *sitte-og-V*. Julien (2003) påpeker også at de pseudokoordineringene som er mest frekvente i imperativ, også forekommer i supinum i mange varieteter, men ikke i presens og preteritum (eksempelet er solørdialekt):

- 107) a. Je prøver å { *læser/læsa } denna boka. Presens/infinitiv
b. Je prøvde å { *les/læsa } denna boka. Preteritum/infinitiv
c. Je har prøvd å { lesi/læsa } denna boka. Supinum/infinitiv
d. Prøv å { læs/læsa } denna boka! Imperativ/infinitiv (Julien 2003: 145)

Med andre ord kan det se ut til å være en sammenheng mellom dobbelsupinum og dobbelimperativ. Både Sandøy (1991) og Julien (2003) argumenterer for at dobbelsupinum fungerer som markør for irrealis (såkalt irrealis supinum). Det som er felles for supinum- og imperativformene, er at begge er markerte for modus, og Julien (2003: 155) konkluderer med at i konstruksjoner som mangler samsvar mellom de to verba i presens og preteritum, «kan det lågare verbet vise samsvar med det høgare verbet i modus, men ikkje i tempus».

Se-o-V-konstruksjonen har mange likheter med konstruksjonen med *prøve* som innledningsverb. For det første ser det nesten ut til å være tilfeldig om følgeverbet er en infinitiv eller en kongruerende verbform, jf. resultatene som er presentert i kapittel 5. For det andre er imperativ prototypisk bøyingsform for de to konstruksjonene (jf. avsnitt 7.1.1). Både *se-o-V*-konstruksjonen og *prøve-o-V*-konstruksjonen kan imidlertid også brukes med kongruerende former i presens, dersom setninga har imperativisk betydning:

- 108) a. Hvis du ser/prøver o {blir/bli} ferdig
b. Hvis du bare så/prøvde o {?ble/?bli} ferdig
c. Du skulle sett/prøvd o {blitt/bli} ferdig
d. Se/prøv o bli ferdig!

Se-o-V-konstruksjonen og *prøve-o-V*-konstruksjonen likner også på hverandre ved at begge har valgfri infinitiv eller kongruerende form som følgeverb, men *prøve-o-V*-konstruksjonen (og tilsvarende) har denne valgfriheten kun i imperativ og supinum (med noen unntak, se Wiklund 2001 og 2007, og Endresen 1995). *Se-o-V*-konstruksjonen er oftest pragmatisk markert i preteritum uansett om verba kongruerer eller ikke (jf. eksempel 108 b), mens *prøve-o-V*-konstruksjonen fungerer fint i preteritum dersom følgeverbet er en infinitiv (jf. eksempel 107 b).

7.2.2 Hvorfor valgfri kongruens?

Datamaterialet mitt viser at de to verba i *se-o-V*-konstruksjonen kan kongruere i imperativ, men følgeverbet kan også være en infinitiv. Denne variasjonen har også *prøve-o*-konstruksjonen og tilsvarende konstruksjoner (se avsnitt 7.2.1). Det er tilsynelatende fri variasjon mellom de to konstruksjonene *se_t o V_t* og *se o V_{inf}*, men å anta at variasjonen er helt tilfeldig, og at kongruensen ikke har noen funksjon, er ikke særlig tilfredsstillende. Goldberg (2006: 167) understreker at «synchronic functional motivations often lurk behind seemingly syntactic brute facts and can be used to explain many aspects of grammar that appear

otherwise to be wholly idiosyncratic». En av funksjonene til kongruensbøying er å forsterke det grammatiske uttrykket. Grammatisk kongruens kan virke overflødig, men alle språk har, i større eller mindre grad, redundante former, påpeker Langacker (2008: 188). Det er en fordel for mottakeren i en kommunikasjonssituasjon om informasjonen blir gjentatt. En annen funksjon som kongruens har, er å være en slags merkelapp som viser hvilke ord som ”hører sammen”, f.eks. det personlige pronomenet *ho* og substantivet *Maria* i setninga *Maria fotograferte Tobias framfor huset da ho var ferdig med oppussinga* (Enger og Kristoffersen 2000: 161).

Forklaringer på verb-verb-kongruens

Hva kan grunnen være til at imperativ- og/eller irrealismodusen uttrykkes to ganger? I dette avsnittet vil jeg trekke fram noen forklaringer som er gitt på kongruens mellom verb i pseudokoordineringer og verb-verb-konstruksjoner generelt.

Lødrup (2002: 138 ff.) kaller verb-verb-kongruens for *feature copying*, og han sier at det kan være et historisk relik, eller en strategi i norsk for å unngå at infinitivkonstruksjonen brukes i ikke-kanoniske funksjoner, altså som utfylling i en verbfrase. De kanoniske funksjonene for infinitivkonstruksjonen er subjekt og objekt, og dessuten utfylling til preposisjon. Norsk har ifølge Lødrup (2002) flere slike strategier, blant annet stryking av subjunksjonen *å* (*Vi ba Per _ synge*), eller at man legger til en preposisjon foran infinitivkonstruksjonen (*Han ser ut til å være glad*). Dersom vi antar at *se-til-o-V*-konstruksjonen er eldre enn *se-o-V*-konstruksjonen, er det naturlig å tenke at verb-verb-kongruensen først oppsto etter at *til* falt bort (denne hypotesen kommer jeg tilbake til i avsnitt 7.2.3). I *se-til-O-V*-konstruksjonen kan infinitiven ses på som del av en infinitivkonstruksjon som er utfylling til preposisjonen *til*, men ved bortfall av preposisjonen har ikke infinitivkonstruksjonen lenger ”kanonisk” funksjon:

- 109) Se til o lukke døra! Se til at døra er lukket!
- 110) Se o lukke døra! ?Se at døra er lukket!
- 111) Se o lukk døra!

Imperativkongruens er ikke avgrensa til skandinavisk. Ifølge Palmer (1995: 204–205) finnes det flere språk som har konstruksjoner som likner pseudokoordineringer («the forms used to express 'and' are also used for subordination with a limited set of verbs»), hvor verba er markert for modus, men ikke person og tempus, f.eks. *fulfulde*, som har konjunktiv-

kongruens, og masai, som uttrykker underordning ved hjelp av verb-verb-kongruens (likt pseudokoordineringer i skandinavisk). Palmer nevner også konstruksjonene *try and V* og *wait and V* i engelsk, som har restriksjoner på tempusformene i likhet med *prøve-o-V*-konstruksjonen i norsk. Forskere i engelsk språkvitenskap har forsøkt å forklare hvorfor disse konstruksjonene får kongruerende verb.

Newman og Rice (2008) viser i en korpusanalyse at engelsk har flere pseudokoordineringskonstruksjoner som kan brukes i flere tempora (f.eks. *go and V*), men at *try and V*-konstruksjonen er spesiell fordi den nesten utelukkende brukes i infinitiv og imperativ. Det er få semantiske forskjeller mellom *try and V* og *try to V_{inf.}*, men de mener at «[s]ometimes, TRY and V seems to carry a nuance suggesting slightly more certainty and confidence about the outcome than TRY to V» (Newman og Rice 2008: 20). En korpusundersøkelse Hommerberg og Tottie (2007) har gjort, viser også at *try-and-V*-konstruksjonen brukes mest i infinitiv og imperativ, men de har ingen forklaring på denne fordelinga. Når det gjelder bruken av konjunksjonen *and*, har de en hypotese om at det skyldes såkalt *horror aequi*, som er en tendens til å unngå repetisjon av like elementer – i dette tilfellet infinitivsmerket *to* i tilfeller der hele konstruksjonen innledes av et infinitivsmerke (*to try to/and V*) (Hommerberg og Tottie 2007: 56). Dette kan imidlertid ikke forklare hvorfor kongruensen også er frekvent i imperativ (ettersom imperativer ikke har *to* foran), og dessuten har vi også dette fenomenet i norsk til tross for at konjunksjonen og subjunksjonen har lik uttale.

Nabokonstruksjoner i nettverk

Variasjonen mellom *se_t o V_t* og *se o V_{inf.}* kan skyldes at ulike språkbrukere forbinder konstruksjonen med ulike nabokonstruksjoner. For å vise hva jeg mener med nabokonstruksjoner, vil jeg bruke analysen til Endresen (1995) av ulike beslekta verb-verb-konstruksjoner med [o], som han brukte for å styrke hypotesen om at [o] er et polysemt ord i norsk (jf. avsnitt 2.1.5). Disse konstruksjonene likner i form, men har litt ulike betydninger og litt ulike formelle egenskaper, og det er en gradvis overgang fra ekte koordinering (*hun hopper o danser*) til konstruksjoner med infinitiver som utfylling (*jeg liker o danse*). Det er uklare overganger mellom de seks konstruksjonene, men de kan skilles fra hverandre semantisk med den såkalte *Energy-Flow*-modellen. Analysen er relevant for beskrivelsen av *se-o-V*-konstruksjonen fordi den sier noe om den gradvise overgangen fra verbkonstruksjoner med infinitiv som utfylling til verbkonstruksjoner med to likeverdige, koordinerte verb.

1. <i>The Simultaneity Construction</i> Ho røyker [o] drikk vin	To selvstendige, simultane prosesser (koordinering)
2. <i>The Sequence Construction</i> Han tok veska [o] drog	To selvstendige prosesser, temporalt sekvensielle
3. <i>The Purpose Construction</i> Han sprang [o] kjøpte billetter	Den andre prosessen (E2) er formålet for den første (E1), og de er temporalt sekvensielle
4. <i>The Energy Construction</i> Ho prøvde [o] rømme	E2 er formålet med E1, men de er ikke temporalt sekvensielle
5. <i>The Attitude Construction</i> Han likar [o] pele bær	E2 er ikke formålet med E1, og E2 er tidsuavhengig
6. <i>The Atemporal Construction</i> Det er interessant [o] reise	Det finnes ingen E1, kun E2, som er tidsuavhengig

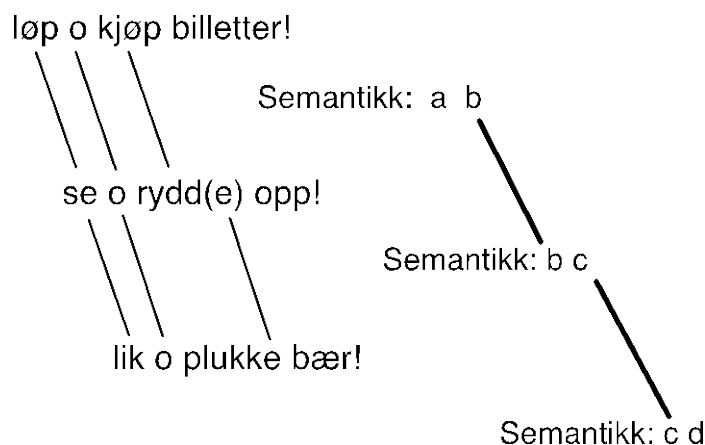
Tabell 7. Seks beslektede verbkonstruksjoner med [o] (Endresen 1995)

Se-o-V-konstruksjonen kan beskrives som en *Energy Construction*, som blant annet kjennetegnes ved at handlinga det første verbet uttrykker (E1), overlapper med handlinga det andre verbet uttrykker (E2). E1-handlinga (*se*) uttrykker ikke bevegelse i seg selv, men den er en slags forutsetning for E2-handlinga. Konstruksjonen grenser mot *Purpose Construction* på den ene sida, og *Attitude Construction* på den andre. Den førstnevnte skiller seg fra *Energy Construction* ved at E1 innebærer bevegelse/forflytning i tid og rom (se eksempel i tabell 7), og den andre skiller seg ved at E2 *ikke* forårsakes av E1, og dessuten ved at E2 ikke er en prosess, men en tidsuavhengig, gjentakende handling.

Videre viser Endresen (1995) at det er en glidende overgang mellom konstruksjonene hvis en ser på antallet oppfylte krav til ekte koordinering. Ett av kriteriene for ekte koordinering er at begge verb skal kunne være imperativer, og det er oppfylt for alle konstruksjonene med unntak *Atemporal Construction*, som kun inneholder ett verb. Et annet kriterium er at begge verb kan være bøyde i tempus, og det er oppfylt for *Purpose Construction*, men ikke for *Energy Construction* eller *Attitude Construction*. Kongruens i imperativ er altså mer utbredt enn kongruens i presens og preteritum, men det er en uklar semantisk overgang fra de konstruksjonene som har denne kongruensen, til de som ikke har det. *Se-o-V*-konstruksjonen oppfyller som nevnt de semantiske krava til *Energy Construction*, og den har også i stor grad de samme formelle egenskapene, med verbsamsvar i imperativ, men ikke mulighet for å modifisere konstruksjonen med *både* (**han både prøvde o rømme*).

Endresen (1995) påpeker, i likhet med Julien (2003), at *Energy Construction* kan ha samsvarende verbformer i presens og preteritum i flere norske dialekter.

Den valgfrie infinitivformen for følgeverbet i *se-o-V*-konstruksjonen kan skyldes at språkbrukerne assosierer konstruksjonen til (formelt) forskjellige nabokonstruksjoner fordi den semantiske overgangen er såpass glidende. Den ene nabokonstruksjonen, *Attitude Construction* (*han likar [o] pele bær*), får ofte infinitiv som utfylling, mens den andre nabokonstruksjonen, *Purpose Construction* (*han sprang [o] kjøpte billetter*), får oftere et kongruerende verb som utfylling. Assosiasjoner mellom konstruksjoner i nettverk (se kapittel 2) kan dannes med utgangspunkt i semantikk. *Se-o-V*-konstruksjonen, som har like egenskaper som *Energy Construction*, har visse semantiske fellestrekk med begge nabokonstruksjonene, som har ulik morfosyntaktisk oppbygging (med og uten kongruens). Dette er forsøkt illustrert i figuren under. De tjukke linjene markerer semantiske fellestrekk (se tabell 7 for beskrivelse av de semantiske egenskapene til de ulike konstruksjonene), og de tynne linjene markerer morfosyntaktiske fellestrekk. Oppsettet er basert på Bybee 1988: 126:

Figur 6. Nabokonstruksjoner til *se-o-V*-konstruksjonen

En annen faktor som kan være med på å skille de to variantene $se_t o V_t$ og $se o V_{inf.}$, kan være at den førstnevnte er mer ekspressiv og talemålsnær. Det er vanskelig å finne belegg for dette i dataene mine, ettersom det er varianten med kongruerende verb som er mest frekvent, og dataene er henta fra skriftspråk. Kongruerende verb i imperativ har imidlertid blitt beskrevet som talemålsnært av blant andre SAG (s. 709) og Wiklund (2001), og den beskrivelsen passer også godt til *se-o-V*-konstruksjonen. Verbkongruens i imperativ for *se-o-V*-konstruksjonen har også blitt frarådd i skrift av normative grammatikere som Vinje (2002:

136), og den står ikke oppført i noen av de største skandinaviske ordbøkene (*Ordbog over det danske Sprog, Svenska Akademiens ordbok, Norsk Ordbok*). Det er også et tegn på at denne varianten er talemålsnær. De tre referansegrammatikkene for henholdsvis norsk, dansk og svensk påpeker imidlertid at varianten (i svensk med preposisjonen *till*) forekommer (NRG s. 589, SAG s. 908, GDS s. 1002).

The Principle of No Synonymy (også kjent som *Principle of Contrast*) er et prinsipp som brukes i funksjonalistiske rammeverk, inkludert konstruksjonsgrammatikken (Goldberg 1995: 67). Dette prinsippet går ut på at to konstruksjoner som er syntaktisk ulike, også må ha ulike semantiske eller ulike pragmatiske egenskaper. Hvis to konstruksjoner har ulike morfosyntaktiske egenskaper, men like semantiske egenskaper, kan de ikke ha de samme pragmatiske egenskapene (Goldberg 1995: 67). De pragmatiske egenskapene inkluderer ifølge Goldberg (1995: 67) «stylistic aspects of the construction such as register», og dermed er *Principle of No Synonymy* oppfylt for de to variantene av *se-o-V*-konstruksjonen, der varianten med kongruens er litt mer uformell og talemålsnær enn varianten med infinitiv som følgeverb. Her kunne man kanskje innvende at dette forutsetter at variasjonen er knytta til ulike brukssituasjoner og ikke til ulike grupper av språkbrukere, noe som er vanskelig å påvise ved hjelp av korpus. Men ifølge Clark (1987: 4) kan heller ikke ulike ord som har lik semantikk, men som er fra ulike dialekter, f.eks. *autumn* og *fall* (fra henholdsvis britisk-engelsk og amerikansk-engelsk), regnes som synonyme siden språkbrukere fra begge språksamfunn kjenner begge formene. Dette gjelder også for ord og konstruksjoner fra ulike sosiale varieteter – variantene se_t *o* V_t og se *o* V_{inf} . har litt ulike konnotasjoner uavhengig av om hver enkelt språkbruker bruker én av dem eller begge i sitt språk. Derfor er de ikke synonymer.

7.2.3 Tvetydighet som mulighet for reanalyse

Sameksistensen av de to variantene se_t *o* V_t og se *o* V_{inf} . er et eksempel på *layering* eller *lagdeling* (se avsnitt 2.5). Lagdeling er betegnelsen på det fenomenet at to nesten-synonyme konstruksjoner sameksisterer over tid – «Some of the most obvious cases are those where a full and a reduced form coexist, with related forms and only minimally different functions» (Hopper og Traugott 2003: 125). Et annet eksempel er konstruksjonene *let us* og *let's* i engelsk. Slik synkron variasjon kan ses på som et tverrsnitt av en diakron prosess hvor vi har en langsom overgang fra den ene konstruksjonen til den andre. Hoveddelen av materialet mitt er synkront, og kan derfor ikke gi informasjon om hvilken av de to konstruksjonene som er

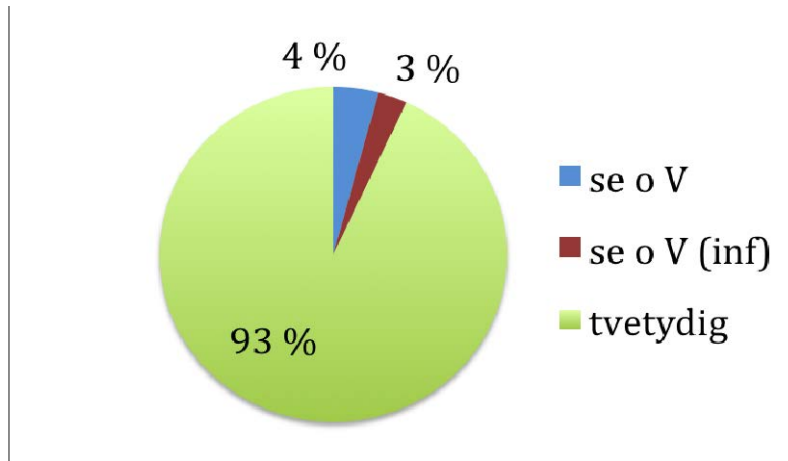
eldst,²³ men jeg vil likevel gjøre noen antakelser basert på tidligere forskning på liknende konstruksjoner.

Ifølge Hesse (2009: 240) finnes det to hovedveier for grammatikalisering av pseudokoordineringer i skandinavisk: én for pseudokoordineringer med posisjonsverb og verbet *gå* som innledningsverb, og en annen for pseudokoordineringer med innledningsverb som er avleda av verb + preposisjon (*holde på, drive med og ta til*). Den første pseudokoordineringstypen har utvikla seg fra ekte verbkoordineringer ved reanalyse. Den sistnevnte typen har blitt til ved reanalyse av verb + infinitivkonstruksjon etter bortfallet av preposisjonen. Dette kan ses i sammenheng med hypotesen til Lødrup (2002) om at norsk har en strategi for å unngå at infinitivkonstruksjonen brukes i ikke-kanoniske funksjoner (jf. avsnitt 7.2.2). Et eksempel er *ta-og-V*-konstruksjonen, som ifølge Hesse (2009: 129) skal ha hatt denne grammatikaliseringsveien:

$ta_t \text{ til } o V_{inf.} \text{ (han tar til o synge)} \rightarrow ta_t \text{ o } V_{inf.} \text{ (han tar o synge)} \rightarrow ta_t \text{ o } V_t \text{ (han tar o synger)}$

Se-o-V-konstruksjonen *kan* ha blitt til på samme måte, og lagdelinga vi ser, kan være et ledd i en diakron prosess (slik også GDS antyder, jf. avsnitt 7.2.1). En viktig forutsetning for reanalyse av konstruksjoner, er at de forekommer i kontekster hvor de er tvetydige, slik at de kan tolkes på nye måter (Hopper og Traugott 2003: 52). Selve reanalysen skjer fordi språkbrukere hele tiden analyserer og tolker utsagn: «the hearer is obliged to extract all the meaning possible from the message, which includes all the implications that are not controversial» (Bybee et al. 1994: 286). Hvis en tar utgangspunkt i at de to forskjellige konstruksjonene $se_t \text{ o } V_t$ og $se \text{ o } V_{inf.}$ ikke kan skilles ved hjelp av det skriftspråklige *og* eller *å*, blir 93,1 % av korpustreffa tvetydige (i kapittel 4 begrunner jeg hvorfor jeg har valgt å se bort fra skrivemåten av [o]). I talespråket er det ikke mulig å høre forskjell på *og* og *å* i det hele tatt, derfor er denne tvetydigheten særlig gjeldende i talespråket. Eksempel 92–94 i avsnitt 7.1.2 viser også at språkbrukerne noen ganger bruker *å/og* om hverandre.

²³ Det nynorske tekstkorpuset går over 150 år, og kan derfor brukes til diakrone analyser, men de eldste tekstene i dette korpuset er skrevet i en tid da skriftspråksnormen ikke var fast. Hvilken konstruksjon som blei brukt mest, var sannsynligvis den som var mest talemålsnær på denne tida.

Figur 7. Andel *se_t o V_t*, *se o V_{inf}* og tvetydige konstruksjoner i korpus

Den største grunnen til at det er så mange tvetydige treff, er at 85,4 % av konstruksjonene har *se* i infinitiv (enten en infinitivskonstruksjon eller utfylling til modalverb), og da er det ikke mulig å se om *se* og følgeverbet kongruerer eller ikke. Den andre faktoren som forårsaker tvetydighet, er konstruksjoner i imperativ der følgeverbet er et kortverb, f.eks. *se o ta deg sammen*. Her kan man heller ikke se om verba kongruerer med hverandre, eller om følgeverbet er en infinitivform. Formsammenfallet mellom infinitiv og imperativ gir to måter å tolke konstruksjonen på, men selve reanalysen kommer ikke til uttrykk før konstruksjonen brukes (med flerstava verb) i imperativ. «The reanalysis is covert until some recognizable modification in the forms reveals it» (Hopper og Traugott 2003: 50). Eksempel 112) under gir en grei illustrasjon av dette fenomenet. *Prøve-o-V*-konstruksjonen brukes først med et kortverb i imperativ, og får en *å* foran seg fordi *forstå* kan være en infinitiv, mens formen *tenk* i neste setning kun kan tolkes som en imperativ, og får konjunksjonen *og* foran.²⁴

112) Prøv å forstå meg, prøv og tenk deg at du er meg (LBK, nedlastingsdato 14.02.13)

En reanalyse er en innovasjon som oppstår når språkbrukere omtolker en konstruksjon, gjerne med utgangspunkt i et eksemplar av en annen konstruksjon (analogi) (jf. avsnitt 2.5.2). Reanalysen er bare den første delen av språkendringa, for den nye konstruksjonen må også

²⁴ Bruken av subjunksjon foran *forstå* i eksempel 112) er også det som er normen. Vinje (2002: 137) anbefaler blant annet å bruke *å* i *se-o-V*-konstruksjonen, og NRG (s. 531) og Askedal (2007) omtaler først og fremst *se-o-V*-konstruksjonen som *se + infinitiv*, og nevner kort at kongruerende former også forekommer.

spre seg gjennom bruk. Bybee (2010: 134) påpeker at reanalysen ikke nødvendigvis skjer raskt og plutselig, men kan skje gradvis. Hvis en konstruksjon ofte forekommer i en kontekst hvor den er tvetydig, kan reanalysen skje raskt.

7.3 Oppsummering

Se-o-V-konstruksjonen har et ufullstendig paradigme. Den brukes mest i setninger med infinitiv eller imperativ, og i de tilfellene konstruksjonen brukes i imperativ, er det med modale hjelpeverb som uttrykker deontisk modalitet, aldri epistemisk. Konstruksjonen kan også brukes i presens med deontisk modalitet (*du ser o rydder opp nå!*) og i supinum som uttrykk for irreal modus (*jeg skulle sett o skaffa meg en bil*). Den imperativiske funksjonen til *se-o-V*-konstruksjonen begrenser bøyingsmønsteret.

Se-o-V-konstruksjonen likner på *prøve-o-V*-konstruksjonen, som også kan ha valgfri verb-verb-kongruens i imperativ og supinum. Den formelle forskjellen på de to konstruksjonene er at *se-o-V*-konstruksjonen er markert eller ugrammatisk i ikke-imperativisk presens og preteritum, selv med infinitiv som følgeverb (**hun så o få seg en jobb*), mens *prøve-o-V*-konstruksjonen er umarkert i de to bøyingsformene så lenge følgeverbet er en infinitiv (*hun prøvde å få seg en jobb*).

Den tilsynelatende frie variasjonen mellom se_t o V_t (kongruerende verbformer) og se o V_{inf} (infinitiv som følgeverb) er et eksempel på lagdeling, og denne variasjonen kan skyldes at språkbrukere forbinder konstruksjonen med ulike nabokonstruksjoner i nettverk. De to *se-o-V*-variantene kan også ha litt ulike pragmatiske bruksområder: Varianten med infinitiv som følgeverb virker mer akseptert i skriftspråksnormen, mens varianten med kongruerende verbformer er mer talemålsnær.

8 Oppsummering og konklusjon

Formålet med denne oppgava har vært å analysere og kartlegge den semantiske og grammatiske funksjonen til *se-o-V*-konstruksjonen i norsk, samt å analysere de morfosyntaktiske egenskapene konstruksjonen har. I dette kapitlet oppsummerer jeg funnene mine.

Jeg hadde disse tre forskningsspørsmåla som utgangspunkt (jf. kapittel 1.1):

1. Hva betyr konstruksjonen *se o V*?
 - a. Hvilke restriksjoner finnes for hva som kan være følgeverb?
 - b. Har $se_t o V_t$ (kongruerende verbformer) en annen betydning enn $se_t o V_{inf}$ (infinitiv som følgeverb), eller er de synonyme?
2. Hvilke bøyingsformer kan verba i konstruksjonen stå i, og hvilke forekommer oftest?
3. Hvilke morfosyntaktiske egenskaper skiller *se o V* fra ekte koordineringer og evt. pseudokoordineringer?

For å svare på forskningsspørsmåla brukte jeg hovedsakelig data fra skriftspråskorpus som jeg analyserte kvantitativt og kvalitativt, med støtte i konstruksjonsgrammatisk teori. Dette er funnene:

1. Innledningsverbet *se* i *se-o-V*-konstruksjonen har betydninga 'sørge for' eller 'påse'. Konstruksjonen uttrykker både resultativt aspekt, deontisk modalitet og intensjonalitet, og fungerer som en ekspressiv forsterker.
 - a. På grunn av det resultative aspektet kan ikke følgeverbet ha atelisk aksjonsart (dvs. semelfaktiv, tilstand eller aktivitet). På grunn av intensjonaliteten kan ikke følgeverbet være verb som ikke tar agenssubjekter.
 - b. Varianten $se_t o V_t$ (kongruerende verbformer) er mer talemålsnær enn varianten $se o V_{inf}$ (infinitiv som følgeverb). Variantene er ikke fullstendig synonyme siden de har ulike pragmatiske egenskaper.
2. *Se-o-V*-konstruksjonen brukes i skrift mest i infinitiv etter modale hjelpeverb, og nest mest i imperativ. Konstruksjonen kan brukes i imperativisk presens, preteritum og i supinum, men ikke prototypisk presens eller preteritum.

3. *Se-o-V*-konstruksjonen skiller seg fra ekte koordinering ved at det ikke er mulig å stryke ett av verba eller bytte om rekkefølgen på dem. Konstruksjonen har, i motsetning til liknende konstruksjoner, som *ta og V*, variasjon mellom kongruerende verbformer og infinitiv som følgeverb.

8.1 Hva betyr *se-o-V*-konstruksjonen?

Betydninga til *se-o-V*-konstruksjonen kan ikke utledes av enkeltkomponentene i konstruksjonen aleine. Når verbet *se* brukes i denne konstruksjonen, har det betydninga 'sørge for' eller 'påse', som skiller seg fra den mest konkrete betydninga av *se*, nemlig 'å oppfatte med øyet' (jf. kapittel 6). Følgeverbet i konstruksjonen uttrykker den handlinga som subjektet utfører, mens innledningsverbet *se* modifierer dette følgeverbet. Man kan stryke verbet *se* og fortsatt få en akseptabel setning (f.eks. *ta deg sammen!* fra *se o ta deg sammen!*), men følgeverbet kan ikke strykes (**se deg sammen!*). Innledningsverbet *se* minner derfor om et hjelpeverb, og forholdet mellom verba i konstruksjonen er hypotaktisk, som Nielsen (2011) påpeker. Et skifte fra en konkret betydning til en mer abstrakt betydning og hjelpeverbsfunksjon er en typisk grammatikaliseringsvei.

I kapittel 6 viste jeg at en av funksjonene til *se-o-V*-konstruksjonen er å uttrykke resultativt aspekt, som betyr at den fokuserer på fullføringa av en handling. Dette er et av de semantiske områdene der *se-o-V*-konstruksjonen skiller seg fra *ta-og-V*-konstruksjonen, som uttrykker ingressivt aspekt, altså fokus på igangsettinga av en handling. I skandinavisk markerer vi ikke aspekt morfologisk, men bl.a. ved hjelp av nettopp pseudokoordineringskonstruksjoner. En annen konstruksjon som uttrykker resultativt aspekt, er konstruksjonen *hjelpeverb + få + perfektum partisipp*, f.eks. *hun må få gjort det*. I materialet mitt forekom denne konstruksjonen hyppig sammen med *se-o-V*-konstruksjonen (*hun må se o få gjort det*), og det ser generelt ut til at *se-o-V*-konstruksjonen ikke kan få følgeverb som uttrykker handlinger med uavgrensa varighet (durativ aksjonsart), f.eks. *bo* eller *eie*. *Se-o-V*-konstruksjonen uttrykker også intensjonalitet hos subjektet, det vil si at subjektet er *agens* og sørger for at handlinga blir fullført (jf. avsnitt 6.1.4). *Se-o-V*-konstruksjonen tar typisk ikke inanimater (f.eks. vinden eller en stein) som subjekter, siden de ikke kan ha kontroll over situasjonen og styre verbalhandlinga.

Se-o-V-konstruksjonen har også som funksjon å understreke imperativ modus eller deontisk modalitet, altså et påbud eller en oppfordring (jf. avsnitt 6.1.3). Konstruksjonen

brukes aldri med epistemisk modalitet, så hvis konstruksjonen står sammen med et modalt hjelpeverb, er det med deontisk modalitet (som i *de får se o gifte seg*). I tillegg til denne imperativiske betydninga fungerer *se-o-V*-konstruksjonen også som en ekspressiv forsterker, og den brukes ofte sammen med banneord (f.eks. *sjå og kom deg til helvete!*) (jf. avsnitt 6.1.4). I korpusmaterialet mitt var et flertall av eksemplene på *se-o-V*-konstruksjonen fra skjønnlitterære tekster (snarere enn sakprosa, avistekster og liknende), og flesteparten av eksemplene jeg fant på internett, var fra talespråksnære og unormerte tekster fra diskusjonsfora og blogger. Dette tyder på at konstruksjonen hører mer hjemme i talespråk enn i skrift.

8.2 Hvilke bøyingsformer brukes konstruksjonen i?

Se-o-V-konstruksjonen har et ufullstendig paradigme, og det er først og fremst den imperativiske betydninga som har noe å si for hvilke bøyingsformer konstruksjonen brukes i (jf. avsnitt 7.1). *Se-o-V*-konstruksjonen brukes mye i infinitiv med modale hjelpeverb og i imperativ, men lite eller aldri i andre bøyingsformer. I de tilfellene konstruksjonen brukes i presens, er det med imperativisk betydning (f.eks. *du ser o kommer deg ut!*). Hvis konstruksjonen har supinumsform, er det også et uttrykk for irreal modus, altså et tenkt tilfelle (*hvis du hadde sett o skaffa deg en bil...*).

I materialet mitt var 85,8 % av *se-o-V*-konstruksjonene brukt i infinitiv med modale hjelpeverb, og bortimot resten var imperativformer (jf. kapittel 5). For verb og komplekse verbkonstruksjoner generelt forventer man at presens er den mest frekvente formen, men jeg fikk kun ett treff på *se-o-V*-konstruksjonen i presens i korpus, i tillegg til noen eksempler fra Google (se avsnitt 7.1.2). At konstruksjonen brukes så lite i presens, skyldes nok at den har imperativisk betydning, som ofte ikke uttrykkes med presens. Både NRG og GDS sier at *se-o-V*-konstruksjonen først og fremst brukes i imperativ, og det skyldes selvfølgelig den imperativiske betydninga. Det var derfor litt overraskende at jeg bare fikk 14,2 % treff på imperativformer. En av grunnene til dette kan være at jeg har sett på et skriftspråklig materiale, og i skriftspråket er imperativ en lite frekvent form, siden den prototypisk brukes for å gi ordre eller direktiver til en kjent mottaker. Men det kan også skyldes at konstruksjonen faktisk brukes mer med modale hjelpeverb som tilfører deontisk modalitet. Når en bruker modale hjelpeverb i stedet for å bruke morfologisk imperativ, kan subjektet for setninga være 1. person eller 3. person i tillegg til 2. person (som er en begrensning for

imperativformen). Det gjør at konstruksjonen kan brukes i omtale av andre (*statsministeren burde se o legge en plan*), noe som ofte er mer relevant i skrift enn å gi direkte ordre eller påbud til noen. Det *se-o-V*-konstruksjonen hovedsakelig tilfører i disse tilfellene, er ekspressivitet og understreking av det resultatative aspektet.

8.3 Infinitiv som følgeverb eller kongruerende former?

Variasjonen mellom se_t o V_t (*se o kom deg ut!*) og se o V_{inf} . (*se o komme deg ut!*) er et eksempel på lagdeling, som kan skyldes at språkbrukere forbinder konstruksjonen med ulike nabokonstruksjoner (eksemplarrepresentasjoner) i nettverk (jf. avsnitt 7.2.2). *Se-o-V*-konstruksjonen har semantiske og syntaktiske likheter med konstruksjoner som *prøve-o-V*-konstruksjonen (som i *prøv o les/lese denne boka*), som kan ha kongruerende verbformer, og med konstruksjoner som har infinitiv som følgeverb, f.eks. *like-å-V* (*han liker å plukke bær*). Det er en glidende overgang både formelt og semantisk mellom disse konstruksjonene, og etter mitt syn er det ikke gagnlig å insistere på å lage skarpe avgrensninger mellom dem. Grammatiske konstruksjoner blir ofte til ved analogi nettopp på grunn av likheter mellom eksemplarer fra ulike kategorier i nettverk.

De to variantene av *se-o-V*-konstruksjonen (med eller uten infinitiv som følgeverb) kan også ha litt ulike pragmatiske bruksområder (jf. avsnitt 7.2.2). Varianten med infinitiv som følgeverb er mer akseptert i skrift, og er den eneste som nevnes i store skandinaviske ordbøker som *Norsk ordbok*, *Ordbog over det Danske Sprog* og *Svenska Akademiens ordbok*. Varianten med kongruerende former ser derimot ut til å være mer talemålsnær.

8.4 Konklusjon

Se-o-V-konstruksjonen i norsk har ikke blitt inngående undersøkt tidligere. Ved hjelp av korpus har jeg kartlagt en del semantiske og grammatiske egenskaper ved *se-o-V*-konstruksjonen, som vanskelig lar seg forklare uten det konstruksjonsgrammatiske rammeverket. Selve konstruksjonen bidrar med betydning i seg selv. Formen *se + o + følgeverb* uttrykker deontisk modalitet, resultativt aspekt og ekspressivitet, og det kan man ikke utlede av de enkelte komponentene i konstruksjonen aleine.

Det resultatative aspektet som *se-o-V*-konstruksjonen uttrykker, lager begrensninger for hvilke verb som kan stå som følgeverb. Konstruksjonen tar helst følgeverb med telisk

aksjonsart (f.eks. *se o bli ferdig*), siden det er forenlig med et resultativt aspekt. Men semantikken og pragmatikken kan også begrense grammatikken: *Se-o-V*-konstruksjonen har et bøyingsparadigme som ser ut til å begrenses av den deontiske modaliteten. Konstruksjonen kan f.eks. bare brukes i presens hvis setninga har imperativisk betydning (*hvis ikke du ser o tar deg sammen...*). Denne begrensninga kan vanskelig forklares om man antar at grammatikken er autonom.

Litteraturliste

- Angouri, Jo (2010): "Quantitative, Qualitative or Both? Combining Methods in Linguistic Research". I Litosseliti, Lia (red.): 29–45.
- Anward, Jan (1988): "Verb-Verb Agreement in Swedish". I Fekete, Denise og Zofia Laubts (red.) *McGill Working Papers in Linguistics: Special Issue on Comparative Germanic Syntax*, Montreal: Department of Linguistics, McGill University, 1–33
- Askedal, John Ole (2007): "Grammatikalisering og typologisk restrukturering: Et perspektiv på norsk språkhistorie". I Elmevik, Lennart (red.) *Nya perspektiv inom nordisk språkhistoria: Föredrag hållna vid ett symposium i Uppsala 20–22 januari 2006*, Uppsala: Acta Academiae Regiae Gustavi Adolphi XCVII, 9–30.
- Bokmålsordboka = Wangensteen (2005).
- Baker, Paul (2010): "Corpus Methods in Linguistics". I Litosseliti, Lia (red.): 93–116.
- Bybee, Joan L. (1985): *Morphology: A Study of the Relation Between Meaning and Form*, Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
- Bybee, Joan L. (1988): "Morphology as Lexical Organization". I Hammond, Michael og Michael Noonan (red.) *Theoretical Morphology: Approaches in Modern Linguistics*, San Diego: Academic Press, 119–142.
- Bybee, Joan (2010): *Language, Usage and Cognition*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Bybee, Joan, Revere Perkins og William Pagliuca (1994): *The Evolution of Grammar: Tense, Aspect, and Modality in the Languages of the World*, Chicago: University of Chicago Press.
- Clark, Eve V. (1987): "The Principle of Contrast: A Constraint on Language Acquisition". I MacWhinney, Brian (red.) *Mechanisms of Language Acquisition*, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, 1–34.
- Comrie, Bernard (1976): *Aspect: An Introduction to the Study of Verbal Aspect and Related Problems*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Corbett, Greville G. (2006): *Agreement*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Croft, William (2012): *Verbs: Aspect and Causal Structure*, Oxford: Oxford University Press.
- Dahl, Östen (1999): "Animacy and the notion of semantic gender". I Unterbeck, Barbara og Matti Rissanen (red.) *Gender in Grammar and Cognition*, Berlin: Mouton de Gruyter, 99–116.
- Digranes, Anne-Guri (2000): *Mikkel rev satt og skrev: Grammatikalisering av posisjonsverbs-konstruksjonen*. Hovedfagsoppgave i nordisk språk og litteratur. Oslo: Universitetet i Oslo.
- Duden. Elektronisk utgave, URL: <<http://www.duden.de/>>. Nedlastingsdato 22.11.12. Mannheim: Verlagsgruppe Bibliographisches Institut GmbH.
- Ekberg, Lena (1993): "The Cognitive Basis of the Meaning and Function of Cross-Linguistic Take and V", *Belgian Journal of Linguistics* 8: 21–42.
- Endresen, Rolf Theil (1995): "Norwegian *og* and *å* – a Cognitive View", *Nordic Journal of Linguistics* 18: 201–218.
- Enger, Hans-Olav og Kristian Emil Kristoffersen (2000): *Innføring i norsk grammatikk: Morfologi og syntaks*, Oslo: Landslaget for norskundervisning (LNU)/Cappelen akademisk forlag.
- Fjeld, Ruth Vatvedt (2002): "Om banning og sverting", *Maal og Minne*: 152–166.
- Faarlund, Jan Terje, Svein Lie og Kjell Ivar Vannebo (1997): *Norsk referansegrammatikk*, Oslo: Universitetsforlaget.

- Faarlund, Jan Terje (2005): *Revolusjon i lingvistikken: Noam Chomskys språketeori*, Oslo: Det Norske Samlaget.
- GDS = Hansen, Erik og Lars Heltoft (2011).
- Goldberg, Adele E. (1995): *Constructions : A construction Grammar Approach to Argument Structure*, Chicago og London: The University of Chicago Press.
- Goldberg, Adele E. (2006): *Constructions at work : The nature of generalization in language*, Oxford: Oxford University Press.
- Guevara, Emiliano (2010): "NoWaC: a large web-based corpus for Norwegian". I *Proceedings of the NAACL HLT 2010 Sixth Web as Corpus Workshop*, 1–7.
- Gundersen, Helge (1997): "Objektivisme i lingvistikken". I Leirfall, Anita og Thor Sandmel (red.) *Festskrift til Johan Myrstad*, Trondheim: Tapir, 147–181.
- Hansen, Erik og Lars Heltoft (2011): *Grammatik over det Danske Sprog, Bind II: Syntaktiske og semantiske helheder*, København: Det Danske Sprog- og Litteraturselskab.
- Heggstad, Leiv, Finn Hødnebo og Erik Simensen (red.) (2004): *Norrøn ordbok: 4. utgåva av Gamalnorsk ordbok ved Hægstad og Torp*, Oslo: Det norske samlaget.
- Hesse, Andrea (2009): *Zur Grammatikalisierung der Pseudokoordination im Norwegischen und in den anderen skandinavischen Sprachen*, Tübingen: A. Francke Verlag.
- Hommerberg, Charlotte og Gunnel Tottie (2007): "Try to or try and? Verb complementation in British and American English". *ICAME Journal* 31: 45–64.
- Hopper, Paul og Elizabeth Closs Traugott (2003): *Grammaticalization: Second Edition*, Cambridge: Cambridge University Press.
- ILN (2001): *Frekvensordlister for norsk talespråk og skriftspråk*. Tekstlaboratoriet, ILN, Universitetet i Oslo. URL: < <http://www.tekstlab.uio.no/frekvensordlister/>>. Nedlastingsdato 29.03.13.
- ILN (2010): *Tekstlaboratoriets tjenester og verktøy*. Tekstlaboratoriet, ILN, Universitetet i Oslo. URL: <<http://www.hf.uio.no/iln/om/organisasjon/tekstlab/tjenester/index.html#skrift>>. Nedlastingsdato 10.10.12.
- Jackendoff, Ray (2002): *Foundations of Language: Brain, Meaning, Grammar, Evolution*, Oxford: Oxford University Press.
- Johannessen, Janne Bondi (1998): *Coordination*, New York, Oxford: Oxford University Press.
- Johannessen, Janne Bondi (2003): "Innsamling av språklige data: Informanter, introspeksjon og korpus". I Johannessen, Janne Bondi (red.) *På språkjakt. Problemer og utfordringer i språkvitenskapelig datainnsamling*, Oslo: Unipub forlag: 133–171.
- Johnson, Keith (2008): *Quantitative Methods in Linguistics*, Oxford: Blackwell Publishing.
- Josefsson, Gunlög (1991): "Pseudocoordination – A VP + VP Coordination". *Papers in Scandinavian Syntax* 47: 130–156.
- Julien, Marit (2003): "Dobbelsupinum og irreal modus". *Norsk Lingvistisk Tidsskrift* 21: 135–162.
- Kulbrandstad, Lars Anders (2005): *Språkets mønstre: Grammatiske begreper og metoder*, 3. utgave, Oslo: Universitetsforlaget.
- Langacker, Ronald Wayne (2008): *Cognitive Grammar: A Basic Introduction*, Oxford: Oxford University Press.
- Levon, Erez (2010): "Organizing and Processing Your Data: The Nuts and Bolts of Quantitative Analyses". I Litosseliti, Lia (red.): 68–92.
- Lie, Svein (1993): "Modalverb i norsk. Spredte momenter til beskrivelse". *Norsk skrift* 78: 61–74.
- Lie, Svein (2011): *Det digitale språket*. Oslo: Ling forlag.

- Lie, Svein (2012): "Arne har gått hen og blitt 70! ". I Enger, Hans-Olav og Unn Røynealand (red.) *Fra holtijaR til holting: språkhistoriske og språksosiologiske artikler til Arne Torp på 70-årsdagen*, Oslo: Novus: 211–220.
- Litosseliti, Lia (red.) (2010): *Research Methods in Linguistics*. London: Continuum.
- Lyons, John (1977): *Semantics 2*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Lødrup, Helge (2002): "The Syntactic Structures of Norwegian Pseudocoordinations". *Studia Linguistica* 56: 121–143.
- Newman, John og Sally Rice (2008): "Asymmetry in English multi-verb sequences: A corpus-based approach". I Lewandowska-Tomaszczyk, Barbara (red.) *Asymmetric Events*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company: 3–24.
- Newmeyer, Frederick (2004): "Against a Parameter-setting Approach to Typological Variation". I Pica, Pierre (red.) *Linguistic Variation Yearbook 4*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company: 181–234.
- Nielsen, Peter Juul (2011): *Kongruenskonstruktion i dansk : En syntaktisk analyse af indhold og udtryk*, Oslo: Novus forlag.
- Norsk Ordbok*. Elektronisk utgave, URL: <<http://no2014.uio.no/perl/ordbok/no2014/resultatliste.cgi>>. Nedlastingsdato 22.11.12. Oslo: Norsk Ordbok 2014.
- NRG = Faarlund, Jan Terje, Svein Lie og Kjell Ivar Vannebo (1997). *Ordbog over det danske Sprog*. Elektronisk utgave, URL: <<http://ordnet.dk/ods/>>. Nedlastingsdato 22.11.12. København: Det Danske Sprog- og Litteraturselskab.
- Oxford English Dictionary*. Elektronisk utgave, URL: <<http://www.oed.com/>>. Nedlastingsdato 22.11.12. Oxford: Oxford University Press.
- Palmer, F. R. (1995): *Mood and Modality*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Rasinger, Sebastian M. (2010): "Quantitative Methods: Concepts, Frameworks and Issues". I Litosseliti, Lia (red.): 49–67.
- SAG = Teleman, Ulf, Staffan Hellberg og Erik Andersson (1999).
- Sandøy, Helge (1991): "Attraksjon av supinum i norsk og færøysk". *Danske folkemål* 33: 251–262.
- Smith, Carlotta S (1991): *The Parameter of Aspect*, Dordrecht: Kluwer.
- Sveen, Andreas (2002): "Konstruksjonens betydning for betydningen. Å verbe seg til MÅL". *Norsk lingvistisk tidsskrift* 20: 3–26.
- Sveen, Andreas (2005): "Semantikk". I Kristoffersen, Kristian Emil, Hanne Gram Simonsen og Andreas Sveen (red.): *Språk: En grunnbok*, Oslo: Universitetsforlaget: 64–94.
- Svenska Akademiens ordbok*. Elektronisk utgave, URL: <<http://g3.spraakdata.gu.se/saob/>>. Nedlastingsdato 22.11.12. Lund: Svenska Akademiens ordbok.
- Teleman, Ulf, Staffan Hellberg og Erik Andersson (1999): *Svenska akademiens grammatik*, Stockholm: Svenska akademien.
- Theil, Rolf (2005): "Leksikon". I Kristoffersen, Kristian Emil, Hanne Gram Simonsen og Andreas Sveen (red.): *Språk: En grunnbok*, Oslo: Universitetsforlaget: 222–248.
- Tonne, Ingebjørg (2001): *Progressives in Norwegian and the Theory of Aspectuality*, Oslo: Unipub forlag.
- Vannebo, Kjell Ivar (1969): *Aksjonsart i norsk: Ein syntaktisk funksjonsanalyse*, Oslo: Universitetsforlaget.
- Vannebo, Kjell Ivar (2003): "«Ta og ro deg ned noen hakk.» Pseudokoordinering med *ta* i et grammatikaliseringsperspektiv". I Faarlund, Jan Terje (red.) *Språk i endring : Indre norsk språkhistorie*, Oslo: Novus forlag: 255–278.
- Vendler, Zeno (1968): *Linguistics in Philosophy*, Ithaca, New York: Cornell University Press.
- Vikør, Lars (2007): *Språkplanlegging: Prinsipp og praksis*, Oslo: Novus.
- Vinje, Finn-Erik (2002): *Moderne norsk: En veiledning i skriftlig framstilling – morfologiske og syntaktiske vanskeligheter*, Bergen: Fagbokforlaget.

- Wangensteen, Boye (red.) (2005): *Bokmålsordboka*, 3. utgave, Oslo: Kunnskapsforlaget.
- Western, August (1921): *Norsk Riksmåls-grammatikk*, Kristiania: H. Aschehoug & Co.
- Wiklund, Anna-Lena (2001): "Dressing up for Vocabulary Insertion: The Parasitic Supine." *Natural Language and Linguistic Theory* 19, Dordrecht: Kluwer Academic Publishers: 199–228.
- Wiklund, Anna-Lena (2007): *The Syntax of Tenselessness: Tense/Mood/Aspect-agreeing Infinitivals*, Berlin: Mouton de Gruyter.
- Wray, Alison og Aileen Bloomer (2006): *Projects in Linguistics : A Practical Guide to Researching Language*, London: Hodder Education.

Korpus

Det nynorske tekstkorpuset (DN TK). Norsk ordbok 2014, Universitetet i Oslo. URL: <http://no2014.uio.no/korpuset/>. Sist søkt 15.10.12.

Leksikografisk bokmålskorpus (LBK). ILN, Universitetet i Oslo. URL: <http://www.hf.uio.no/iln/tjenester/kunnskap/sprak/korpus/skriftsprakskorpus/lbk/index.html>. Sist søkt 14.02.13.

Norsk aviskorpus. Aksis, Unifob AS, Universitetet i Bergen. URL: <http://avis.uib.no/sok>. Sist søkt 15.10.12.

Norsk talespråkskorpus, Oslo-delen (NoTa). Tekstlaboratoriet, ILN, Universitetet i Oslo. URL: <http://www.tekstlab.uio.no/nota/oslo/index.html>. Sist søkt 10.01.13.

Oslo-korpuset av taggede norske tekster: Tekstlaboratoriet, ILN, Universitetet i Oslo. URL: <http://www.hf.uio.no/iln/tjenester/kunnskap/sprak/korpus/skriftsprakskorpus/oslo/index.html>. Sist søkt 15.10.12.

Register

A

aksjonsart, 7, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 22, 27, 35, 43, 46, 47, 50, 59, 87, 88, 91
aktiviteter, 16, 17, 18, 44, 45, 46, 47, 66, 69, 70
durativ aksjonsart, 16, 17, 18, 19, 22, 27, 43, 46, 47, 58, 88
punktuell aksjonsart, 16, 17, 44, 45, 46, 50, 59, 60, 66, 67
semelfaktiv aksjonsart, 17, 18, 43, 44, 46, 87
telisk-durativ aksjonsart, 16, 17, 44, 45, 46, 50, 59, 66, 67
telisk-punktuell aksjonsart, 47
tilstander, 16, 17, 44, 47, 62, 66, 67, 69, 70
animathet, 22, 62, 63, 69, 88
aspekt, 4, 7, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 21, 22, 23, 31, 35, 47, 55, 56, 58, 59, 60, 65, 68, 69, 70, 75, 87, 88, 90, 91
habituelte aspekt, 18, 19, 22, 23
ingressivt aspekt, 19, 69
kursivt aspekt, 18, 21, 22, 56
resultativt aspekt, 19, 47, 59, 66, 67, 70, 87, 88, 90
autonomi, 34, 91

B

banneuttrykk, 37, 65, 70, 89

D

dansk, 14, 30, 31, 57, 68, 82, 95
det nynorske tekstkorpuset, 39, 41
dobbelperativ, 76, 77
dobbelsupinum, 73, 75, 76, 77

E

eksemplarmodellen, 26, 27
eksemplarrepresentasjoner, 26, 90
ellipse, 8
engelsk, 58

F

fonologisk reduksjon, 12, 21

G

generativ grammatikk, 24, 25, 26, 34
grammatikalisering, 21, 44, 57

H

hjelpeverb, 1, 5, 11, 12, 19, 31, 42, 52, 57, 59, 60, 61, 68, 71, 85, 87, 88, 89
hypotakse, 10, 12, 14, 29, 30, 79

I

infinitiv, 1, 2, 3, 4, 13, 14, 19, 29, 42, 43, 49, 52, 71, 74, 75, 77, 78, 79, 81, 82, 84, 89
intensjonalitet, 23, 25, 30, 31, 55, 59, 61, 62, 64, 65, 66, 67, 69, 70, 87, 88
internett, 3, 33, 36, 89
introspeksjon, 3, 34, 35

J

jussiv, 20

K

katatakse, 10, 12
kongruens, 4, 11, 30, 43, 49, 77, 78
konstruksjonsgrammatikk, 3, 7, 24, 25, 26, 33, 82
korpus, 3, 30, 31, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 42, 49, 52, 53, 57, 60, 64, 70, 71, 74, 75, 82, 84, 87, 89, 90
kvalitativ metode, 3, 33, 35, 36, 37, 38, 40
kvantitativ metode, 2, 3, 6, 33, 34, 36, 38, 70

L

lagdeling, 21, 22, 71, 82, 85, 90
Leksikografisk bokmålskorpus, 39, 40, 41, 65

M

modalitet, 7, 13, 19, 20, 55, 60, 61, 65, 66, 67, 70, 71, 72, 73, 75, 85, 87, 88, 89, 90
deontisk modalitet, 20, 55, 60, 61, 65, 66, 67, 70, 71, 72, 73, 75, 85, 87, 88, 89, 90
epistemisk modalitet, 20, 61, 72, 73, 85, 89
modus, 7, 15, 19, 20, 75, 77, 78, 85, 88, 89
imperativ modus, 4, 11, 20, 23, 29, 30, 37, 38, 42, 43, 44, 51, 60, 67, 70, 71, 72, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 84, 85, 87, 88, 89
indikativ modus, 20
konjunktiv modus, 20, 78

N

norrønt, 57

Norsk aviskorpus, 39, 41
Norsk talespråkskorpus, Oslo-delen, 97

O

Oslo-korpuset av taggedde norske tekster, 40, 41, 68

P

presens, 4, 29, 30, 41, 43, 45, 51, 71, 72, 73, 75, 76, 77, 80, 85, 87, 89, 91
presens partisipp, 11
preteritum, 4, 43, 51, 71, 72, 73, 75, 76, 77, 80, 85, 87
prøve-o-V-konstruksjonen, 5, 11, 75, 77, 79, 85, 90
pseudokoordinering, 1, 4, 5, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 21, 22, 23, 25, 30, 31, 49, 56, 58, 76

R

reanalyse, 44, 76, 82, 83, 84

S

semantisk bleiking, 21, 30, 42, 56
semantisk utvidelse, 21, 57
skjema, 26, 55, 56
supinum, 4, 43, 51, 72, 73, 76, 77, 85, 87, 88
supinumattraksjon. *Se dobbelsupinum*
svensk, 11, 57, 76, 82
synonymi, 82

T

ta-og-V-konstruksjonen, 1, 2, 5, 8, 13, 19, 23, 25, 29, 30, 31, 32, 38, 58, 60, 62, 68, 69, 83, 88
transitivitet, 9, 10, 23, 25, 30, 31, 68
tysk, 58

Vedlegg 1: Lenker til eksempelsetningene

1) s. 63: < <http://www.terrengsykkel.no/ubb/ubbthreads.php?ubb=showflat&Number=892877>>. Nedlastingsdato 23.04.13:

« Bak har fått seg noen smeller i forrige sesong og er klar for utskiftning. Derfor stilte jeg spørsmålet mitt. Nå har jeg bestilt meg XT shadow medium bak og regner med at det blir bra 😊 Jeg trækker med 24-36 i front og 11-32 bak. Skal teste med 34 i stede for 36 i front i år tenkte jeg. Nå må bare den forbanna snøen se å smelte!!!!!»

2) s. 63: < http://karolineberget.blogg.no/1301244901_27mar2011.html>. Nedlastingsdato 26.11.13:

« Nå har jeg sprunget mellom vaskebrett og fjøl i mange timer. Gratinerte poteter står og putrer i ovnen, og biffen ligger og godgjør seg på benken. Ikveld skal vi spise et bedre måltid, fulgt med litt filmkos. Herlig!»

3) s. 72: < <http://www.ung.no/oss/nettvett/87117.html>>. Nedlastingsdato 09.01.13:

« når vi hadde blitt litt bedre kjent, fikk jeg msn adressen hans. SÅ snakket vi bare mer å mer, hver dag osv.. jeg fortalte han om alt!!.. Så kom 2012, og alt skar seg... vi begynte å krangle å slenge dritt til hverandre, også sa han bare "Hvis du ikke ser å skjerper deg, så kommer jeg til å komme til deg å rive ned hele huset" da begynte jeg å føle meg utrygg, og enda verre når han sendte bilder av gamle samtaler vi ahdde, hvor eJg hadde slengt masse dritt om folk jeg ikke likte å sånt... og det var spesielt en jeg sa masse om,å nå har han funnet facebooken hans....»

4) s. 72:<http://kristineelns.blogg.no/1322605166_skimter_jeg_litt_posi.html>. Nedlastingsdato 15.01.13:

« Det har seg slik at jeg har virkelige gode øyeblikk også! Øyeblikk fylt av motavasjon og energi og glede til og med. Den aller *aller* største motivasjonen for meg tror jeg må være å tenke på fremtiden. Alt jeg vil gjøre, alt jeg vil se. Og tenke på at det kanskje (helt sikkert) ikke vil være mulig hvis ikke jeg *ser å blir frisk!*»

5) s. 74: <<http://www.kammeret.no/forum/viewtopic.php?f=14&p=135687>>. Nedlastingsdato 01.02.13:

« Fikk reparert bolten, og fikk meg nytt magasin. Jeg hadde forøvrig ett plastmagasin når børsa var ny, og det magasinet gav meg sjelden problemer. Lettmetallmagasinet jeg har nå deriomt, har aldri fungert skikkelig. Burde sett å fått meg ett nytt ett, men børsa står mest i skapet og støver ned, så det er ikke så ofte jeg kommer på det... Og det er ikke manglende puss som har gitt meg problemer så det er sagt.»

6) s. 74: <<http://forum.babyverden.no/threads/se-s%C3%A5-fin.439640/>>. Nedlastingsdato 01.02.13:

« Den var da søt , flink du er...skulle sett å kommet igang jeg også, har et kjempefint redigeringsprogram men er litt treig.....liker å lage blinkies bl.a. de som blinker og skifter bilder osv..... »

7) s. 74: <<http://vgd.no/sport/fotball-premier-league/tema/1198887//>>. Nedlastingsdato 01.02.13:

« Clichy er god men om han blir skadet er det ikke så altfor mye man har å bruke utenom så ville heller sett å få en enda bedre spiller der og la Clichy kjempe mer om plassen sin :p Om Gilberto går til Juventus eller hva enn han blir linket til, få inn i hode til Wenger at Rosicky passer bedre inn på midten enn som kant spiller og skaff en klasse kant spiller.»

Vedlegg 2: Korpustreff

Forklaring til forkortelser:

Korpus:

Avis2004 = Norsk aviskorpus, 2004-årgangen (tagget versjon)

DNTK = Det nynorske tekstkorpuset

LBK = Leksikografisk bokmålskorpus

Oslo BN = Oslo-korpuset av taggede norske tekster, bokmålsdelen

Oslo NN = Oslo-korpuset av taggede norske tekster, nynorskdelen

Grammatisk analyse:

INF = infinitiv som følgeverb i *se-o-V*-konstruksjonen

K = kongruens (*se-o-V*-konstruksjon med kongruerende verb)

tve = tvetydig (om *se-o-V*-konstruksjonen har infinitiv eller kongruerende verb som følgeverb)

V = variant av *se-o-V*-konstruksjonen (INF, K eller tve)

Korpus	Venstrekontekst	Høyrekontekst	V	Verbform	Aksjonsart
Oslo NN	Ho vil	sjå å få det til nokolunde slik som dei hadde	tve	infinitiv	telisk-durativ
Oslo NN	- Vi må	sjå å få han på ein skule.	tve	infinitiv	telisk-durativ
Oslo NN	Selma skal reisa att lyt dei	sjå å få Lisa Øy til å vera med Nanna.	tve	infinitiv	telisk-durativ
Oslo NN	Han fekk	sjå å få sendt oppover att denne tausa hans	tve	infinitiv	telisk-durativ
Oslo NN	Han måtte	sjå å få snakke med einkvan som visste noke	tve	infinitiv	telisk-durativ
Oslo NN	lyt få glør i strykejarnet og	sjå å få tøyet turt i ei handevending.	tve	infinitiv	telisk-durativ
Oslo NN	og vi burde	sjå å gjere noko med det.	tve	infinitiv	telisk-durativ

Oslo NN	Di der folka må	sjå å	koma seg på jobb igjen.	tve	infinitiv	telisk-punktuell
Oslo NN	så ein måtte	sjå å	koma seg vekk.	tve	infinitiv	telisk-punktuell
Oslo NN	Nei, han fekk vel	sjå å	kome seg opp på høgda.	tve	infinitiv	telisk-punktuell
Oslo NN	eg lyt	sjå å	lure han den gongen.	tve	infinitiv	telisk-durativ
Oslo NN	Ein skulde	sjå og	anvenda dei til jødning.	tve	infinitiv	telisk-durativ
Oslo NN	So vilde han	sjå og	tena so mykje på det at han kunde få se	tve	infinitiv	telisk-durativ
Oslo BM		Se å	få dere ut	tve	imperativ	telisk-punktuell
Oslo BM	-	Se å	få lagt noe over bekken	tve	imperativ	telisk-durativ
Oslo BM	-	Se å	få opp farten da, folkens!	tve	imperativ	telisk-durativ
Oslo BM	-	Se å	få smørt op noen lerreter og solgt	tve	imperativ	telisk-durativ
Oslo BM	-	Se å	få tak i politifullmektigen øieblikkeli	tve	imperativ	telisk-durativ
Oslo BM	-	Se og	dra deg vekk herfra!	tve	imperativ	telisk-durativ
Oslo BM	- Ja	se og	jag det svinet til skogs.	tve	imperativ	telisk-durativ
Oslo BM	-	Se å	fløtt dere litt brennfort!	K	imperativ	telisk-durativ
Oslo BM		Se å	våkn op for det før det blir for sent	K	imperativ	telisk-durativ
Oslo BM	-	Se å	komme deg litt ut, Louise!	INF	imperativ	telisk-punktuell
Oslo BM	-	Se å	komme dig ned til arbeidet ditt,	INF	imperativ	telisk-punktuell
Oslo BM	- Vel, vel, men	se å	komme dig op til overflaten igjen	INF	imperativ	telisk-punktuell

Oslo BM	m han skammet sig og vilde	se å	bli ferdig hurtigst mulig.	tve	infinitiv	telisk-punktuell
Oslo BM	Hvis han nå bare kan	se å	bli litt stor.... "	tve	infinitiv	telisk-punktuell
Oslo BM	og sagt han fikk	se å	bli voksen snart, han også	tve	infinitiv	telisk-punktuell
Oslo BM	- vi får	se å	bringe orden i denne affæren vår	tve	infinitiv	telisk-durativ
Oslo BM	Han fikk	se å	brodere det ut.	tve	infinitiv	telisk-durativ
Oslo BM	Men nå må'ru	se å	dra te'deg knollen, Kalle. "	tve	infinitiv	telisk-durativ
Oslo BM	De får	se å	finne en annen ung mann til volontørjob	tve	infinitiv	telisk-punktuell
Oslo BM	Vi må	se å	finne en ordning. "	tve	infinitiv	telisk-punktuell
Oslo BM	Og så måtte han	se å	finne et sted å bo.	tve	infinitiv	telisk-punktuell
Oslo BM	Jeg måtte	se å	finne forholdsregler.	tve	infinitiv	telisk-punktuell
Oslo BM	og	se å	finne tak i hyrekontoret.	tve	infinitiv	telisk-punktuell
Oslo BM	Dem måtte han	se å	fjerne før karene kom hjem.	tve	infinitiv	telisk-durativ
Oslo BM	betydde at hun måtte	se å	få anskaffet seg noe nytt	tve	infinitiv	telisk-durativ
Oslo BM	- Vi må	se å	få flyttet deg over på noen mer spennen	tve	infinitiv	telisk-durativ
Oslo BM	Jeg skal	se å	få ham inn.	tve	infinitiv	telisk-punktuell
Oslo BM	" Jeg må jo	se å	få ham ut. "	tve	infinitiv	telisk-punktuell
Oslo BM	Derimot måtte jeg	se å	få løsnet snippen på skjorten	tve	infinitiv	telisk-durativ
Oslo BM	nu måtte han	se å	få noe nytt.	tve	infinitiv	telisk-punktuell

Oslo BM	fikk han	se å	gjøre den intelligent.	tve	infinitiv	telisk- durativ
Oslo BM	-at jeg har tenkt vi skal	se å	gjøre hele sildemelhandelen mere stabil	tve	infinitiv	telisk- durativ
Oslo BM	Kanskje vi bare bør	se å	glemme Harald Hæstad.	tve	infinitiv	telisk- punktuell
Oslo BM	og mente at han som før fikk	se å	kare til sig litt mat i drengestuen	tve	infinitiv	telisk- durativ
Oslo BM	- Nå får du	se å	komme avgårde, "	tve	infinitiv	telisk- punktuell
Oslo BM	- nå må dere	se å	komme dere i arbeid	tve	infinitiv	telisk- punktuell
Oslo BM	" - Du får	se å	komme dig hjem nå. "	tve	infinitiv	telisk- punktuell
Oslo BM	" du må	se å	komme i gang igjen "	tve	infinitiv	telisk- punktuell
Oslo BM	Jeg måtte	se å	komme meg hjem og skrådde over gaten.	tve	infinitiv	telisk- punktuell
Oslo BM	men jeg får	se å	komme meg nedover igjen.	tve	infinitiv	telisk- punktuell
Oslo BM	så ville jeg nok	se å	komme meg ombord i en båt snarest mulig	tve	infinitiv	telisk- punktuell
Oslo BM	" - Jaja. " - Får vel	se å	komme meg opp igjen. "	tve	infinitiv	telisk- punktuell
Oslo BM	Dessuten må jeg	se å	komme meg tilbake.	tve	infinitiv	telisk- punktuell
Oslo BM	Måtte	se å	komme mig derfra	tve	infinitiv	telisk- punktuell
Oslo BM	skal vi	se å	komme oss av gårde! "	tve	infinitiv	telisk- punktuell
Oslo BM	at vi måtte	se å	komme oss vekk	tve	infinitiv	telisk- punktuell
Oslo BM	og	se å	komme seg ut av døren på	tve	infinitiv	telisk-

			Fedrekontoret			punktuell
Oslo BM	Nei, så måtte de heller	se å	komme seg ut og få skikkelig jobb.	tve	infinitiv	telisk-punktuell
Oslo BM	måtte han som øvrighet	se å	komme tilbunns i	tve	infinitiv	telisk-punktuell
Oslo BM	-Vi får	se å	ordne på det, " sa formannen igjen.	tve	infinitiv	telisk-durativ
Oslo BM	Så får de da jammen	se å	passe på dem etterpå, også!	tve	infinitiv	aktivitet
Oslo BM	Karl fikk	se å	passe vannreguleringen bedre.	tve	infinitiv	aktivitet
Oslo BM	- Nå får du	se å	pelle deg avgårde, "	tve	infinitiv	telisk-punktuell
Oslo BM	- Nå må'ru pina dø	se å	skjerpe deg!	tve	infinitiv	telisk-durativ
Oslo BM	så han fikk	se å	skynde seg ned i departementet.	tve	infinitiv	telisk-durativ
Oslo BM	- Men nå får du	se å	slokke lyset og komme dig i seng.	tve	infinitiv	telisk-durativ
Oslo BM	- Du får	se å	sove om nettene, Ester.	tve	infinitiv	aktivitet
Oslo BM	Nei, nå fikk han	se å	ta sig sammen.	tve	infinitiv	telisk-punktuell
Oslo BM	-Men nu er det nok best jeg	ser å	komme mig tilbake til Ålesund. "	INF	presens	telisk-punktuell
LBK	Men	se å	foreta deg noe	tve	imperativ	telisk-durativ
LBK	«	se å	få deg noen baller , mann	tve	imperativ	telisk-punktuell
LBK	,	se å	få dekket til liket hadde dem beordra	tve	imperativ	telisk-durativ
LBK	.	Se å	få det ut av kroppen	tve	imperativ	telisk-punktuell
LBK	.	Se å	få evaluert dem	tve	imperativ	telisk-durativ

LBK	-	se å	få gjort det jeg gikk for å	tve	imperativ	telisk- durativ
LBK		se og	få på deg andre klær !	tve	imperativ	telisk- durativ
LBK	- Jeg sier ,	se å	få klærne av han til høyre litt	tve	imperativ	telisk- punktuell
LBK	- Bare	se å	få levert skiten tilbake til Irmelin .	tve	imperativ	telisk- punktuell
LBK		Se å	få med deg kammeraten deres opp	tve	imperativ	telisk- durativ
LBK	«	se å	få opp den døra ! »	tve	imperativ	telisk- durativ
LBK	så	se å	få opp farten , din dumme gås	tve	imperativ	telisk- durativ
LBK	-	Se å	få opp farten !	tve	imperativ	telisk- durativ
LBK	-	Se å	få opp farten da , folkens !	tve	imperativ	telisk- durativ
LBK		se å	få ræven i gir !	tve	imperativ	telisk- durativ
LBK		Se å	få skilt deg fra den idioten !	tve	imperativ	telisk- durativ
LBK		Se å	få stoppet galskapen .	tve	imperativ	telisk- durativ
LBK	« ja , men så	se å	få tatt fra ham den Hamsunboka	tve	imperativ	telisk- durativ
LBK		Se å	få tatt`n !	tve	imperativ	telisk- durativ
LBK	.	Se å	ha deg vekk , nå ! »	tve	imperativ	telisk- punktuell
LBK		Se å	kom deg i tøflene !	tve	imperativ	telisk- punktuell
LBK	«	Se og	ta deg sammen , mann !	tve	imperativ	telisk- punktuell
LBK	jo , ja , vi får vel	se	komme oss tilbake nå	tve	imperativ	telisk-

		å				punktuell
LBK	.	Se å	ta noen bilder a`n	tve	imperativ	telisk- durativ
LBK		Se og	fjern den avisa nå	K	imperativ	telisk- durativ
LBK		Se og	forsvin	K	imperativ	telisk- durativ
LBK	-	Se og	kom deg av gårde nå	K	imperativ	telisk- punktuell
LBK	«	Se og	kom deg bort fra min eiendom .	K	imperativ	telisk- punktuell
LBK		se og	kom deg inn til henne	K	imperativ	telisk- punktuell
LBK		se og	kom dere tilbake til arbeidet !	K	imperativ	telisk- punktuell
LBK		se og	pell deg hjem , din jævla drittbutikkje	K	imperativ	telisk- punktuell
LBK		Se å	fall ut av den troen	K	imperativ	telisk- punktuell
LBK	,	se å	finn` en sydebukk og lys`n i bann	K	imperativ	telisk- punktuell
LBK		Se å	kom deg opp i køya .	K	imperativ	telisk- punktuell
LBK	-	se å	kom deg på plass !	K	imperativ	telisk- punktuell
LBK		se å	pell deg ut !	K	imperativ	telisk- punktuell
LBK		Se å	strukturer sidene og hold deg til en	K	imperativ	telisk- durativ
LBK	«	se å	finne deg en annen klubb » .	INF	imperativ	telisk- punktuell
LBK		se å	komme deg avgårde ! Ha det !	INF	imperativ	telisk- punktuell
LBK		Se	komme deg ut , du er	INF	imperativ	telisk-

		å	uansett			punktuell
LBK		Se å	komme dere unna her , da	INF	imperativ	telisk-punktuell
LBK	«	Se å	komme dere ut , drukkenbolter , »	INF	imperativ	telisk-punktuell
LBK		se å	komme dere ut , for svingende .	INF	imperativ	telisk-punktuell
LBK		se å	lære ham litt respekt !	INF	imperativ	telisk-durativ
LBK		se å	pakke dere vekk , »	INF	imperativ	telisk-punktuell
LBK		Se å	pelle dere opp dit !	INF	imperativ	telisk-punktuell
LBK	-	Se å	åpne , hvis ikke blir jeg nødt	INF	imperativ	telisk-punktuell
LBK	kom plutselig på at hun måtte	se å	befri seg fra stengsler og bånd	tve	infinitiv	telisk-durativ
LBK	.. men de bør jammen meg snart	se å	bestemme seg !	tve	infinitiv	telisk-punktuell
LBK	den ene studinen at professor Andersen måtte	se å	besøke den kafeen hun arbeidet i baren	tve	infinitiv	telisk-durativ
LBK	nei , han måtte	se å	bevare fornuften , ikke tenke for mye	tve	infinitiv	aktivitet
LBK	Hun burde også	se å	bli det - kunstnerisk ærlig	tve	infinitiv	telisk-punktuell
LBK	som eksemplet på en filosof man må	se å	bli ferdig med	tve	infinitiv	telisk-punktuell
LBK	Jeg må	se å	bli ferdig med dem	tve	infinitiv	telisk-punktuell
LBK	Jeg må	se å	bli ferdig med denne skjerf så jeg	tve	infinitiv	telisk-punktuell
LBK	Nå må du	se å	bli frisk	tve	infinitiv	telisk-punktuell

LBK	du får nu	se å	bli tørr bakom øran før du gjør	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	de sa aldri at han måtte	se å	bli voksen	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	kan du ikke	se å	bli voksen?	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	- DA KAN DU	SE å	DRA TIL HELVETE DIN FAEN	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	Frederico fikk	se å	ekspedere ham til Paris	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	For svarte svingende , kan du ikke	se å	fa uskadeliggjort beistet da !	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	Hun burde	se å	finne et bedre system for oppbevaring	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	hun sa jeg snart burde	se å	finne meg en mann jeg kunne få	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	Nå får du	se å	finne noen som kan veksle litt brennkjapt	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	Nå måtte han	se å	finne Orækja	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	Morgenbladet konstaterer Erik Pierstorff at Bjørneboe må	se å	finne seg en form	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	bør de snarest	se å	finne seg opp noen knepp de også	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	Kan du ikke	se å	fløtte deg ?	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	Usj , jeg må	se å	forberede meg	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	Kan du	se å	forsvinne !	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	ellers fikk han	se å	forsvinne .	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	sa han at de pavelige utsendingene måtte	se å	forsvinne .	tve	infinitiv	telisk- durativ

LBK	Han fikk	se og	ekspedere denne kølamannen nedover	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	Mor og far hadde sagt jeg måtte	se å	få barn før det ble for sent	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	- og nå må jeg	se å	få begynt på middagen	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	De må virkelig	se å	få byttet disse vinduene . "	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	Jeg skal	se å	få de gardinene ferdige i en fei.	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	Han skulle bare	se å	få de omsatt .	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	- Og nå får vi	se å	få deg innkvartert igjen for natten ...	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	jeg måtte	se å	få den bort	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	Jeg sa til a at a fikk	se og	ekspedere`n	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	Da må du	se å	få det , da	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	Kan du for helvete	se å	få det uvesenet vekk ?	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	Jeg måtte	se å	få dette overstått	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	men skjønte at han faktisk måtte	se å	få gjort det han var kommet til	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	Du skulle heller	se å	få gjort noe .	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	papirmølle som virker lammende , må man	se å	få gjort noe med .	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	Du må	se å	få gjort noe med de vinduene .	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	Han måtte	se å	få gjort noe med det	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	Og vi må	se å	få gjort noe med håret ditt. »	tve	infinitiv	telisk- durativ

LBK	Jeg tenkte at nå måtte jeg	se og	få gjort noe med det	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	Men først måtte de	se å	få hvilt seg litt .	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	Jeg må	se å	få i meg noe mat. "	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	Han måtte	se å	få klippet gresset snart .	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	" « Jeg må	se å	få kvittet meg med det. "	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	Vi må	se å	få lagt noen heller.	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	(jeg må få	se å	få lagt ut noen bilder) !	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	« vel , jeg må	se å	få meg litt søvn	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	Men jeg må	se å	få meg litt søvn	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	Jeg ba dem klappe igjen og	se å	få opp farten og følge meg	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	« Du burde	se å	få orden på tankene dine. »	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	også utenlandske bøker som de må	se å	få oversatt	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	Man burde	se å	få rensket opp her .	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	Han måtte	se å	få ringt Anne neste dag .	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	Nå måtte jeg	se å	få ræva i gir	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	Han må vel	se og	få seg noen flere møbler	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	Må	se å	få røykt den inn .	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	og jeg må	se å	få satt brød i ovnen og begynne	tve	infinitiv	telisk- durativ

LBK	Han måtte	se å	få seg noe i livet , få	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	- Herregud , jeg må	se å	få sendt den kontrakten !	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	halvnakne damer har gjort at han må	se å	få senket vannstanden før demningen brister .	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	Jeg ber deg bare om å	se og	få stengt dem , før de blir	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	De burde	se å	få sitt eget nettsted !	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	den måtte jeg	se og	hente !	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	Han burde	se å	få sjekket inn på hotellrommet sitt	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	tenke på ... Men foreløpig må jeg	se å	få skaffet en vikar til i morgen.	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	på plass i ham . Han måtte	se å	få skrevet dette brevet han hadde lovet	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	sin rundt pekefingeren . Selv må han	se å	få skrevet litt	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	konge og Norges lover . Han måtte	se å	få skrevet om sine møter med kong	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	Kan du	se å	få slått den av !	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	og dem må vi	se å	få spist opp. "	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	nå syntes hun at han snart måtte	se å	få summet seg	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	Vil du	se og	komme deg inn på rommet ditt !	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	Ingen pike har vi , men må	se å	få tak på en med det første	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	Hun måtte	se å	få tatt den fordømte telefonen !	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	at vi fikk	se	få tatt det	tve	infinitiv	telisk-

		å	røntgenbildet			durativ
LBK	Kanskje hun tenkte at hun måtte	se å	få tatt en kikk på den nye	tve	infinitiv	telisk-durativ
LBK	du må da	se å	få tatt lappen	tve	infinitiv	telisk-durativ
LBK	men akkurat nå måtte de	se å	få tråklet sammen et eller annet .	tve	infinitiv	telisk-durativ
LBK	må	se å	få ut finger`n	tve	infinitiv	telisk-punktuell
LBK	så måtte jeg	se å	få varmen i kroppen igjen	tve	infinitiv	telisk-punktuell
LBK	jeg tenkte at jeg måtte	se å	gi pokker i alle bekymringene mine	tve	infinitiv	telisk-punktuell
LBK	« Jeg trur vi får	se å	gifte oss på røde rippet	tve	infinitiv	telisk-durativ
LBK	Men nå må han	se og	komme i gang med plenklippingen	tve	infinitiv	telisk-punktuell
LBK	« Uff da , dette må jeg	se å	gjøre noe med . "	tve	infinitiv	telisk-durativ
LBK	- Da må jeg	se å	gjøre noe med det	tve	infinitiv	telisk-durativ
LBK	å forlange at han fikk	se å	gjøre opp gjelda si	tve	infinitiv	telisk-durativ
LBK	Fra nå av fikk han	se å	gå til andre kvinner , sa hun	tve	infinitiv	telisk-durativ
LBK	så kan du bare	se å	ha deg ut av bilen	tve	infinitiv	telisk-punktuell
LBK	De fikk værstågod	se å	ha seg tilbake på timen	tve	infinitiv	telisk-punktuell
LBK	« Jeg får nesten	se og	komme meg tilbake "	tve	infinitiv	telisk-punktuell
LBK	- Jeg må	se og	komme meg vekk .	tve	infinitiv	telisk-punktuell
LBK	« Men vi burde vel	se og	komme oss av gårde. »	tve	infinitiv	telisk-punktuell

LBK	ropte til sinkene at nå måtte de	se å	ha seg unna	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	kunne spørre om vi ikke snart skulle	se og	komme oss hjem	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	om at de for helvete fikk	se å	holde kjeft .	tve	infinitiv	aktivitet
LBK	fikk de	se å	holde opp med å lyve .	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	Vi får	se og	komme oss hjem no.	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	nå får han	se å	holde seg .	tve	infinitiv	aktivitet
LBK	brummer bare noe om at hun får	se å	holde seg til tyskeren sin	tve	infinitiv	aktivitet
LBK	Får	se å	kjøpe ny	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	og at han bare bør	se å	klappe	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	« La oss	se og	komme oss ut herfra , "	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	« Så nå må du	se å	klare deg uten .	tve	infinitiv	aktivitet
LBK	Nu må jeg	se og	kutte ned på kjøttpuddingen	tve	infinitiv	punktuell
LBK	må nok få tatt meg sammen og	se og	rense de takrennene ... "	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	at nå fikk vi	se og	skaffe oss en limousin.	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	For fan	se og	skjerpe meg nå .	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	at nå han måtte faen meg	se og	skjerpe seg	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	At nå får de	se og	stå opp !	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	Nå må du	se å	komme !	tve	infinitiv	telisk-

							punktuell
LBK	Bare hun kunne	se å	komme !	tve	infinitiv	telisk- punktuell	
LBK	" Men da må vi	se å	komme av gårde , Mma , "	tve	infinitiv	telisk- punktuell	
LBK	Bakgrunnsmusikken må vi	se å	komme bort fra.	tve	infinitiv	telisk- punktuell	
LBK	Du får	se å	komme deg av gårde.	tve	infinitiv	telisk- punktuell	
LBK	Du må jo	se å	komme deg hjem , Bjørn !	tve	infinitiv	telisk- punktuell	
LBK	vil du vennligst	se å	komme deg på beina og pakke sammen	tve	infinitiv	telisk- punktuell	
LBK	Men kan du ikke i det minste	se å	komme deg ut	tve	infinitiv	telisk- punktuell	
LBK	Du får	se å	komme deg ut .	tve	infinitiv	telisk- punktuell	
LBK	- Kan ikke du i det minste	se å	komme deg ut døra ?	tve	infinitiv	telisk- punktuell	
LBK	« Vi får vel	se å	komme i gang , da . »	tve	infinitiv	telisk- punktuell	
LBK	- Jeg får vel	se å	komme i gang !	tve	infinitiv	telisk- punktuell	
LBK	« Vel , vel . Skal vi	se å	komme i gang ? »	tve	infinitiv	telisk- punktuell	
LBK	« nei , nå får vi	se å	komme i gang . "	tve	infinitiv	telisk- punktuell	
LBK	Men først må jeg	se å	komme i gang med det maleriske -	tve	infinitiv	telisk- punktuell	
LBK	Vel , hun fikk vel	se å	komme i gang nå .	tve	infinitiv	telisk- punktuell	
LBK	« da får du heller	se å	komme med det , ikke sant ?	tve	infinitiv	telisk- punktuell	

LBK	- Jeg får vel	se å	komme meg av gårde	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	jeg får vel	se å	komme meg av gårde	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	- Ja , jeg må	se å	komme meg av gårde snart	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	jeg måtte	se å	komme meg av sted	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	- Nei , jeg får	se å	komme meg avgårde .	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	- Men nå får jeg	se å	komme meg hjem	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	« Nei , jeg får vel	se å	komme meg hjem ... "	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	. Nei , jeg får vel	se å	komme meg hjem igjen .	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	måtte jeg heller	se å	komme meg hjem til Norge igjen .	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	« Men jeg får nok	se å	komme meg i seng .	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	« jeg burde	se å	komme meg i seng. »	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	Må	se å	komme meg på veien til wobble	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	Herregud , jeg må	se å	komme meg til checkpointet Kalandia og over	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	jeg får vel	se å	komme meg tilbake til hotellet	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	Jeg må	se å	komme meg ut av dette huset .	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	Jeg må	se å	komme meg ut herfra	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	Jeg måtte	se	komme meg vekk .	tve	infinitiv	telisk-

		å					punktuell
LBK	da må jeg bare	se å	komme meg VEKK fra box`en	tve	infinitiv	telisk- punktuell	
LBK	Jeg burde	se å	komme meg vekk herfra	tve	infinitiv	telisk- punktuell	
LBK	« Ja ja , jeg får	se å	komme meg videre	tve	infinitiv	telisk- punktuell	
LBK	- Jeg får nok	se å	komme meg videre , sa han .	tve	infinitiv	telisk- punktuell	
LBK	- Vel , men da må jeg	se å	komme meg videre`.	tve	infinitiv	telisk- punktuell	
LBK	« Men vi må virkelig	se å	komme oss av gårde	tve	infinitiv	telisk- punktuell	
LBK	: - Olav , nå må vi	se å	komme oss av gårde på ski .	tve	infinitiv	telisk- punktuell	
LBK	« da får vi vel	se å	komme oss av sted , »	tve	infinitiv	telisk- punktuell	
LBK	nå får vi	se å	komme oss avgårde	tve	infinitiv	telisk- punktuell	
LBK	Vi får	se å	komme oss frem før det blir mørkt	tve	infinitiv	telisk- punktuell	
LBK	Jaja , nei , vi får no	se å	komme oss hemat	tve	infinitiv	telisk- punktuell	
LBK	tenkte vi burde	se å	komme oss hjem	tve	infinitiv	telisk- punktuell	
LBK	sa til Helga at vi måtte vel	se å	komme oss hjemover	tve	infinitiv	telisk- punktuell	
LBK	Nei , vi får vel snart	se å	komme oss hjemover til den riktige siden	tve	infinitiv	telisk- punktuell	
LBK	men vi får vel	se å	komme oss inn	tve	infinitiv	telisk- punktuell	
LBK	« La oss	se å	komme oss til helvete ut herfra. »	tve	infinitiv	telisk- punktuell	

LBK	Vi må	se å	komme oss ut av landet !	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	« Vi må	se å	komme oss vekk herfra . »	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	« Vi må	se å	komme oss videre	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	ropte at han måtte	se å	komme seg av den fuckings linen	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	Men nå må hun	se å	komme seg av gårde	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	så sa han at han virkelig burde	se å	komme seg av gårde	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	Hun burde	se å	komme seg av sted nå	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	de burde	se å	komme seg avgårde	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	og hun skjønnte at hun burde	se å	komme seg hjem	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	Men kunne ikke Ragnhild bare	se å	komme seg hjem ?	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	uansett var det klart at hun måtte	se å	komme seg hjem nå	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	Hun rakk å tenke at hun burde	se å	komme seg hjemover	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	så måtte eierne av flyene	se å	komme seg i lufta om morgenen før	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	men heller	se å	komme seg i læra	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	Kunne han ikke bare	se å	komme seg inn i bilen	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	og at de måtte	se å	komme seg inn i et ordnet forhold	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	Kunne den ikke bare	se å	komme seg innenfor ?	tve	infinitiv	telisk-

						punktuell
LBK	og broren sier at de må	se å	komme seg ned til sjøen	tve	infinitiv	telisk-punktuell
LBK	sier han vel må	se å	komme seg på jobben	tve	infinitiv	telisk-punktuell
LBK	han ber mannen	se å	komme seg til helvete vekk herfra	tve	infinitiv	telisk-punktuell
LBK	han roper opp om at de må	se å	komme seg tilbake	tve	infinitiv	telisk-punktuell
LBK	og at han derfor må	se å	komme seg tilbake	tve	infinitiv	telisk-punktuell
LBK	og nå fikk de	se å	komme seg ut	tve	infinitiv	telisk-punktuell
LBK	Kan han ikke	se å	komme seg ut !	tve	infinitiv	telisk-punktuell
LBK	bør han snarest	se å	komme seg ut av de styrene han	tve	infinitiv	telisk-punktuell
LBK	må en	se å	komme seg ut av den så raskt	tve	infinitiv	telisk-punktuell
LBK	Han må	se å	komme seg ut av denne helvetes bilen	tve	infinitiv	telisk-punktuell
LBK	Israelerne må derfor	se å	komme seg ut av gettoen og integreres	tve	infinitiv	telisk-punktuell
LBK	tanken på at hun måtte	se å	komme seg ut igjen	tve	infinitiv	telisk-punktuell
LBK	Hun visste at hun måtte	se å	komme seg ut og vekk før det	tve	infinitiv	telisk-punktuell
LBK	og ropt at han skulle	se å	komme seg vekk	tve	infinitiv	telisk-punktuell
LBK	visste Ingrid at hun måtte	se å	komme seg vekk .	tve	infinitiv	telisk-punktuell
LBK	at hun fikk	se å	komme seg vekk .	tve	infinitiv	telisk-punktuell

LBK	» Og sa at hun nesten måtte	se å	komme seg videre	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	Han sa at de måtte	se å	komme seg videre .	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	hvis noen foreslo at han måtte	se å	komme videre .	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	mens han tenkte at han måtte	se å	komme videre i sitt resonnement før han	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	Vi måtte	se å	komme vårs av gårde	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	« vil du	se å	krype ned i det stinkende hullet	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	Du må for helvete	se å	kvitte deg med pasientrollen , Sander !	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	og det er at vi må	se å	kvitte oss med enfaktor-forklaringer	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	og sa at nå fikk hun jammen	se å	lufte ut litt	tve	infinitiv	aktivitet
LBK	« Han får	se å	oppføre seg ordentlig på bussen min	tve	infinitiv	aktivitet
LBK	Nei , han måtte	se å	ordne seg på annen måte	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	og spydige bemerkninger om at de fikk	se å	pelle seg hjem og overlate jobbene til	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	bedt ham	se å	pelle seg ut	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	må	se å	rive det ut .	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	så han måtte	se å	skaffe den av veien .	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	at Mari fikk	se å	skaffe hennes elskede sønn Pierre barn	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	i megafon om at nå må vi	se å	skaffe oss en million ikke-europeiske	tve	infinitiv	telisk- durativ

			innvandrere			
LBK	dette at de fikk	se å	skaffe seg unger	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	« Nå får du	se å	skjerpe deg , din tomsing , "	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	Dæven , jeg må	se å	skjerpe meg	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	jeg har tenkt at nå får jeg	se å	skjerpe meg	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	Dæven , nå må jeg	se å	skjerpe meg	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	Jeg må	se å	sluke noen piller	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	noe jeg bare burde	se å	slutte med så fort jeg fant noe	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	- Men kan du for helvete	se å	svare ?	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	Kyrre fikk	se å	svare .	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	hvisket jeg til henne at hun fikk	se å	ta av seg de tåpelige hanskene ute	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	Du burde	se å	ta deg sammen .	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	tenkte jeg at jeg måtte	se å	ta meg sammen .	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	Far brølte at han fikk	se å	ta seg sammen	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	at nå fikk jeg for faen	se å	ta til fornuften	tve	infinitiv	telisk- punktuell
LBK	Må	se å	velge nå .	tve	infinitiv	telisk- durativ
LBK	at jeg fikk	se å	være snill mot mora mi	tve	infinitiv	tilstand
DNTK	tenkjer vi veldig snart :	Sjå å	bli kvitt problemet !	tve	imperativ	telisk- punktuell

DNTK		-	Sjaa aa	faa kadaveret undan ! sa farfar	tve	imperativ	telisk- durativ
DNTK	svarad framandkaren og sukkad "		Sjaa aa	faa sitja ! "	tve	imperativ	telisk- durativ
DNTK	Og faren segjer : -		Sjaa aa	faa sitja ned !	tve	imperativ	telisk- durativ
DNTK		og	sjå å	få styr på ungane	tve	imperativ	telisk- durativ
DNTK		,	sjå å	komma vidare	tve	imperativ	telisk- punktuell
DNTK	sagde han til deim : "		Sjaa og	tak dykk i vare for all	tve	imperativ	telisk- durativ
DNTK		-	Sjaa og	faa dykk mat daa jattar ho	tve	imperativ	telisk- durativ
DNTK		Berre	sjaa aa	naa Hytta	tve	imperativ	telisk- punktuell
DNTK		"	Sjaa og	finn Sæte , " bad Presten	tve	imperativ	telisk- punktuell
DNTK	Høyr , dotter , og		sjaa og	bøyg øyra til	K	imperativ	telisk- durativ
DNTK	Til Helvites .		Sjaa og	kom deg avstad !	K	imperativ	telisk- punktuell
DNTK			Sjaa og	leit deg innaat daa , Spelol	K	imperativ	telisk- durativ
DNTK	du bør fylgja . Per ,		sjaa og	finn deg ei Gjente som Signe	K	imperativ	telisk- punktuell
DNTK		-	sjaa og	kom deg paa Dør .	K	imperativ	telisk- punktuell
DNTK	det eine med det andre .		Sjå og	kom deg til helvete !	K	imperativ	telisk- punktuell
DNTK	til helvete , seier eg !		Sjå og	kom deg til helvete ut herifrå	K	imperativ	telisk- punktuell
DNTK	og kom deg til helvete !		Sjå og	kom deg til helvete	K	imperativ	telisk- punktuell
DNTK	her inga raad var anna en		sjaa aa	berga det bergast kunde	tve	infinitiv	telisk- durativ

DNTK	beint upp i fjellet ovanfor og	sjaa aa	berga seg der so lenge .	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	og han lyt	sjaa aa	berge fridomen sin og møte henne	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	Eg fær daa	sjaa aa	berge mi Rikmanns- Ære so godt	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	Han maatte berre	sjaa aa	berge seg aat Byen att .	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	Og skrik ut dei faar	sjaa aa	berge seg i hus	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	Me fær i det heile	sjaa aa	bli heime i Norig no etterkvart	tve	infinitiv	tilstand
DNTK	maatte ho no i alle Fall	sjaa aa	bli kvitt	tve	infinitiv	telisk- punktuell
DNTK	Ska vel	sjå å	bli liti meir stadi sia	tve	infinitiv	telisk- punktuell
DNTK	han laut	sjaa aa	draga seg heim	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	me fær berre	sjaa aa	faa Arbeide til aa vera det	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	aa taka ei einskild Læregrein og	sjaa aa	faa Barnet inni den	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	so skulde De	sjaa aa	faa dei meir etter Moten .	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	sjaa igjenom alle desse Namn og	sjaa aa	faa dei skrivne alle paa rettaste	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	at Helene berre laut	sjaa aa	faa deim paa Døri	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	So ein skulde	sjaa aa	faa deim upp att	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	skal han	sjaa aa	faa deim opplærde	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	ein fekk	sjaa aa	faa det avgjort	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	- De faar	sjaa aa	faa Dykk pike	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	So laut dei	sjaa	faa ein aleine fyre	tve	infinitiv	telisk-

		aa	sjave seg			durativ
DNTK	Bad deretter kongen	sjaa aa	faa ein ende paa krisen	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	Me maa	sjaa aa	faa eit samfengt og livande Folk	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	" Du skulde	sjaa aa	faa Fred med Gud	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	at Helga burde	sjaa aa	faa gjort Mannen sin umyndig	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	Ein bør	sjaa aa	faa godt	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	Han vil	sjaa aa	faa gøymt dei , ja	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	var so galen so fekk høgre	sjaa aa	faa han brigdat	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	no vilde ho	sjaa aa	faa han i betre Lag	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	røykja Fredspipa med Papa Veezey og	sjaa aa	faa han i betre Lag um	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	denne Guten burde ein	sjaa aa	faa hjelpt fram	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	- Aa fara nordetter og	sjaa aa	faa kjøpt att Ølstad	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	ut med sine Greidur og	sjaa aa	faa Leden heil att	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	Daa fær du	sjaa aa	faa lempa han or Bygdi	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	Ja no fær De	sjaa aa	faa Like stelt og klædt	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	" Ja , no fær De	sjaa aa	faa Liket stelt og klædt	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	ut te , at me maa	sjaa aa	faa løyst honom av , dersom	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	so fekk me daa	sjaa aa	faa noko att	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	Me bør vel	sjaa aa	faa noko meir " ligestillethed "	tve	infinitiv	telisk- durativ

DNTK	at han burde	sjaa aa	faa seg eit Prestekall	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	vil han	sjaa aa	faa seg jord	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	Han maa no	sjaa aa	faa seg mat lel han	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	ikkje vaar eigi Jord me skulde	sjaa aa	faa Skikk paa ?	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	og vilde	sjaa aa	faa slaa han i hel	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	sett ned ei Nemnd til aa	sjaa aa	faa Stell paa Skrivemaaten	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	at dei skulde	sjaa aa	faa Storjohann her hit for godt	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	det skulde du	sjaa aa	faa til	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	Og lyt	sjaa aa	faa til noko slags mat	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	at han skulde	sjaa aa	faa ut ei Skildring av Live	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	som fyjesvein skulde draga østover og	sjaa aa	finde Kong Edwards den Vildes land	tve	infinitiv	telisk- punktuell
DNTK	måtte han	sjå å	finna noko å døyva denne si	tve	infinitiv	telisk- punktuell
DNTK	So fekk ein	sjaa aa	finna paa endaa nokot nytt	tve	infinitiv	telisk- punktuell
DNTK	Han laut herda seg og	sjaa aa	finna paa raad for skammi no	tve	infinitiv	telisk- punktuell
DNTK	Jau , her må ein	sjå å	finna ut , um det ikkje	tve	infinitiv	telisk- punktuell
DNTK	ein fekk	sjaa aa	finne Folk	tve	infinitiv	telisk- punktuell
DNTK	til i Aust at ein kunde	sjaa aa	finne heim att	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	Heller til Gards att og	sjaa aa	finne Kjenningar !	tve	infinitiv	telisk- punktuell

DNTK	Jo , dei skal	sjå å	få dei ferdige til i morgon	tve	infinitiv	telisk-durativ
DNTK	Mi må	sjå å	få det meste undagjort	tve	infinitiv	telisk-durativ
DNTK	Villaeigarane kann då kjøpa skogen eller	sjå å	få ein negativ servitut	tve	infinitiv	telisk-durativ
DNTK	- No må vi	sjå å	få gjort det vi skal	tve	infinitiv	telisk-durativ
DNTK	og nå måtte dei snart	sjå å	få han i drift	tve	infinitiv	telisk-durativ
DNTK	så la meg	sjå å	få hans plass	tve	infinitiv	telisk-durativ
DNTK	Han les at Eli skal	sjå å	få høve til å koma hitover	tve	infinitiv	telisk-durativ
DNTK	Eg må	sjå å	få lånt meg noko pengar	tve	infinitiv	telisk-durativ
DNTK	så nå må eg	sjå å	få opp farten	tve	infinitiv	telisk-durativ
DNTK	han vilde til ein by og	sjå å	få seg arbeid	tve	infinitiv	telisk-durativ
DNTK	Men dei fekk vel	sjå å	få slege i hop denne senga	tve	infinitiv	telisk-durativ
DNTK	- Vi må	sjå å	få snakka om det	tve	infinitiv	telisk-durativ
DNTK	og han Engelbert skal eg	sjå å	få snakke med sia	tve	infinitiv	telisk-durativ
DNTK	skal eg	sjå å	få tak i dei til deg	tve	infinitiv	telisk-durativ
DNTK	må ein her som elles	sjå å	få tak i det eller dei	tve	infinitiv	telisk-durativ
DNTK	Den karen skulde dei heller	sjå å	få vekk	tve	infinitiv	telisk-durativ
DNTK	og so fær me	sjå å	gjera alvor av dette no ,	tve	infinitiv	telisk-durativ
DNTK	Men ein lyt	sjå å	gjera det beste ut av det	tve	infinitiv	telisk-durativ
DNTK	Vaare Diktarar og	sjaa	gjera Folk glade i og	tve	infinitiv	telisk-

	Bladskrivarar skulde	aa	nøygde				durativ
DNTK	Kvitteringi , so skal Eksp .	sjaa aa	gjera Greida	tve	infinitiv		telisk- durativ
DNTK	dom i saki Forsvare fær dei	sjaa aa	gjera so vidt i stand	tve	infinitiv		telisk- durativ
DNTK	Vi maa daa	sjaa aa	gle oss det litle vi kan	tve	infinitiv		aktivitet
DNTK	ville mannen midt på golvet vil	sjå å	ha seg ut att	tve	infinitiv		telisk- durativ
DNTK	Og det lyt han	sjaa aa	ha.	tve	infinitiv		tilstand
DNTK	Sverig lyt	sjaa aa	halda den traktaten uppe med magt	tve	infinitiv		aktivitet
DNTK	Forteljingar skal me	sjaa aa	halda oss med so nokorleids jamt	tve	infinitiv		aktivitet
DNTK	augo at no fekk dei sandeleg	sjaa aa	halda tett	tve	infinitiv		aktivitet
DNTK	lyt han	sjaa aa	halde seg undan framleis	tve	infinitiv		aktivitet
DNTK	Henrik med sine tvo smaa fekk	sjaa aa	herde det som dei best kunde	tve	infinitiv		telisk- durativ
DNTK	og dei som hjelpe kann fær	sjaa aa	hjelpe alle , som hjelp treng	tve	infinitiv		telisk- punktuell
DNTK	Dei laut	sjaa aa	hyrpa att med tæger og hampetraad	tve	infinitiv		telisk- durativ
DNTK	eg må	sjå å	karre meg heimover	tve	infinitiv		telisk- durativ
DNTK	- Vi får vel	sjå å	klare det då , Rolv ,	tve	infinitiv		telisk- punktuell
DNTK	og seier at nå får han	sjå å	kle seg litt opp	tve	infinitiv		telisk- durativ
DNTK	- Me laut	sjaa aa	koma aat lel no	tve	infinitiv		telisk- punktuell
DNTK	bøndene laut	sjaa aa	koma burt fraa dette fornaldersmerke	tve	infinitiv		telisk- punktuell
DNTK	- Du får	sjå å	koma deg av stad no	tve	infinitiv		telisk-

							punktuell
DNTK	at dei fekk	sjaa aa	koma etter	tve	infinitiv	telisk- punktuell	
DNTK	som Kraakur laut dei daa berre	sjaa aa	koma i Hus	tve	infinitiv	telisk- punktuell	
DNTK	- Du får	sjå å	koma inn .	tve	infinitiv	telisk- punktuell	
DNTK	Ja- a , eg får vel	sjå å	koma meg heim , "	tve	infinitiv	telisk- punktuell	
DNTK	... Nei , eg får vel	sjå å	koma meg heim att	tve	infinitiv	telisk- punktuell	
DNTK	Ja , ja , eg får	sjå å	koma meg heimover . "	tve	infinitiv	telisk- punktuell	
DNTK	So maatte han	sjaa aa	koma over den høge steinmuren	tve	infinitiv	telisk- punktuell	
DNTK	og	sjaa aa	koma seg att	tve	infinitiv	telisk- punktuell	
DNTK	Dei fekk	sjaa aa	koma seg heim	tve	infinitiv	telisk- punktuell	
DNTK	vera nøgde for i kveld og	sjaa aa	koma seg inn til stoves .	tve	infinitiv	telisk- punktuell	
DNTK	men ein fekk no	sjå å	koma seg rolig ifrå det	tve	infinitiv	telisk- punktuell	
DNTK	No fekk han jammen	sjå å	koma seg til Hallingdal om sommaren	tve	infinitiv	aktivitet	
DNTK	så ein måtte	sjå å	koma seg vekk	tve	infinitiv	telisk- punktuell	
DNTK	ropte i sinne at ho måtte	sjå å	koma seg vekk frå staden .	tve	infinitiv	telisk- punktuell	
DNTK	han fekk	sjaa aa	koma so godt til Lags som	tve	infinitiv	telisk- punktuell	
DNTK	- Naa ; so fekk ein	sjaa aa	koma til Hamborg daa	tve	infinitiv	telisk- punktuell	

DNTK	fekk dei	sjaa aa	koma til Lags med Jens	tve	infinitiv	telisk- punktuell
DNTK	maatte dei	sjaa aa	koma til Lags med Jens Bakke	tve	infinitiv	telisk- punktuell
DNTK	Han maatte	sjaa aa	koma ut or dette	tve	infinitiv	telisk- punktuell
DNTK	måtte det samtidig	sjå å	kome administrasjonen i førevegen med eigne	tve	infinitiv	telisk- punktuell
DNTK	" Nå får vi	sjå å	kome oss nedover , "	tve	infinitiv	telisk- punktuell
DNTK	Han fekk	sjå å	kome seg i gang	tve	infinitiv	telisk- punktuell
DNTK	og seier at nå får de	sjå å	komma dykk utanfor gjerdet , ellers	tve	infinitiv	telisk- punktuell
DNTK	Kanskje dei skulde	sjå å	komma etter kven som var mest	tve	infinitiv	telisk- punktuell
DNTK	- No får vi	sjå å	komma heim , sa Valborg	tve	infinitiv	telisk- punktuell
DNTK	som krev at nå må dei	sjå å	komma i gang med denne klassekampen	tve	infinitiv	telisk- punktuell
DNTK		sjå å	komma i seng	tve	infinitiv	telisk- punktuell
DNTK	Eg skal	sjå å	komma meg utor trase i bygda	tve	infinitiv	telisk- punktuell
DNTK	Me får vel	sjå å	komma oss vidare , me .	tve	infinitiv	telisk- punktuell
DNTK	måtte	sjå å	komma seg der i frå	tve	infinitiv	telisk- punktuell
DNTK	og vilde	sjaa aa	komma seg framom saa pinefritt som	tve	infinitiv	telisk- punktuell
DNTK	- dei lyt vel	sjå å	komma seg i hop snart ?	tve	infinitiv	telisk- punktuell
DNTK	Faar	sjaa	faa folk av deg og	tve	infinitiv	telisk-

		og				durativ
DNTK	So lova Jens at han skulde	sjaa og	finne Arbeid til han	tve	infinitiv	telisk- punktuell
DNTK	at han nok laut	sjaa og	grava seg heim , han	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	Eg trur helst me lyt	sjaa og	setja oss imot	tve	infinitiv	telisk- punktuell
DNTK	men ein maa daa	sjaa og	faa ho godt gift au	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	at no maatte dei	sjaa og	faa i seg det dei skulde	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	ho får	sjå å	komme seg på arbeid	tve	infinitiv	telisk- punktuell
DNTK	Fekk vel	sjaa aa	kravla seg umbord	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	Me fær daa	sjaa aa	laga det so godt me kann	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	Hoven til etter Skoen og helder	sjaa aa	laga Skoen etter Hoven	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	Med Kniping og Sparing fekk ho	sjaa aa	leggje seg upp eit Grand	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	aa at dei maatte	sjaa aa	nytte de , dei hadde lært	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	han fekk	sjå å	organisere flyttinga av Ingrid's saker	tve	infinitiv	aktivitet
DNTK	han lyt fara nordetter og	sjaa og	finne henne	tve	infinitiv	telisk- punktuell
DNTK	Det skulle du	sjå å	prøva å få til ein gang	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	aa eg ska	sjaa aa	retteleide deg	tve	infinitiv	aktivitet
DNTK	lyt eg ut og kring meg	sjaa og	gjera det eg kan	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	" burde ein	sjaa aa	samla liknande opplysningar um segnene	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	me maatte	sjaa	setje onnor laam	tve	infinitiv	telisk-

		aa				durativ
DNTK	Du får	sjå å	sitja .	tve	infinitiv	aktivitet
DNTK	Difor vilde Jens Rud	sjaa aa	skaffe han Arbeid naar det leid	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	I så fall fekk komiteen	sjå å	skaffe seg det , meinte Bjørnson	tve	infinitiv	telisk- punktuell
DNTK	brumla at dei fekk	sjå å	skipa istand huset derburte innan sengetid	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	" Me lyt daa	sjaa og	greida oss utan honom . "	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	- Vi faar	sjaa aa	spare	tve	infinitiv	aktivitet
DNTK	og no vilde ho	sjå og	få seg arbeid vinteren over	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	om dei ikkje snart skulde	sjå og	grava seg heim til sitt	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	og so fær du	sjaa aa	tena deg pengar sjølv	tve	infinitiv	aktivitet
DNTK	Måtte	sjå å	tjen att det æ taft på	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	Ein måtte	sjå å	trøytt det ut	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	tene se Penge aa um se	sjaa aa	venjast te rugge paa Baaraa	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	- Men no fekk han	sjå og	kreke seg heim	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	at det vil	sjaa aa	verja det stakars Folket	tve	infinitiv	aktivitet
DNTK	inn i Norig , au lyt	sjaa aa	verta Norske	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	lat oss	sjaa aa	vinne oss fram millom dei faae	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	han skulde kanskje	sjå og	finne fram eit glas øl og	tve	infinitiv	telisk- punktuell
DNTK	Du må endeleg	sjå og	få deg mat	tve	infinitiv	telisk- durativ

DNTK	No må me	sjå og	få gjort noko med problemet	tve	infinitiv	telisk- durativ
DNTK	og rabbar , til Per måtte	sjå og	ha seg ut	tve	infinitiv	telisk- punktuell
DNTK	spyrja , kvi Johan daa ikkje	saag aa	koma derifraa og faa Arbeid einkvar	INF	preteritum	telisk- punktuell
Avis2004	Kom i gang,	se å	få åpnet byen.	tve	imperativ	telisk- durativ
Avis2004	seg fram til semifinale, må vi bare	se å	booke om, sier hun.	tve	infinitiv	telisk- durativ
Avis2004	vært veldig opptatt av at vi måtte	se å	få denne her til å gå ordentlig	tve	infinitiv	telisk- durativ
Avis2004	Nå må de	se å	få gjort noe	tve	infinitiv	telisk- durativ
Avis2004	tenkte jeg at vi til helvete måtte	se å	få ham ut av de greiene.	tve	infinitiv	telisk- durativ
Avis2004	Henne må jeg	se å	få lurt, tenkte jeg, forteller Kjell.	tve	infinitiv	telisk- durativ
Avis2004	- Vi skal	se å	få ordføreren ut for å pelle litt søppel	tve	infinitiv	telisk- durativ
Avis2004	og at jeg værsågod fikk	se å	hoppe på mediekarusellen for å svare på	tve	infinitiv	telisk- durativ
Avis2004	og tenkte at jeg kanskje burde	se å	komme meg bort fra den.	tve	infinitiv	telisk- punktuell
Avis2004	Men etter ei uke må jeg	se å	komme meg hjem.	tve	infinitiv	telisk- punktuell
Avis2004	Jeg må	se å	komme meg ut av byen før det begynner å gå	tve	infinitiv	telisk- punktuell
Avis2004	og ropte at vi måtte	se å	komme oss ut før huset brant ned, forteller	tve	infinitiv	telisk- punktuell
Avis2004	Han får	se å	komme seg hjem til kjøttkaker og saus, sier	tve	infinitiv	telisk- punktuell
Avis2004	Han må bare	se å	komme seg til mål og kanskje bulke litt i	tve	infinitiv	telisk-

						punktuell
Avis2004	Nå må vi	se å	komme til bu komme til bunns i dette en gang for alle	tve	infinitiv	telisk-punktuell
Avis2004	Nå må vi	se å	komme til bunns i dette en gang for alle,	tve	infinitiv	telisk-punktuell
Avis2004	på egen posisjon, bør han	se å	riste den av seg	tve	infinitiv	telisk-durativ